

To'on yó'o ká'an sa'á ña ni kee na kúú apóstol

Ni kaa Jesús ña kasaq Espiritu i Ndios koo na xí'ín yó

¹ Ta libro mií noó ña kían ni taai koo noo ní, Teófilo, kían ká'an sa'a ndidaá kúú ña ni kee Jesús, xí'ín ndidaá kúú ña ni daná'a na nda rá mií sa'a,

² ta nda kuu ni kaa na kua'an nó'o ná induú. Tído tá ko ñá'a nana na no'o na, dá ni sa'anda na choon xí'ín ndée Espiritu i Ndios noó ta kúú apóstol, tá'an ra ni kaxi na kane'e to'on na.

³ Tá ni ndi'i ni natakí Jesús, dá ni na'a na mií ná noó ta ñoó. Ta kua'á ña'a ni kee na noo rá, dá ná kandaá ini ra ña takí na. Chì tein uu díko kuu ni na'a na mií noo rá, ta sa daná'a na sa'a ndi koo ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios.

⁴ Ta tein ió na xí'ín ta ñoó, dá ni sa'anda na choon noo rá, ta kaá na:

—O sa kánkuei ndó ñoo Jerusalén yó'o. Kandati ndó nda ná kasaq na ni kaa tatái k'i'o na noo ndo, táto'on ni ka'in xí'ín ndó.

⁵ Miían ndaa kían ña Juan kúú na ni sa dakódo ndúta ñayuu xí'ín takuí. Tído tixi cháá vá kuu, dá kodo ndúta ndo xí'ín Espiritu i Ndios —kaá na.

Di'a ni kuu tá ni nana Jesús kua'an nó'o ná induú

⁶ Dá ni ndato'on ñaá ta ni nditútí ndéi xí'ín ná ñoó, ta kaá ra xí'ín ná:

—Tatá, ¿á ko'on ní k'i'o ní ña dándáki na ñoo yo, na Israel mií ná viti?

7 Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ko káni ta'an vaan ña kana'á ndo'ó ndá kuu o ndá oon n̄i chikaa ini tatá Ndios koo dión, ch̄i iin tó'ón mií vá ná kómí choon kaa ndá oon kooan.

8 Tído natiin ndó choon tá ná xino Espíritu īi Ndios dákútí ná níno ndo, dá kankuei ndó k̄i'o ndó kuendá sa'á yú'u noo na ñoo Jerusalén, xí'ín ndidaá ka ñoo ñó'o kuendá Judea yó'o, xí'ín ndidaá kúu ñoo ñó'o chí kuendá Samaria, xí'ín ndidaá kúu xían nda noo xíká cháa ka ñayuú yó'o.

9 Dá tá n̄i ndi'i n̄i ka'an Jesús dión, dá n̄i xini taa ñoo ña konana na kua'an nó'o ná induú. Ta kúu n̄i ndu'u na tein iin viko. Ta kúu n̄i da'i na noo rá.

10 Ta kúu ndíta ió rá ndé'é rá chí induú noo konana Jesús kua'an nó'o ná. Kúu iin kuitió n̄i sa kuíta uu taa ndíxi da'ón kuxí noo ndíta ra ñoo.

11 Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Ndo'ó, taa Galilea xaan, ¿ndiva'a ndíta ndo'ó ndé'é ndó chí induú káa? Mií Jesús, na n̄i nana kua'an nó'o induú, tát'on k̄i'o n̄i xini ndo n̄i nana na kua'an nó'o ná induú, k̄i'o dión īi vá koni ndo nandió koo tuku na kii na —kaá ángel ñoo xí'ín rá.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i tui iin ka taa nakuiin kakuu apóstol noo Judas

12 Dá n̄i noo taa ñoo yúku naní Olivos, dá n̄i kee na kua'an nó'o ná ñoo Jerusalén, ch̄i yati né'e tá'an xí'ín ñoo Jerusalén, ch̄i kíán tát'on k̄i'o sónó ley kuu kaka na Israel kuu nání'i ndé'e ná.

13 Dá tá n̄i nasáa na ve'e noo ndéi na ñoo, dá n̄i kaa na n̄i ku'u na ini ve'e kánóo din̄i ve'e ñoo. Ta ñoo kúu noo ió Pedro xí'ín Jacobo, xí'ín Juan, xí'ín Andrés, xí'ín Felipe, xí'ín Tomás, xí'ín Bartolomé, xí'ín Mateo, xí'ín Jacobo, tá'an ra kúu de'e taa naní

Alfeo, xí'ín Simón, tá'an ra kúú kuendá ta Zelote, xí'ín Judas, tá'an ra kúú ñani Jacobo.

¹⁴ Ndidaá ta yó'o kúú ra daá kuití náta ka'an xí'ín Ndios, ta ndéi ta'ani dao na ñá'a xí'ín rá, xí'ín María, na kúú naná Jesús, xí'ín ra kúú ñani Jesús.

¹⁵ Ta tein kuú daá ñóó, dá ni nakuín ndichi Pedro me'í na kúú kuendá Jesús ndéi ñóó. Ta kúú ná tát'on iin ciento oko ñayuu. Dá ni kaa Pedro xí'ín ná:

¹⁶ —Ndo'ó, ñani, miían kánian xinkoo noo ka'an tuti i Ndios, ña ni ka'an mií Espíritu i Ndios xí'ín David tá sa na'á. Chi ni ka'an David sa'á ña kee Judas, tá'an ra ni sa'an ni nak'i'o Jesús noo ndá'a ta né'e choon.

¹⁷ Ta Judas ñóó ni sa kuu iin ta ni sa kaa tein ndu'u, ta ni natiin daó ta'ani ra choon xí'ín ndu'u.

¹⁸ Ta ni xiin ra iin ñó'o xí'ín di'ón ni ki'in ya'i ra sa'á ña kini ni kee ra. Kúú ni kankao díní rá, ta ni ka'andi ti ra, ta kúú ni kankuei ndi'i xiti ra.

¹⁹ Tá ni kandaá ini na ndéi ñoo Jerusalén ña dión ni ndo'o ra, dá ni chinaní ná noñó'o ñóó Acéldama. Ta to'on yó'o kóni kaa Ñó'o Nii.

²⁰ Dión, dá ni xinkoo to'on ka'an libro Salmos, chi di'a kaáan:

Ná kandoo ndava'a ve'e ra.

Ta ni ko ín ka ná kandeí inian.

Ta kaá ta'anian:

Ña iin ka va ñayuu natiin choon ni sa ne'e ra.

²¹ Ta viti tein yó yó'o ñó'o dao ta, tá'an ra ni sa xionoo ta'ani xí'ín ndu'u ndidaá tiempo ni sa io sato'o yo Jesús xí'ín ndú,

²² nda kuú ni kasá'á dákodo ndúta Juan ñayuu, ta nda kuú ni xini ndu ni nana Jesús kua'an nó'o ná induú. Sa'á ñóó miían kánian ndu'u iin ra tein

ndu'u, dá kanoo dáó rá xí'ín ndu'u kí'o ra kuendá noó ñayuu ña miían ndaa ni natakí Jesús —kaá Pedro.

²³ Dá ni xi'o na uu kuu ña ñó'o tein ñayuu ñóó. Iin ra naní José, ta naní ta'ani ra Barsabás, tá'an ra ká'an xí'ín ná Justo, ta iin ka ra naní Matías.

²⁴ Dá ni ka'an na xí'ín Ndios, ta kaá na di'a:
—Sato'o ndu Ndios, mií ní kúu na ná'á ndi kí'o kúu níq iin rá iin ñayuu. Ta viti na'a ní noo ndú'u ndi káa iin ña yó'o ni kaxi mií ní,

²⁵ dá kane'e dáó rá choon xí'ín ndu'u, ta kane'e ra to'on ní kanoo ra, dá chi ni tuú vá Judas sa'á kuachi ni kee ra. Ta sa kua'an va ra noo kánian ko'on ra sa'á ña ni kee ra —kaá na.

²⁶ Dá ni sadikí na suerte. Ta kúu ni kasandaáan ña Matías kánian kakuu apóstol. Dá ni ndu'u na tein ndin uxí iin ka apóstol ñóó.

2

Di'a ni kuu tá ni nakutí na kúu kuendá Jesús xí'ín Espíritu ij Ndios

¹ Tá ni kasandaá víqo naní Pentecostés, ndéi túti ndidaá na kúu kuendá Jesús ini iin ve'e.

² Ta kúu iin kuití vá ni ni'i iin ní kúu ini ve'e noo ndéi na ñóó ni kee iin ña'a ni kii chí induú, ta kíán táto'on iin tachí déen.

³ Dá ni kasáa ña ndé'é táto'on ndé'é ño'ó ita. Dá ni naxinoan diní iin rá iin na kúu kuendá Jesús ndéi ñóó.

⁴ Ta kúu ndidaá kúu ná ni nakutí xí'ín na kúu Espíritu ij Ndios. Ta kúu ni kasá'á iin rá iin na ká'an na dao ka yú'u, tá'an ña ni ni'i ná noo Espíritu ij Ndios.

⁵ Ta ñoo Jerusalén ñoo ndéi na Israel ni kii na ndidaá nación ñó'o ñayuu yó'o, ta ndíta ndaa na xí'ín choon Ndios.

⁶ Tá ni seído'o ñayuu yó'o ña ni ni'i, dá ni nataka na noó ndéi na kúu kuendá Jesús. Ta kúu ni naá vá iní na, chi ni seído'o na ña iin rá iin na kúu kuendá Jesús ni kasá'á ká'an yú'u iin rá iin ñayuu ñoo.

⁷ Sa'á ñoó ni naá vá iní na. Dá ni kasá'á ndátó'on tá'an ná:

—¡Kueído'o ndó! ¿Á o duú na Galilea kúu ñayuu ká'an káa?

⁸ Ta, ¿ndiva'a seído'o yó ká'an na iin rá iin yú'u ña kían ni katí'a yó nda ni kaki yó?

⁹ Chi tein yó ñó'o ñayuu ni kii nación Partia, xí'ín nación Media, xí'ín nación Elam, xí'ín nación Mesopotamia, xí'ín kuendá Judea, xí'ín kuendá Capadocia, xí'ín kuendá Ponto, xí'ín kuendá Asia,

¹⁰ xí'ín kuendá Frigia, xí'ín kuendá Panfilia, xí'ín nación Egipto, xí'ín na ndéi chí kuendá Africa noó ñó'o ñoo xíká cháá ka o duú ñoo Cirene. Ndéi ta'ani na ni kii ñoo Roma. Dao ka na kúu na Israel, ta dao ka na ni nduu na kándisa to'on kándisa na Israel.

¹¹ Ndéi ta'ani dao ka na ni kii nación Creta xí'ín nación Arabia. Tído iin rá iin yó kándaa ini ña ká'an na káa, chi ká'an na iin rá iin yú'u ña ká'an miíá sa'á ña ndato ni kee Ndios —kaá ñayuu ñoo.

¹² Ta kúu ndidaá vá ná ni naá iní. Ta ko ná'á ná ndí kían nakani ini na. Ta ndátó'on tá'an ná:

—¿Ndí kóni kaa ndidaá kúu ña xinío kuu víti?

¹³ Ta dao ka ñayuu ñoo ni kasá'á kédiki na na kúu kuendá Jesús, ta kaá na:

—Xíni va na káa.

Di'a ni kuu tá ni daná'a Pedro noó ñayuu sa'a Jesús

¹⁴ Dá ni nakuin ndichi Pedro xí'in ndin uxí iin ka taá ni sa xionoo xí'in Jesús. Ta ni'i nda'o ni kasá'á ká'an Pedro xí'in ñayuu kuá'a ñoo:

—Ndo'ó, na Israel, xí'in ndidaá ka ndo'ó na ndéi ñoo Jerusalén, ko'in kasto'in xí'in ndó sa'a ndidaá ña ni kuu yó'o, sa'á ñoo kueídó'o va'a ndó ña ko'in ka'in xí'in ndó.

¹⁵ Kana'á ndó ña ni iin tó'on ta'on ñayuu yó'o ko xí'ni, táto'on kí'o ká'an ndo'ó ná'kani ini ndo. Chí ka iin na'a ij vá kí'an.

¹⁶ Tído ndidaá ña yó'o kúu, dá xinkoo noó ni ka'an Ndios xí'in profeta Joel, tá'an na sa kasto'on xí'in ñayuu ña ni ka'an mií Ndios, chí di'a ni kaa na:

¹⁷ Di'a kaá Ndios: Tein kuú noo ndí'i, dá dákoon yu'u Espirituí diní ndidaá kúú ñayuu. Dá kí'an ndidaá de'e yí ndo, xí'in ndidaá de'e di'í ndo ka'an xi sa'a ndí kí'an vei koo.

Ta ndidaá takuáchí tákí koni túu xi ña'a ndato dá'na'i noo xí.

Ta ndidaá na sá'ano saní kee yu'u.

¹⁸ Ta tein kuú dáá ñoo dákoon yu'u Espirituí diní taá xí'in na ña'a kéchóon nooí, dá kasá'á ná ka'an na sa'a ndí kí'an vei koo.

¹⁹ Ta kee ña'a ndato chí induú, ta kee ta'ani yu'u ña ná'ano noño'ó yó'o, chí koo nij, xí'in ñó'ó kéj, ta nakuiin ndichi ño'oma,

²⁰ ta nakuiin naá noo ndindii, ta ndukua'á nij noó yoo.

Di'ón koo, dá kasandaá kuú sato'o yo Ndios.

Ta kuú yó'o kakuu iin kuú ká'ano,

iin kuú na'a Ndios choon ká'ano né'e na.

21 Ta ndi ndáa miíó ñayuu nakoni ña Ndios kúú sato'o na, noón kúú na ñí'í ña káki na.

Dión kaá tuti ij Ndios.

22 'Kueídó'o va'a ndo'ó, na Israel, ña ko'in ka'in xí'ín ndó. Miían ndaa Jesús, na ñoo Nazaret, ñi sa kuu iin ta na ña ña ñi kii na noo Ndios, dá chi sa kee na ña ná'ano, xí'ín ña ndato noo ndo'ó ñi kee Ndios. Ta ná'a va'a mií ndó ndí kián ñi sa kee na.

23 Tído ñi ñakí'o ñaá iin ta noo ndá'a ndo, táto'on kí'o ñi chikaa ini Ndios koo nda mií sa'a. Dá ñi tiin ñaá ndo'ó ñi sa'an ndo ñi sa'ání ñaá ndó ndika cruz xí'ín ndá'a ta kini.

24 Tído ñi ñanátaki ñaá Ndios noó ña ñi ndo'o na ñi xí'i na. Chi ña sa'ání ñayuu ko kómíán choon sata Jesús, sa'á ñoó ko ní kandeéán ka'ání chíchíán na.

25 'Ta ñi ka'an ta'ani rey David sa'a Jesús tá sa na'á. Ta di'a ñi kaa na:

Ñi xini ña daá kuití vá ío sato'o yo Ndios xí'ín.

Ta ín na xoo kuá'a yu'u,

sa'á ñoó ñi iin tó'ón ta'on ña'a o dáyu'ú yu'u.

26 Sa'á ñoó kádij nda'o ini níoi.

Ta xíta yáa ló'i xí'an kádij inían.

Ta iin ní kúú yikí koñoi nani'i ndée xí'ín tandeé ini.

27 Chi o dánkoo ta'on ní yu'u noó ñó'o ndji.

Ta o kóno ta'on mií ní ña natani yikí koño yu'u, na kéchóon noo ní.

28 Chi ñi na'a ní ichi nooí noo katakij,

dá kasandaá iin kuu, dá kadij nda'o iní tá ná nakuijin noo ní.

Dión ñi kaa David.

29 'Ñani, ka'an ndaaj xí'ín ndó ña ñi xí'i tata sá'ano yo David, ta ñi nduxi na. Ta kúú nda kuu víti nákaa ijó ná yáí noó ñi nduxi na ñoo yó'o.

³⁰ Tído n̄i sā kuu na iin profeta, ta sā ná'á va'a na ñā n̄i xi'o Ndios to'on na ñā tein na ve'e mií ná, ñoo kana Cristo, na dákaaki ñaá, ta kakuu na rey, táto'on n̄i sā kuu David rey noó na ñoo yo.

³¹ Ta sa'á ña sa ná'á ná ndí kían kee Ndios, sa'á ñoo n̄i kaa na ña dánátaki Ndios Cristo, na dákaaki ñaá, ta n̄i kaa ta'ani na ña o kándoo ta'on n̄io Cristo noo ñó'o ndii, ta ni yikí koño na o nátani ta'an vaan.

³² 'Ta dión n̄i kuu, chí miían ndaa kuiti n̄i danátaki Ndios Jesús. Ta ndidaá vá ndu'u kúu na n̄i xini ña dión n̄i kuu.

³³ Dá n̄i nachikoo ñaá Ndios xoo kuá'a na. Dá n̄i nak̄i'o tatá Ndios Espíritu īi ná noo Jesús, táto'on k̄i'o n̄i xi'o na to'on na ña kían kee na. Sa'á ñoo n̄i tanda'á Jesús Espíritu īi yó'o n̄i kasáa na noo ndú'u. Sa'á ñoo n̄i xini ndo'ó, ta n̄i seídó'o ndó ña ká'an ndu'u iin rá iin yú'u, tá'an ña ká'an iin rá iin mií ndó.

³⁴ 'Ta o duú David kúu na n̄i nana ko'on induú koo na xoo kuá'a Ndios, chí mií ná kúu na n̄i ka'an di'a:

Di'a n̄i kaa sato'o yo Ndios xí'in sato'i:

“Nakoo yo'ó xoo kuá'a yu'u,

³⁵ nda ná nataán ndí'ii taa xini u'u ñaá t̄ixi sa'on.”

Dá n̄i kaa ta'ani Pedro:

³⁶ —Miían kánian kana'á ndidaá kúu ndo'ó, na Israel, ña miían ndaa kuiti Jesús, na n̄i chirkaa ndó ndika cruz, noón kúu na n̄i ndee Ndios kakuu na sato'o noo ndidaá kúu ña'a, ta kakuu ta'ani na na dákaaki ñaá.

³⁷ Tá n̄i seídó'o ñayuu ñoo to'on n̄i ka'an Pedro, kúu n̄i kasá'á tá'anda tó'on ini na ndéi na. Dá n̄i ndato'ón ná Pedro xí'in dao ka apóstol ñoo, ta n̄i kaa na:

—Ñani, ¿ndí kían kánian kee ndu'u, tá dáá?

³⁸ Dá n̄i kaa Pedro:

—Nandikó iní ndo sa'a kuachi kée ndó, ta kodo ndúta iin rá iin ndó xí'ín kuu Jesús. Dá ná k̄i'o ká'ano ini Ndios sa'á kuachi ndo, dá natiin ndó Espíritu ij ná.

³⁹ Ch̄i k̄i'o dión n̄i x̄i'o Ndios to'on na ña kee na xí'ín ndo'ó xí'ín de'e ndó. Ta dión ta'ani kee na xí'ín ñayuu ndéi xíká cháá ka, dá ch̄i k̄i'o dión n̄i ch̄i'kaa ini mií sato'o yo Ndios kee na xí'ín ndidaá na n̄i kaxi mií ná kakuu ñayuu na —kaá na.

⁴⁰ Ta xí'ín to'on yó'o, ta xí'ín cháá ka to'on n̄i ka'an ni'ini Pedro noó ñayuu ñoó, ta n̄i seí nda'í na noo ná, ta kaá na:

—Kandísa ndó to'on ká'in, dá kían k̄iki ndó noó tandó'ó veí ndo'o ñayuu kómí kuachi ndéi tiempo viti —kaá na.

⁴¹ Ta kúu kua'á nda'o ñayuu ñoó n̄i kandísa to'on n̄i ka'an na. Ta kúu n̄i sodo ndúta ná. Ta kuu dáá ñoó n̄i ndukua'a cháá ka na kúu kuendá Jesús, ch̄i táto'on on̄i ka mil ñayuu n̄i nduu kuendá Jesús.

⁴² Ta ndidaá ná n̄i nakuíta ndaa xí'ín to'on dána'a apóstol. Ta iin n̄i nduu va na xí'ín dao ka na kúu kuendá Jesús. Ta ndéi tútí ná sa'ándá na pan, ta ká'an na xí'ín Ndios.

In n̄i nduu ndidaá kúu na kúu kuendá Jesús

⁴³ Ta ndidaá vá ñayuu ñoó n̄i naá iní, ta n̄i yu'ú na, ch̄i kua'á nda'o ña'a ná'ano xí'ín ña ndato n̄i kee apóstol ñoó.

⁴⁴ Ta iin n̄i nduu ndidaá na kúu kuendá Jesús. Ta n̄i ch̄indeé tá'an na xí'ín ña'a ió noo iin rá iin na.

45 Ta ni dikó ná ñó'o ná, xí'ín ndidaá ka ni ña'a ió noo ná, dá ni dasá náan noo ndidaá ná táto'on ki'o xínñó'ó ná.

46 Ta iin rá iin kuu kuu sa nditútí ná yé'é ño'o ká'ano. Ta sa nataka ta'ani na ini ve'e iin rá iin na sa sa'anda na pan, ta iin sásá'an ndi'i va na xí'an kádii iní na, xí'ín ña nda'í ió ini na.

47 Ta kéká'ano na Ndios. Ta ká'an va'a ndidaá kúu ñayuu ndéi ñoo ñoo sa'a ná. Ta iin rá iin kuu kuu sá ndekua'a sato'o yo Ndios ñayuu, na ni natiin ña kaka na.

3

Di'a ni kuu tá ni nduv'a iin taa ni natií sa'a

1 Iin kuu, dá ni kee Pedro xí'ín Juan kua'an nduú na ve'e ño'o ká'ano, ta kían táto'on ka oni sa'ini, chi hora daá ñoo ká'an ñayuu ndéi Israel xí'ín Ndios.

2 Ta sa io iin taa ni natií sa'a, ta nda rá ni kaka va ra kaa ra dión. Ta ndidaá kuu né'e ñaá ná vei na chíko na yé'é ño'o ñoo noo naní yé'é luu kaa, dá ko ra kaka ra di'ón noo na koku'u yé'é ño'o ká'ano ñoo.

3 Tá ni xini ra koku'u Pedro xí'ín Juan kua'an na ini yé'é ño'o ká'ano ñoo, dá ni kasá'á rá sei nda'í ra ña ná ki'o na di'ón noo rá.

4 Dá ni sa nde'é Pedro xí'ín Juan noo rá. Dá ni kaa Pedro xí'ín rá:

—Kande'é ndu'u.

5 Dá ni sa nde'é va'a ñaá ta kú'u sa'a ñoo, chi ndati ra ni'í rá di'ón noo ná.

6 Dá ni kaa Pedro xí'ín rá:

—Ko ta'ón plata ni oro noo*i*. Tído ña ió noo*i*, ki'oi noo*on*. Xí'ín kuu Jesucristo, na ñoo Nazaret, ndakuiin ndichi, ta kaka kua'an —kaá na.

⁷ Kúú n̄i tiin Pedro ndá'a kuá'a ra. Ta kúú n̄i nachikani ndichi ñáá ná. Ta kúú vití'ón n̄i ndundakí sa'a rá xí'ín dikó sá'a rá.

⁸ Ta kúú n̄i ndao ra n̄i nakuiin ndichi ra. Kúú n̄i kas'á xíka ra. Dá n̄i ndu'u ra kua'an ra xí'ín Pedro xí'ín Juan ini ve'e ño'o ká'ano ñoo. Xíka ra, ta kándita ra, ta kéká'ano ra Ndios n̄i ku'u ra kua'an ra.

⁹ Ta kúú ndidaá kúú ñayuu ñoo n̄i xini ña xíka ra, ta kéká'ano ra Ndios kua'an ra.

¹⁰ Ta n̄i nakoni na ña ta n̄i sa io sa sati yé'é ño'o naní yé'é luu káa ñoo kúú ta ñoo. Kúú n̄i naá ini na, ta n̄i yu'ú na tá n̄i xini na ña n̄i nduva'a ra.

Dí'a kua'an ña n̄i daná'a Pedro noo ñayuu kuá'a ñó'o ñoo sa'a Jesús

¹¹ Ta n̄i tiin toon ta n̄i nduva'a sa'a ñoo Pedro xí'ín Juan. Ta n̄i naá iní ndidaá kúú ñayuu ñoo taxí tá'an na vei na kande'é ñáá ná noo kúú corredor naní Salomón.

¹² Tá n̄i xini Pedro ñayuu ñoo, dá n̄i kaa na xí'ín ná:

—Na Israel, ¿ndiva'a naá téi iní ndo? Ta, ¿ndiva'a ndé'é ndó ndu'u? ¿Á ká'án ndó ña xí'ín ndée mií ndu'u n̄i nduva'a ta yó'o? O, ¿á ká'án ndó ña sa'á ña kúú ndú ñayuu va'a noo Ndios, sa'á ñoo n̄i nduva'a ndu ra?

¹³ Mií Ndios, na n̄i sa ndaño'o tatá sá'ano yo Abraham xí'ín Isaac xí'ín Jacob tá sa na'á, noón kúú na n̄i ndane'e dikó Jesús, na kúú de'e na. Noón kúú na n̄i naki'o ndó noo ndá'a ta né'e choon. Dá n̄i kuñó'ó ndó na tá n̄i ka'án ta né'e choon naní Pilato dáyaa ñáá rá.

14 Ta ndo'ó kúú nà nì kuñó'ó nà kúú nà ij xí'ín nà ndaa. Di'a nì xika ndo ña yaa iin ta sa'ání ndji.

15 Ta nì sa'ání ndo Jesús, nà xí'o ña kataki chíchí yó. Tído nì natakí va nà nì kee Ndios. Ta ndu'u kúú nà xí'o ndaa kuendá ña kì'o dión nì kuu.

16 Chì sa'á ña kándéé iní ndu Jesús, sa'á ñoó nì nduva'a ta yó'o, tá'an ra ndé'é ndó, ta ná'á ndó. Chì xí'ín kuú mií Jesús, ta xí'ín ña kándéé iní ndu'u nà nì kedaá xí'ín ta yó'o, dá nì nduva'a ra, ta nì xini xí'ín noo ndidaá ndó ña dión nì kuu.

17 'Ta viti ndo'ó, nà ñoo mií, sa ná'á véi ña sa'á ña kó ná'á ndó ndá yoo kúú ná, sa'á ñoó nì kee ndó dión xí'ín ná. Ta dión ta'ani nì ndo'o ta né'e choon noo ndo.

18 Tído nì daxinkoo ndi'i Ndios ña nì ka'an ndidaá profeta nà kee na. Chì nì ka'an nà ña ndo'o naní nío Cristo, nà dákaki ñayuu.

19 Ta viti nandikó iní ndo sa'a kuachi kée ndó. Ta nandió kuéi ndó noo Ndios, dá ná dándóo na kuachi ndo, dá ná kì'o sato'o yo Ndios ña ná koo va'a ini ndo.

20 Ta tanda'á tuku na Jesucristo kii na, dá chì kì'o dión nì chikaa ini nà kee na nda mií sa'a.

21 'Tído miían kánian koo Jesucristo noo ió Ndios chí induú nda ná ndeyíko Ndios ndidaá kúú ña'a, chì kì'o dión nì kaa Ndios kee na, kaá profeta nà nda mií sa'a.

22 Dá chì di'a nì kaa Moisés xí'ín nà sá'ano ve'á nì sa ndei sa ná'á: "Ndios, nà kúú sato'o yo, kì'o na ña kana iin profeta tein nà ñoo yo, ta kee na tát'on kée yu'u. Ta kandísa ndó ndidaá kúú to'on ka'an na.

23 Dá chì taó xóo va Ndios ndidaá kúú ñayuu kó xín kueídó'o noo ka'an profeta yó'o." Dión nì kaa

Moisés.

²⁴ 'Ta ndidaá kúú profeta n̄i sa ndei nda tiempo Samuel, ta nda tiempo viti n̄i ka'an ta'ani na sa'a ndidaá ña'a kúú viti.

²⁵ Ta ndo'ó kúú na kánian natiin ndidaá kúú ña va'a n̄i ka'an profeta sa'a, ta natiin ta'ani ndó ndidaá kúú ña va'a n̄i kandoo Ndios kee na xí'in na sá'ano ve'á. Dá ch̄i di'a n̄i kaa Ndios xí'in Abraham: “Ndidaá kúú ñayuu ndéi ñayuú n̄i'í ña va'a sa'a iin na kana tein na ve'ón”, kaá Ndios xí'in ná.

²⁶ Sa'á ñoó tá n̄i danátaki Ndios de'e na, n̄i tanda'a ñaá ná dinñó'ó noo mií ndó, dá ni'i ndo ña va'a noo Ndios, dá kían dankoo iin rá iin ndó ña kini kée ndó —kaa Pedro.

4

Di'a n̄i kuu tá n̄i ka'an Pedro xí'in ta né'e choon ña iin tó'ón Jesús kúú na dáka'ki ñaá

¹ Ndíta īi vá ná ká'an na xí'in ñayuu ñoó, kúú n̄i kasáa ta dut̄i, xí'in ta sa'ándá choon noó ra ndaá ve'e ño'o ñoó, xí'in ta saduceo.

² Ta karyíí rá xí'in Pedro xí'in Juan ch̄i dána'a na noó ñayuu ñoó ña sa'á ña n̄i nataki Jesús, sa'á ñoó nataki ta'ani ñayuu n̄i xi'i.

³ Dá n̄i tiin ñaá rá né'e ra n̄i sa'an ra n̄i sadi ra ve'e kaa. Ñoó n̄i sa ño'o na nda n̄i tuu noo iin ka kuu, ch̄i sa n̄i ini va kían.

⁴ Tído kuá'á nda'o ñayuu n̄i seídó'o to'on n̄i daná'a Pedro sa'a Jesús, ta kúú n̄i kándisa naan. Sa'á ñoó n̄i ndukua'a cháa ka ñayuu kúú kuendá Jesús, ta n̄i kasandaá na kúú ná táto'on o'on mil ta.

⁵ Tá n̄i t̄u noō iin̄ kā kuū ñoō, dá n̄i natakā t̄a né'e choon̄ noō nā Israel̄ ñoō Jerusalén, xí'ín̄ ta sá'ano, xí'ín̄ ta dána'ā ley,

⁶ xí'ín̄ ta dut̄i kúú noō naní Anás, xí'ín̄ Caifás, xí'ín̄ Juan, xí'ín̄ Alejandro, xí'ín̄ dao tá'an̄ ta dut̄i ñoō.

⁷ Dá n̄i sa'an̄ rā n̄i taó rá Pedro xí'ín̄ Juan ve'ē kāa, ta ndákā ñaá rá n̄i sāa rā n̄i ch̄ikata ra me'í noō ndéi ta né'e choon̄ ñoō. Dá n̄i ndato'ón̄ ñaá rá, ta kaá ra:

—¿Ndá choon̄ né'ē ndo'ó ñā nduva'ā ndó nā kú'u? ¿Ndá kuū n̄i ka'an̄ ndo, dá n̄i kee ndó ñā yó'o?

⁸ Kúú n̄i nakutí Pedro xí'ín̄ Espíritū īi Ndios, dá n̄i kaa nā:

—Míí ní, nā né'e choon̄ ñoō yó'o, xí'ín̄ míí ní, na sá'ano ñoō Israel,

⁹ míí ní kúú nā ndato'ón̄ ndu'u sa'ā ñā va'ā n̄i kee ndu xí'ín̄ t̄a n̄i sā kú'u yó'o, xí'ín̄ sa'ā ndi n̄i kuū n̄i nduva'ā ra.

¹⁰ Sa'ā ñoō kana'á ní, xí'ín̄ ndidaá kúú nā ñoō Israel̄ ñā xí'ín̄ kuū Jesucristo, nā ñoō Nazaret, nā n̄i ch̄irkaa ní nd̄ika cruz, nā n̄i danátaki Ndios, noón̄ vá kúú nā n̄i kedaá, dá n̄i nduva'ā t̄a ín̄ noō ní yó'o.

¹¹ Ta Jesús kúú tát̄o'on̄ k̄i'o iin̄ yuu, ta n̄i kañó'ó ñaá ndo'ó tát̄o'on̄ k̄i'o kée tā kava'ā ve'e. Tído n̄i kasandaá nā kakuu nā yuú tito.

¹² Ta koó kā iin̄ kā nā kándéé dákaki yó, dá ch̄i ko ní xí'o Ndios choon̄ noō ni iin̄ kā nā ió ñayuú yó'o ñā dákaki nā yó —kaá Pedro xí'ín̄ rá.

Dì'a n̄i kuū tá n̄i sa'anda rā choon̄ noō Pedro xí'ín̄ Juan ñā ō kánoo kā nā dána'ā nā sa'ā Jesús

¹³ Tá n̄i xini tā né'e choon̄ ñoō ñā kō yu'ú Pedro xí'ín̄ Juan ka'an̄ nā sa'ā Jesús, kúú n̄i naá iní ra, ch̄i ná'á rá ñā kúú ná t̄a kō ní dákuá'a, ta kúú ná t̄a

oon. Ta n̄i n̄akoni ñaá rá ña n̄i sa x̄ionoo na x̄í'ín Jesús.

¹⁴ Ta n̄i x̄ini ta'ani ra ña ín ndichi t̄aa n̄i nduṽa'a ñoo noo rá, sa'á ñoo k̄o ní kúu ta'on ketó'ón ñaá rá.

¹⁵ Dá n̄i sa'anda ra choon ña ná keta too Pedro x̄í'ín Juan sata vé'e. Dá n̄i kasá'á ndátó'ón kue'é ra ndéi ra,

¹⁶ ta kaá ra:

—¿Ndí koo kee yó x̄í'ín t̄aa ñoo viti? Ch̄i miían ndaa ndisa n̄i kee ra iin ña'a ndato, ta ndidaá kúu ñayuu ndéi ñoo Jerusalén yó'o ná'á ña dión n̄i kee ra. Ta o kúu ta'on kaa yo ña k̄o kíán ña ndaa.

¹⁷ Sa'á ñoo ná d̄ayu'ú yo rá, dá ná dá'a ka ni kanoo ra kasto'on ra x̄í'ín ñayuu sa'a Jesús, dá kían ná o náka'ani cháá ka to'on sa'a Jesús noo ñayuu ñoo yo —kaá ra.

¹⁸ Dá n̄i kana ñaá rá. Dá n̄i sa'anda ra choon noo ná ña ná dá'a ka ní ka'an na, ta dána'a na sa'a Jesús.

¹⁹ Dá n̄i kaa Pedro x̄í'ín Juan x̄í'ín rá:

—Taó kuendá va'a ní, á ña va'a kíán noo Ndios ña kueídó'o cháá ka ndu'u noo ká'an mií ní o duú noo ká'an Ndios.

²⁰ Ch̄i o kúu ta'on d̄ankoo ndu'u ña ka'an ndu sa'á ña n̄i x̄ini ndu, x̄í'ín sa'á ña n̄i seídó'o ndu.

²¹ Tá n̄i ndi'i n̄i kee ra tata d̄ayu'ú ñaá rá, dá n̄i d̄ayáa ñaá rá, dá ch̄i k̄o ní ni'i rá nda sa'a dándó'o ra nio ná, ch̄i ndidaá kúu na ñoo ñoo kéká'ano na Ndios sa'á ña ndato n̄i kee na.

²² Taa n̄i sa kú'u sa'a ñoo, uu diko cháá ka kuia ió ra tá n̄i nduṽa'a ra n̄i kee Ndios.

Di'a kua'an ña n̄i x̄ika na kúu kuendá Jesús noo Ndios

23 Tá n̄i ndi'i n̄i dayáa ñáá rá, dá n̄i sa'an n̄a noo ndéi dao ka n̄a kúú kuendá Jesús. Ta n̄i n̄akani na xí'ín ná ndidaá kúú ña'a n̄i ka'an ta duti sakuá'a xí'ín ta sá'ano.

24 Tá n̄i kandaá ini n̄a to'on n̄i kaa ta né'e choon ñoo, kúú ndidaá kúú ná n̄i kasá'á ká'an xí'ín Ndios, ta kaá n̄a:

—Sato'o ndu Ndios, mií ní kúú n̄a ká'ano. Mií ní kúú n̄a n̄i kava'a induú xí'ín noñó'o xí'ín taño'o, xí'ín ndidaá kúú ña'a ió nooán.

25 Ta xí'ín yú'u David, n̄a sa kechóon noo ní, n̄i ka'an ní di'a:

¿Ndiva'a n̄i ndutondó téi ñayuu ndéi ñayuú yó'o?

Ta, ¿ndiva'a nákani ini n̄a kee na ña ko chóon?

26 Ch̄i n̄i nditúti ta kúú rey dándáki ñayuú yó'o, xí'ín ta né'e choon, dá naá ra xí'ín Ndios, n̄a kúú sato'o yo, xí'ín Cristo, n̄a dákaiki ñáá.

27 Ta miían ndaa dión n̄i kuu ñoo yó'o viti, ch̄i n̄i n̄aki'in tá'an Herodes xí'ín Poncio Pilato, xí'ín ta tukú, xí'ín n̄a Israel. Dá n̄i ndakuei na n̄i naá n̄a xí'ín de'e ij ní Jesús, n̄a n̄i kaa ní.

28 Dá ch̄i ki'o dión n̄i ch̄ikaa ini mií ní koo nda mií sa'a, ta dión n̄i kee ní.

29 Sa'á ñoo, sato'o ndu Ndios, sa ná'á ní ña ká'an ta né'e choon kendava'a ra xí'ín ndu'u. Sa'á ñoo kee ní ña man̄i ki'o ní ndée ndu'u, n̄a kúú n̄a kéchóon noo ní, dá ná o yu'ú ndu'u ka'an ndu sa'a to'on ní.

30 Ta xí'ín ndá'a mií ní nduva'a ní n̄a kú'u. Ta kee ní ña'a ná'ano xí'ín ña'a ndato xí'ín kuu de'e ij ní Jesús.

31 Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an n̄a xí'ín Ndios, ta kúú n̄i taan noo ndéi na ñoo. Ta kúú ndidaá ná n̄i nakuti

xí'ín Espírítu ij Ndios. Ta kò ní yu'ú na ka'an na sa'á to'on va'a Ndios.

In tó'ón vá nì sà kuu ñaxintóni ndidaá na kúú kuendá Jesús

³² Iin tó'ón vá nì sà kuu ñaxintóni ndidaá kúú na kúú kuendá Jesús, ta iin tó'ón nì sà kuu níó ná. Ta ni iin tó'ón ná kò ká'an ña ña'a mií ná kían kómí ná, chī ña'a ndi'i va na kían, kaá na.

³³ Ta xí'ín ndée xí'o Ndios nì daná'a na kúú apóstol noo ñayuu, chī xí'o ndaa na kuendá ña miian ndaa kuiti nì natakí sato'o yo Jesús. Ta kuá'á nda'o ña manì sà chindeé Ndios ndidaá na kúú kuendá Jesús,

³⁴ sa'á ñóó ni iin tó'ón ta'on ña'a kò ní sá kámanì noo ni iin na. Dá chī ndidaá kúú na íó ñó'o, xí'ín na íó ve'e nì sà ñikó náan, ta né'e na ñi'ón nì ni'í ná sa'án nì saá na,

³⁵ ta nì xí'o naan noo apóstol, dá nì xí'o na cháá cháá ñi'ón ñóó noo iin rá iin ñayuu táto'on kí'o xínñó'ó náan.

³⁶ Ta dión ta'ani nì kee iin taa naní José, tá'an ra nì chinaní na kúú apóstol Bernabé. Kuu yó'o kóni kaa taa xí'o tandeé iní. Ta taa yó'o kúú iin taa nì kii tein na ve'e Leví. Ta kúú rá taa kuendá Chipre.

³⁷ Chī nì ñikó rá iin ñó'o kómí rá. Dá né'e ra ñi'ón ñóó nì saá ra nì xí'o raan noo na kúú apóstol ñóó.

5

Di'a nì ndo'o iin taa naní Ananías xí'ín ñadi'í ra naní Safira

¹ Tído nì sà íó iin taa sa naní Ananías, ta ñadi'í ra nì sà naní Safira. Ta na yó'o nì ñikó iin tá'í ñó'o ná.

² Dá n̄i taó xóo ra cháá d̄i'ón noó ña n̄i ni'í rá sa'a ñó'o rá. Ta ná'á ñadi'í ra ña dión n̄i kee ra. Ta n̄i xi'o ra sava'a d̄i'ón n̄i kandoo ñoo noo apóstol. Ta n̄i kaa ra ña k̄i'o dión kúú vá d̄i'ón n̄i ni'í rá sa'a ñó'o rá.

³ Dá n̄i kaa Pedro xí'ín rá:

—Ananías, ¿ndiva'a n̄i sonó ní n̄i ku'u ña u'u ini nío ní, dá ka'an to'ón ní noo na kúú Espiritu īi Ndios? Ch̄i n̄i taó xóo ní cháá d̄i'ón noó ña n̄i ni'í ní sa'a ñó'o n̄i.

⁴ Ña'a mií vá ní n̄i sa kuu ñó'o ñoo. Dá tá n̄i ndi'i n̄i d̄i'kó n̄ian, ¿á k̄o ná'á ta'on ní ña kuu va kee ní xí'ín d̄i'ón ñoo ndi k̄i'o ká'án mií ní kee ní xí'án? Ta, ¿ndiva'a n̄i nakani ini ní ka'an to'ón ní? Ch̄i k̄o ní ká'án to'ón ta'on ní noo taa, noo Ndios vá n̄i ka'an to'ón ní.

⁵ Tá n̄i seido'o Ananías to'on yó'o, kúú n̄i kankao va ra n̄i xi'í ra. Ta ndidaá kúú ñayuu n̄i yu'ú nda'o tá n̄i ni'í tó'on na ña dión n̄i ndo'o ra.

⁶ Dá n̄i kasáa dao takuáchí yíi. Dá n̄i ch̄ituú xi yikí koño ra xí'ín iin dá'on. Dá né'e ñaá xí n̄i sa'an xi n̄i dandúxi xi.

⁷ Tá n̄i ya'a tát'o'on oni hora, dá n̄i kasáa ñadi'í Ananías. Ta k̄o x̄ini ta'an vaán ndi k̄ián n̄i ndo'o yíian.

⁸ Dá n̄i ndato'ón ñaá Pedro:

—Ka'an ndaa ní xí'ín yu'u. ¿Á tát'o'on k̄i'o kaá ndo n̄i d̄i'kó ndó ñó'o ñoo, á k̄i'o dión n̄i d̄i'kó ndoan?

Dá n̄i kaaan:

—Jaan. Miian ndaa dión vá n̄i d̄i'kó ndúan.

⁹ Dá n̄i kaa Pedro xí'án:

—¿Ndiva'a iin noó n̄i ndat'ón ndó ña korndodó ndó na kúú Espiritu sato'o yo Ndios? Yé'é káa vei

takuáchí nì sa'an nì dandúxi yí ní. Ta vití'ón kane'e ta'ani xi mií ní ko'on xi.

10 Ta kúú vití'ón vá nì kankao ñá'a ñoo noo sá'a Pedro, kúú nì xi'í vaán. Tá nì ndu'u takuáchí ñoo, ta kúú sa nì xi'í vaán. Dá nì taó ñáá xí né'e xi nì sa'an xi nì dandúxi xi díin noo nákaa yikí koño yíian ñoo.

11 Ta kúú nì yu'ú nda'o ndidaá kúú na kúú kuendá Jesús xí'in dao ka ñayuu tá nì ni'í tó'on na ña dión nì ndo'o Ananías xí'in ñadi'í ra.

Kua'á nda'o ña'a ná'ano xí'in ña ndato nì kee na kúú apóstol

12 Ta nì kee apóstol ña'a ná'ano xí'in ña'a ndato noo na ñoo ñoo. Ta ndéi tútí na kúú kuendá Jesús yé'é corredor naní Salomón.

13 Ta ko ní xí'o ndeé iní dao ka ñayuu ndu'u na naki'in tá'an na xí'in na kúú kuendá Jesús, tído va'a nda'o ká'an na ñoo ñoo sa'a ná.

14 Ta kúú kua'á nda'o ta xí'in na ñá'a nì kandísa to'on va'a nì daná'a apóstol ñoo, sa'á ñoo nì ndukua'a cháa ka na kúú kuendá sato'o yo Jesús.

15 Ta nì taó ñayuu ndéi ñoo ñoo na kú'u sata vé'e, ta nì chínóo ñáá ná noo iin xito, o noo iin yúu. Dá nì chindei ñáá ná íchi noo ya'a Pedro, dá va'ará konda'í óon na ná ya'a sata na kú'u ñoo, dá ná nduva'a na.

16 Ta kúú kua'á na ndéi ñoo yati ñoo vei na ñoo Jerusalén, ta né'e na na kú'u vei na xí'in na ndó'o naní níó kée espíritu kini. Ta kúú ndidaá vá ná nì nduva'a.

Di'a nì kuu tá nì taán ta né'e choon na kúú apóstol ve'e kaa

17 Dá n̄i ndakuei t̄a dut̄i kúú noó x̄í'ín t̄a k̄í'ín tá'an x̄í'ín rá, tá'an r̄a kúú t̄a saduceo, chí n̄i nakutí rá x̄í'ín ñ̄a u'u in̄i r̄a.

18 Kúú n̄i tiin ra na kúú apóstol, dá n̄i sa'an r̄a n̄i sadi ñ̄aá rá ve'e k̄aa.

19 Tído n̄i kasáa iin ángel n̄i kii noo sato'oyō Ndios sakuaá dáá ñ̄óó noo ñ̄ó'o na ve'e k̄aa. Dá n̄i sonó ná yé'án. Dá n̄i taó ñ̄aá ná. Dá n̄i kaa ángel ñ̄óó x̄í'ín ná:

20 —Kua'án ndo, ta nakujita ndó noo kúú yé'é ñ̄o'o ká'ano. Ta kasto'on ndó x̄í'ín ñ̄ayuu ndéi ñ̄óó sa'á to'on, ñ̄a x̄í'o ñ̄a kataki chíchí ná.

21 Tá n̄i ndi'i n̄i seido'o na ñ̄a n̄i ka'an ángel ñ̄óó, dá n̄i kee na kua'an n̄a. Tá n̄i t̄uu noo iin k̄a kuū, dá n̄i k̄u'u na yé'é ñ̄o'o ká'ano. Dá n̄i kasá'á ná dána'a n̄a to'on Ndios.

Dá n̄i nataka tuku t̄a dut̄i kúú noó x̄í'ín ndidaá k̄a ni t̄a k̄í'ín tá'an x̄í'ín rá. Dá n̄i nakana ra ndidaá t̄a né'e choon x̄í'ín ndidaá t̄a sá'ano ndéi Israel, ta n̄i kee ra iin junta ká'ano. Dá n̄i sa'anda r̄a choon ñ̄a ná ko'on soldado taó rá apóstol ñ̄ó'o ve'e k̄aa kasaa r̄a, ká'án rá.

22 Tído, tá n̄i saa r̄a yé'é k̄aa ñ̄óó n̄i sa nde'é rá, ta kúú koó k̄a apóstol ñ̄óó ñ̄ó'o ñ̄óó. Dá n̄i n̄andió kuéi ra kua'an r̄a kasto'on ra x̄í'ín t̄a né'e choon.

23 Tá n̄i saa r̄a, dá n̄i kaa r̄a:

—Tá n̄i saa ndu yé'é k̄aa, kúú ndadí toon vaan. Ta kúú ndíta soldado yé'é k̄aa ñ̄óó ndaá r̄a. Tído, tá n̄i sonó ndú yé'án, ni iin tó'ón k̄a t̄a ko ñ̄ó'o in̄ian —kaá r̄a.

24 Tá n̄i seido'o t̄a dut̄i kúú noó, x̄í'ín t̄a sa'ándá choon noó t̄a ndaá yé'é ñ̄o'o, x̄í'ín t̄a dut̄i sakua'a, kúú n̄i kasá'á ná kani in̄i r̄a: “¿Ndeí ndi'i ví ñ̄a n̄i kuu di'a viti?”

25 Kúú nì kasáa va iin ɬaa. Dá nì kaa ra xí'ín rá:

—Tá'an ɬaa nì sadi ndo ve'e kaa ñoo, yé'é ño'o ká'ano va ndíta roón dána'a ra noó na ñoo yo —kaá ra.

26 Dá nì sa'an ɬa sa'ándá choon noó ɬaa ndaá yé'é ño'o ñoo xí'ín ra ño'o tixi ndá'a rá nì sa ki'in ra apóstol ñoo. Tído ko ní kéndava'a ta'on ra xí'ín ná, chí yu'ú ra ña chiyúú ñaa ñayuu ndéi seídó'o ñaa ñoo.

27 Dá ndáka ñaa rá nì saa ra ve'e noó nì nataka ndidaá ra kómí choon ná'ano ñoo, dá nì naki'o ñaa rá noo rá. Dá nì ndato'on ñaa ɬa duti mií noó,

28 ta kaá ra:

—¿Á ko ní sa'ándá ta'on ndu choon noo ndo ña ná dá'a ka ni kanoo ndó dána'a ndo sa'á ɬaa ñoo? Tído viti iin ní kúú ñoo Jerusalén yó'o nì naka'ani ña dána'a ndo. Ta chínóo kuachi ndo ndu'u ña nì sa'ání ndú ɬaa ñoo —kaá ra.

29 Dá nì nandíó né'e Pedro xí'ín dao ka apóstol ñoo to'on noo rá, ta kaá na xí'ín rá:

—Káni cháá kaan kueídó'o ndu choon sa'ándá Ndios, ndi'i, dá kee ndu choon sa'ándá ɬaa.

30 Tatá Ndios, na nì sa ndaño'o na sá'ano ve'á, noón kúú na nì danátaki Jesús, na nì sa'ání ndo'ó tá nì chirkaa ndó na ndika iin yíto.

31 Ta na yó'o kúú na nì chindaya'i mií Ndios, chí nì chikoo ñaa ná xoo kuá'a na. Ta nì ndee ñaa ná na kómí choon sata ñayuu, ta nì ndee ta'ani ñaa ná na dákaki ñaa. Díón, dá ná nandikó iní na Israel sa'á kuachi kée na, dá ku'u ká'ano ini Ndios sa'a ná.

32 Ta ndu'u kúú na xí'o ndaa kuendá sa'a ndidaá ña yó'o. Ta na kúú Espíritu ij, na xí'o Ndios noó na seídó'o ñaa, noón ta'ani kúú na xí'o ndaa kuendá ña díón kián —kaá na.

Di'a kua'an ña ni ka'an iin taa naní Gamaliel

³³ Tá ni seido'o ra to'on yó'o, kúu ni karyíi nda'o ra. Dá ni ka'án rá ka'ání ñáá rá.

³⁴ Dá ni ndakuin ndichi iin taa fariseo né'e choon naní Gamaliel, ta kúu rá iin taa dána'a ley. Ta taa ndaya'i nda'o kúu rá noo ndidaá na ñoo ñoo. Dá ni sa'anda ra choon ña ná taó too ra apóstol ñoo sata vé'e.

³⁵ Tá ni ndi'i, dá ni kaa ra xí'in dao ka taa né'e choon ñoo:

—Ndo'ó, taa ñoo Israel, ka'i va'a ini ndo á va'a ni ká'án ndó kee ndó dión xí'in taa ñoo.

³⁶ Dá chi tá sata cháá, dá ni ndakuin iin taa naní Teudas. Ta ni chindaya'i ra mií rá, ta táto'on komi ciento kúu taa ni sa ndita xí'in rá. Tído ni sa'ání vá ñáá ná. Ta ni xita noo ndidaá kúu taa ni sa ndita xí'in rá. Ta kúu ni naá vá noo rá.

³⁷ Tá ni ndi'i, dá ni ndakuin iin taa Galilea naní Judas tein kuu ni nachikodó na ñoo yo kuu ná noo tuti taa né'e choon. Ta kúu kua'a ta'ani taa ñoo yo ni sa ki'in tá'an xí'in rá. Tído ni sa'ání ta'ani ñáá ná. Ta kúu ndidaá taa sa ndita xí'in rá ni xita noo kua'an.

³⁸ Sa'á ñoo ká'in xí'in ndó, o sa dáta'án ka ndo taa káa, ta dáya ndo rá. Chi tá choon kée ra kúu ña'a taa o tá kían to'on ká'an taa oon, dá kían naá vá nooán.

³⁹ Tído tá kían ña'a Ndios, dá kían o kúu ta'on dánaá ndoán. Kaon koo ndó, chi oon ni ví naá ndo xí'in Ndios —kaá Gamaliel ñoo.

⁴⁰ Ta kúu ni nata'an va ini ra to'on ni ka'an Gamaliel ñoo. Dá ni kana tuku ra apóstol ñoo. Dá tá ni ndi'i ni kani ra sata ná xí'in chirrión, dá ni

sa'anda ra choon noo ná ña ná dá'a ka ni ka'an na sa'a Jesús. Dá ví nī dayáa ñaá rá kua'an na.

⁴¹ Dá nī kankuei na noo tá né'e choon kua'an na. Tído kádii nda'o ini na, chí nī sonó Ndios ña nī ndo'o níó ná sa'a Jesús.

⁴² Ta ndidaá kuu ñó'o na dána'a na ini ve'e ño'o ká'ano, xí'ín iin rá iin ve'e ñayuu, ta ko ní dánkoo ta'on na ña dána'a na sa'a Jesucristo.

6

Dí'a nī kuu tá nī kaxi na kúu kuendá Jesús usá taa ña kane'e ra iin choon ká'ano

¹ Ta tiempo daá ñóo ndúkua'a ka na kúu kuendá Jesús kua'an na. Kúu nī kasá'a na ká'an yú'u griego ká'an kuáchī na xí'ín na ká'an yú'u hebreo. Chí kaá na ña ko xí'o ndúsá'ano na ña'a kasá'an na kuáan ká'an yú'u griego tát'o'on kí'o kánian ni'í ná iin rá iin kuu kuu.

² Ta ndin uxi uu apóstol ñóo nī nditútí ndidaá kúu na kúu kuendá Jesús. Dá nī kaa na xí'ín ná:

—Ko vá'a ta'on ña kían chituu too ndu'u ña dána'a ndu to'on va'a Ndios, dá nono ndú ña kían dasá ndú ña'a kasá'an ñayuu.

³ Sa'á ñoó, ñani, va'a cháa ka ña ná kaxi ndó usá taa tein mií ndó xaan, ta ná kakuu ra taa ndíta ndaa xí'ín Ndios noo ñayuu, taa nī nakutí xí'ín Espíritu ií Ndios, taa nī nakutí ta'ani xí'ín ña ndichí. Dá kí'o ndu choon yó'o noo rá kee ra,

⁴ dá kían ná o kátuu ndu ña ká'an ndu xí'ín Ndios, ta ni ña dána'a ndu'u to'on na —kaá apóstol.

⁵ Ta kúu ndidaá vá ñayuu ñóo nī nata'an ini ña dión koo. Dá nī kaxi na iin taa naní Esteban, chí kándéé ká'ano iní na Ndios, ta nī nakutí níó ná xí'ín

Espíritu ij. Ta ni kaxi ta'ani na Felipe, xí'ín Prócoro, xí'ín Nicanor, xí'ín Timón, xí'ín Parmenas, xí'ín Nicolás, taa ñoo Antioquía, taa sa kándisa tát'on kándisa na ndéi Israel.

⁶ Dá ndáka na ndin usa taa ñoo ni saa na noo apóstol. Dá ni chikodó ná ndá'a ná diní ná. Dá ni xika na ña maní noo Ndios sa'a ndin usa taa ñoo.

⁷ Ta kúú ni naka'ani cháá ka to'on va'a sa'a sato'o yo Jesús, sa'á ñoo ni ndukua'a na kúú kuendá Jesús ñoo Jerusalén. Ta kúú kua'a ta'ani ta duti ni kasá'a kándisa ña ndaa sa'a Jesús.

Dí'a ni kuu tá ni tiin dao taa Esteban ndáka ra kua'an ra noó ta né'e choon

⁸ Kua'á ña maní ni kee Ndios xí'ín Esteban, ta ni nakutí ná xí'ín ndée Ndios, sa'á ñoo ni sa kandeé ná sa kee na kua'á nda'o ña ná'ano xí'ín ña ndato tein ñayuu ndéi ñoo ñoo.

⁹ Ta kúú ni ndakuei dao taa ñó'o ve'e noo náta na Israel, ña ká'an xí'ín ná, ve'e na ko ñó'o ka tixi ndá'a iin sato'o, ta ni ndakuei ta'ani dao ra ñoo Cirene, xí'ín ra ñoo Alejandría, xí'ín ra kuendá Cilia, xí'ín ra kuendá Asia. Dá ni kasá'a rá ndátó'on kuáchi ra xí'ín Esteban.

¹⁰ Tído ko ní kandeé ta'on ra dátuu rá noo ká'an na, chi kómí ná ña ndichí kée Espiritu ij Ndios.

¹¹ Dá ni chiyá'i ra dao taa ña ná ka'an ra ña ni seídó'o ra ká'an ndava'a Esteban sa'a Moisés, xí'ín sa'a Ndios.

¹² Ta dión ni kee ra, dá ni nakujina vaa na ñoo xí'ín ndidaá ta sá'ano, xí'ín ndidaá ta dána'a ley. Dá ni natuu ra ni tiin ra Esteban. Dá ndáka ñaá rá ni saa ra noó ta né'e choon.

¹³ Dá ni chikata ra taa ká'an to'on sa'a Esteban, dá kaa ra:

—Taa yó'o kúú ra kō sá tuu ta'on ra ña ká'an ndava'a ra sa'a ve'e ño'o ii yō, xí'in sa'a ley Moisés.

¹⁴ Chì nì seido'o ndu'u ká'an ra sa'a Jesús, ra ñoo Nazaret, ña roón kúú ra ko'on nakani ndi'i ve'e ño'o ká'ano yó, ta nadaon ra ña nì dānkoo Moisés keeá —kaá ra.

¹⁵ Ta ndidaá taa ndéi noó tá'anda choon ñoo, tá nì sa nde'é rá noo Esteban, ta kúú nì xini ra ña ndato nda'o noo ná tát'on ndato noo iin ángel.

7

Dì'a kua'an ña nì ka'an Esteban xí'in ta né'e choon

¹ Dá nì ndato'ón ñaá ta duti mií noó:

—¿Á ña ndaa kúú ña ká'an taa káa sa'on?

² Dá nì kaa Esteban xí'in rá:

—Kueídó'o ndó ña ko'in ka'in xí'in ndó, ñani, ndo'ó, ta sá'ano viti. Na ndato nda'o kúú Ndios, ta nì na'a na mií ná noo tatá sá'ano yō Abraham tá nì sa io na chí nación naní Mesopotamia, tá kō ñá'a ko'on na koo na ñoo naní Harán.

³ Dá nì kaa Ndios xí'in ná: “Dānkoo ñoo noo ióon xaan, ta dānkoo ndidaá kúú tá'ón. Ta kua'an kooón noño'o ko'in na'i nooón.”

⁴ Dá nì keta na noño'o na Caldea kua'an na. Dá nì sa'an na nì sa io na ñoo naní Harán. Ta ñoo nì xí'i tatá na. Dá ndáka ñaá Ndios nì saa na noño'o yó'o noo ndéi yó viti.

⁵ Tído ni lú'u ta'on ñó'o yó'o kō ní xí'o Ndios ni'i ná, ni noo kuein sa'a ná. Tído nì ka'an Ndios ña kī'o naan noo mií ná xí'in noó de'e na, xí'in noó de'e ñání na, va'ará kō ñá'a kande de'e Abraham tiempo daá ñoo.

6 Ta ni ka'an ta'ani Ndios ña de'e ñání na xí'ín de'e díkó na kakuu na tukú kandeí nda'í iin ka ñoo. Ta kaño'o na tixi ndá'a na ñoo ñoo, ta kendava'a na xí'ín ná noo komi ciento kuia.

7 Ta ni kaa ta'ani Ndios di'a: "Ta yu'u kúu na keyíko sa'á na ñoo, na kendúsa xí'ín ñayuuí ña kechóon na noo ná. Tá ni ndi'i, dá kankuei ñayuuí kii na kandeí na noño'ó yó'o, ta yó'o kandaño'o na yu'u."

8 'Tá ni ndi'i, dá ni kandoo Ndios xí'ín Abraham ña ta'anda ñí ná xí'ín ndidaá de'e na, ta ñoo kían ná'a ña ni xi'o Ndios to'on na noo ná. Sa'á ñoo, tá ni sa io de'e Abraham ni sa naní Isaac, dá ni sa'anda na ñí xí tá ni xino xí ona kuu. Dá tá ni sa io de'e Isaac ni sa naní Jacob, dá ni sa'anda ta'ani na ñí xí. Ta dión ta'ani ni kee Jacob xí'ín ndin uxí uu de'e yíi na, tá'an na ni sa kuu ndin uxí uu tatá sá'ano yo.

9 'Tído sa'á ña u'u ini tatá sá'ano yo, sa'á ñoo ni díkó ná ñani ló'o na José noo ta Egipto. Tído ni sa io va Ndios xí'ín José,

10 ta ni chindeé ñaá ná noo iin rá iin tandó'ó ni sa ndo'o na. Ta ni kemáni ñaá ná, ta ni xi'o na ñaxintóni ndichí noo ná tá ni sa íin na noo Faraón, ta kúu rey Egipto. Dá ni xi'o ra choon ká'ano noo ná ña dándáki na Egipto, xí'ín ve'e mií rey ñoo.

11 'Dá ni kasáa tama iin ní kúu kuendá Egipto xí'ín Canaán. Ta ni ndo'o nda'o ní ndidaá ñayuu. Sa'á ñoo ko ní ni'í na sá'ano ve'e yo ña keí ná.

12 Tá ni ni'í tó'on Jacob ña ió tirió chí Egipto di'a, dá ni tanda'á ná de'e na, na sa kuu tatá sá'ano yo, ni sa'an na Egipto. Ta ña yó'o ni sa kuu ta'ándá mií noo ni sa'an na.

13 Dá tá n̄i sa'an n̄a ta'ándá kúú uu, nda daá, dá n̄i kasto'on José xí'ín ñani n̄a ndá yoo kúú ná. Dá n̄i kandaá ta'ani ini Faraón ndeí n̄i kixi José, ta ndá yoo kúú n̄a ve'e na.

14 Dá n̄i sa'anda José choon noo ñani n̄a ña ná no'o n̄a nakuaka na tatá n̄a Jacob xí'ín ndidaá kúú n̄a ve'e na, dá ná kasaa n̄a Egipto. Ta n̄i sa kúú ná on̄i diko sa'on ñayuu.

15 'Ta dión n̄i kuu. Dá n̄i kasáa Jacob xí'ín ndidaá n̄a ve'e na kandeí na Egipto. Ta ñoo n̄i sa io Jacob nda noó n̄i xi'i n̄a. Ta ñoo ta'ani n̄i xi'i tatá sá'ano yo.

16 Tído n̄i sa'an n̄a ñoo yo n̄i dandúxi na lásá n̄a iin ñoo naní Siquem ini iin káo, ña n̄i xiin Abraham noó de'e iin ta ñoo Siquem n̄i sa naní Hamor.

17 'Dá tá sa kua'an xinkoo to'on n̄i xi'o Ndios noo Abraham, kúú sa n̄i ndukua'á nda'o n̄a ve'e yó ndeí Egipto,

18 nda rá n̄i kasá'á dándáki iin ka rey Egipto. Ta ko ná'á ta'on ra sa'á ña va'a n̄i kee José ñoo ñoo.

19 Sa'á ñoo n̄i kasá'á rá dánda'í ra ná sá'ano ve'e yó, ta n̄i kendava'a ra xí'ín ná, ta n̄i kendúsa ra xí'ín ná ña ná kata ndava'a na de'e yíi kuálí ná, ta duú n̄i kaki, dá ná kuu xi.

20 'Ta mií tein kuu dáá ñoo n̄i kaki Moisés. Ta n̄i sa kuu xi iin taleé ñóhí kaa noo Ndios. Ta n̄i xito va ñaá n̄a ve'e xi on̄i yo.

21 Tído n̄i dakána ñaá ná táto'on n̄i ta'anda choon. Ta kúú mií de'e di'í Faraón n̄i naki'in ñaá. Ta n̄i dakuá'ano ñaán táto'on de'e mián.

22 Ta kúú n̄i dakuá'a Moisés ndidaá ña ndichí dakuá'a n̄a Egipto. Ta ndichí n̄a xí'ín to'on ká'an n̄a, ta kándéé ná kée na ndá choon kúú mií vá.

23 'Tá n̄i x̄inkoo Moisés ūu diko kuia, dá n̄i ch̄ikaa ini na ko'on na koto ni'ini na na ñoo na, na Israel ndéi Egipto.

24 Dá tá n̄i x̄ini Moisés ña kéndava'a iin ra Egipto xí'ín iin ta ñoo na, dá n̄i ch̄indeé ñaa ná. Kúu n̄i sa'ání vá ñaa ná sa'á ña n̄i kéndava'a ra xí'ín iin ra ñoo na.

25 Ch̄i n̄i ka'án ná ña kandaá ini na ñoo na ña mií Ndios kúu na n̄i kaxi ñaa kua'an na ch̄indeé ñaa ná, dá kankuei na t̄ixi ndá'a ra ñoo ñoo. Tído ko ní kandaá ta'on ini na ñoo na ña dión kían.

26 'Tá n̄i kasandaá iin ka kuu, dá n̄i x̄ini Moisés ña ndéi ūu ta Israel naá tá'an mií rá. Dá n̄i ka'án ná nachindei va'a ñaa ná, ch̄i n̄i kaa na xí'ín rá: "Iin ñani kúu vá ndo'ó. ¿Ndiva'a dár'u'u tá'an ndó?", kaá na.

27 Dá n̄i ch̄ituu ta kéndava'a xí'ín ñani ra ñoo noo ká'an Moisés. Dá n̄i kaa ra xí'ín ná: "¿Ndá yoo n̄i ch̄ikani yo'ó kakuuón iin ta sa'ándá choon noo ndú'u o iin ta káyiko sa'á ndu'u?"

28 ¿Á kóni ta'ani yo'ó ka'ánoon yu'u táto'on n̄i keeón n̄i sa'ánóon iin ta Egipto koni?", kaá ra xí'ín ná.

29 Tá n̄i seido'o Moisés ña n̄i ka'an ra dión, kúu n̄i x̄ino na kua'an x̄iká ná nda noo naní Madián. Ta ñoo n̄i sa io na n̄i sa kuu na iin ta tukú. Ta ñoo ta'ani n̄i sa io ūu de'e na.

30 'Dá tá n̄i ya'a ūu diko ka kuia, dá n̄i na'a noo iin ángel tein ño'ó ita kankuei tein iin yitó táka ló'o iin noo kúu noño'ó ichi sa'a yuku naní Sinaí.

31 Ta kúu n̄i naá vá ini Moisés tá n̄i x̄ini na ña dión kúu. Dá n̄i natuu yati na kandé'é va'a na. Ta kúu ñoo n̄i seido'o na n̄i ka'an tach̄i sato'o yo Ndios:

32 “Yu'u kúú Ndios, na ni sa ndaño'o na sá'ano ve'ón, chí yu'u kúú Ndios noo Abraham, ta yu'u kúú Ndios noo Isaac, ta yu'u kúú Ndios noo Jacob”, kaá Ndios xí'ín ná. Ta ni kasá'á ndéi Moisés ña ni yu'u na. Ta kúú ko ní xí'o ndeé ka iní na kande'é ná.

33 Dá ni kaa sato'o yo Ndios xí'ín ná: “Taó ndisa ñó'o sa'on, chí ñó'o ij kían séin ni'ínón xaan.

34 Miían ndaa kuiti kían xiní yu'u ña nda'í nda'o ndó'o nío ñayuu ndéi na Egipto. Ta miían ndaa seídó'i ña nda'í nda'o ndé'i na. Sa'á ñoó ni kasáai dákaakii na. Ta viti nakíj yati cháá ka, chí tanda'á yu'u yo'ó ko'on ñoo Egipto”, kaá Ndios xí'ín Moisés.

35 'Ta Moisés yó'o kúú na sa ni kuño'ó vá ñayuu ñoó, chí di'a ni kaa na xí'ín ná: “¿Ndá yoo ni chikani yo'ó ña kakuuón iin ta sa'ándá choon noo ndú'u o iin na keyíko sa'á ndu'u?”, kaá na. Tído mií Ndios kúú na ni tanda'á Moisés ña kakuu na iin na sa'ándá choon, ta kakuu na iin na dákaaki ñayuu ñoó xí'ín ndá'a ángel, tá'an na ni na'a noo tein yitó táka ló'o ñoó.

36 'Chí Moisés yó'o kúú na ni taó xóo na sá'ano ñoo yo Egipto, chí kuá'á nda'o ña ndato xí'ín ña ná'ano ni kee na noó na Egipto. Ta ni sa'anda dao na taño'o naní Taño'o Kua'á. Ta sa kee ta'ani na ña ná'ano tein uu diko kuia noo kúú noño'ó ichí.

37 Ta mií Moisés yó'o kúú na ni ka'an di'a xí'ín na Israel: “Ta mií sato'o yo Ndios kúú na k'i'o ña kana iin profeta tein mií ndó, dá kast'o'on ná xí'ín ndó to'on ni ka'an mií Ndios xí'ín ná, tát'o'on k'i'o kée yu'u. Ta kueídó'o ndó ndidaá kúú ña ka'an na xí'ín ndó.”

38 Tá Moisés yó'o kúú na ni sa káa tein na sá'ano

ve'e yó noo kúu noño'ó ichí ñoó, ta n̄i ndató'ón ná xí'ín ángel n̄i kii noo Ndios din̄i yúku naní Sinaí. Ta ñoó n̄i ni'í ná to'on Ndios, ña xí'o ña kataki yo. Dá n̄i xi'o naan noó na sá'ano ve'á, dá n̄i naya'an noo yóó.

³⁹ Tído ko ní xín ta'on na sá'ano ve'á kueídó'o na ña ká'an Moisés, ta n̄i kuñó'ó ñaá ná. Ta ñó'o ini na nandió kuéi na ñoo Egipto.

⁴⁰ Sa'á ñoó n̄i kaa na xí'ín Aarón: “Kava'a ní dao ka ndios, dá ná kandaka na yó no'o Egipto, ch̄i xini ndí kían n̄i ndo'o Moisés, tá'an na n̄i taó yó Egipto, dá vei yó yó'o.”

⁴¹ Dá n̄i kava'a ñayuu ñoó iin yoko káa tát'on káa iin chikerró. Dá n̄i doko ná kít̄i ndáka na nooán, ta n̄i sa ndei dīi ná n̄i keká'ano na yoko, ña n̄i kava'a na xí'ín ndá'a mií ná.

⁴² Sa'á ñoó n̄i dayáa ndá'a ñaá Ndios, ta n̄i naki'o ñaá ná noó ña kini. Sa'á ñoó n̄i kasá'á ná ndáño'o na tiñoo ñó'o induú, ch̄i di'a kua'an ña n̄i taa iin profeta sa'á ña n̄i ka'an Ndios:

Ndo'ó, na ndéi Israel,

¿á noo yú'u va n̄i doko ndo'ó kít̄i ndáka ndó tein uu diko kuia n̄i sa ndei ndó noño'ó ichí ñoó?

⁴³ Koó, di'a n̄i doko ndo rí noó yoko, ch̄i n̄i sa ne'e ndó ve'e ño'o ñīi kuendá yoko naní Moloc xí'ín iin ka ve'e ño'o kuendá yoko kúu tiñoo naní Refán.

Ta ña yó'o kúu ña n̄i kava'a ndó xí'ín ndá'a mií ndó, dá n̄i sa ndaño'o ndóan.

Ta sa'á ña n̄i kee ndó dión, sa'á ñoó tanda'á yu'u ndo'ó ko'on xíká cháá ka ndo o duú ñoo Babilonia.

Dión kaá to'on n̄i taa profeta.

44 'Ta sa komí na sá'ano ve'e yó ve'e ño'o ni kava'a xí'ín ñí, tá'an ña ná'a ña ío Ndios xí'ín ná, nani ni sa ndei na noño'ó ichí ñoó. Ta ve'e ño'o yó'o kían káa táto'on k'i'o ni sa'anda Ndios choon, chi ni kava'an táto'on k'i'o káa rá ío ña ni na'a Ndios noo Moisés diní yúku.

45 Dá ni natiin de'e na sá'ano ve'e yó ve'e ño'o yó'o. Ta né'e naan ni saá na xí'ín José noño'ó na tukú. Dá ni kandeé ná ni keña'a na ñó'o yó'o, chi mií Ndios ni taó ñayuu ni sa ndei yó'o kua'an na. Ta k'i'o dión ni sa kían ve'e ño'o ni kava'a xí'ín ñí nda tiempo ni sa dandáki rey David.

46 'Ta na yó'o kúu na ni natiin kua'á ña maní noo Ndios, sa'á ñoó ni xika na ña kían kava'a na iin ve'e ño'o náo noo keká'ano ñayuu Ndios, na ni sa ndaño'o tatá sá'ano yo Jacob.

47 Tído rey Salomón, na sa kuu de'e rey David, noón kúu na ni kava'a iin ve'e ño'o náo.

48 Tído na kómí ndidaá choon ko ío ta'on na ini ni iin ve'e ño'o ni kava'a ndá'a taa, chi iin profeta ni taa ña ni kaa Ndios di'a:

49 Induú va kúu noo ío yu'u dándákii, ta noño'ó yó'o kúu noo ndíta sa'í.

Sa'á ñoó, ¿ndi koo ví ve'e kava'a ndó koo yu'u, ká'án ndó?, kaá sato'o yo Ndios.

Ta, ¿ndi koo iin ve'e kava'a ndó noo kooi nání'i ndééi, ká'án ndó?

50 ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña mií vá yu'u kúu na ni kava'a ndidaá kúu ña'a ío ñayuú yó'o?

Dión kaá sato'o yo Ndios —kaá Esteban.

51 Dá ni kaa ta'ani Esteban xí'ín taa ñoó:

—Tído ndeé nda'o to'on ndó, ta káxí nda'o níno, ta na dó'ó nda'o kúu ndó. Daá kuití vá ko kóni

ndo kee ndó ña kóni Espíritu iñ Ndios, chí tátõ'on kî'o nî sa kee na sá'ano ve'e ndó, kî'o dión kée iñ vá ndó.

⁵² Chí, ¿ndi káa iin profeta kō ní kéndava'a na sá'ano ve'e ndó xí'ín? Nî sa'ání ná ndidaá profeta, na nî sa ka'an ña kii iin na ndaa noo Ndios. Ta miñan ndaa nî kixi na, tído nî nakî'o ñaa ndó noo ndá'a ta kini, ta nî sa'ání ñaa ndó.

⁵³ Ta va'ará nî ñatiin túu ndó ley Ndios noo ángel nî kii induú, tído kō ní seídó'o ta'on ndóan.

Dì'a nî kuu tá nî xî'i Esteban

⁵⁴ Tá nî seídõ'o ñaa né'e choon to'on yó'o, kúu nî karyíi nda'o ra, ta nî chichi tá'an no'o ra, chí nî xido nda'o ini ra sa'á ña nî ka'an Esteban.

⁵⁵ Tído nî nakutí Esteban xí'ín Espíritu iñ Ndios. Ta nî sa nde'é ná chí induú. Ta nî xini na ña ndato oon ví náye'e ndaa noo ió Ndios, ta íin Jesús xoo kuá'a na.

⁵⁶ Dá nî kaa Esteban:

—Kande'é ndó, chí ndé'í ña nónó induú káa. Ta na nî nduu ñaa ñayúú yó'o íin na xoo kuá'a tata Ndios —kaá na.

⁵⁷ Ta kúu nî sadi ndidaá ñaa ndéi ñoo do'o ra. Ta kúu nî'i nda'o nî kasá'á káyu'ú rá. Dá nî ndao ni'ini ra nî tiin ra Esteban.

⁵⁸ Dá nî taó ñaa rá nda yu'ú ñoo, dá ka'ání ñaa rá xí'ín yuu. Ta ra chínóo kuachi Esteban nî chindei ra dá'on rá noo íin tayíi naní Saulo.

⁵⁹ Ta xí'ín tein koon ñaa rá yuu, kúu nî kasá'á Esteban ká'an na xí'ín Ndios, ta kaá na:

—Tatá Jesús, naki'in va'a ní níóí.

⁶⁰ Dá nî sa kuíin xítí ná. Ta kúu nî'i nda'o nî káyu'ú ná, ta kaá na:

—Tatá Jesús, o sa kékuendá ní kuachi yá'a taa yó'o kée ra xí'ín yu'u —kaá na.

Dá tá n̄i ndi'i n̄i ka'an na dión, dá ví n̄i xi'i na.

8

Di'a n̄i kuu tá n̄i kasá'á Saulo kéndava'a ra xí'ín na kúu kuendá Jesús

¹ Ta n̄i nata'an va ini Saulo ñoo ña n̄i sa'ání rá Esteban. Ta mií kuu dáá ñoo n̄i kasá'á kéndava'a ñayuu xí'ín na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Jerusalén. Sa'á ñoo n̄i xita noo ndi'i na kua'an na kandeí na dao ka ñoo ñó'o chí kuendá Judea di'a xí'ín kuendá Samaria. Ta sava'a na kúu apóstol va n̄i kandoo ndéi ñoo Jerusalén.

² Tído ndéi dao ka taa ndíta ndaa noo Ndios, ta roón kúu ra n̄i sa'an n̄i dandúxi Esteban. Ta nda'í n̄i saki ra sa'a ná.

³ Ta tein kuu dáá ñoo n̄i kasá'á Saulo kéndava'a ra xí'ín na kúu kuendá Jesús. Kúu n̄i xionoo ra tá ve'e tá ve'e taó ra taa xí'ín ñá'a, ta ñó'o ñaá rá kua'an na ve'e ka.

Di'a n̄i kuu tá n̄i daná'a Felipe to'on va'a Jesús chí kuendá Samaria

⁴ Ta ñayuu n̄i kankuei ñoo Jerusalén kua'an dao ka ñoo, noón kúu na n̄i kasá'á dána'a to'on va'a Jesús noo ñayuu ndéi ndidaá kúu xián noo n̄i ki'in na kua'an na.

⁵ Dá n̄i ki'in ta'ani iin taa naní Felipe kua'an ra iin ñoo ká'ano nákaa chí kuendá Samaria di'a, ta n̄i kasá'á rá kásto'on ra xí'ín ñayuu sa'a Cristo, na dákaiki ñaá.

6 Ta ni nataka kua'á ñayuu. Ta ndino'o ini na ni seídó'o na ña ni daná'a Felipe, chi ni xini na ndidaá ña'a ndato ni kee ra.

7 Chi kua'á nda'o ñayuu ñó'o espíritu kini ni nduva'a, ta ni'i nda'o ni kayu'ú espíritu kini ñóó, dá ni kankuei ña kua'an ini na. Ta kua'á ñayuu ni natí sa'a xí'ín na ko kuú kaka va'a ni nduva'a.

8 Sa'á ñoó ni kadii nda'o ini ñayuu ndéi ñóó.

9 Ta ñoo ñóó ió ta'ani iin ta naní Simón, ta sa na'á vá xionoo ra kétadí ra xí'ín na ñoo ñóó. Ta dándai ra ñayuu ndéi ñóó, chi kée ra mií rá ña kúú rá iin ta ndaya'i.

10 Ta ndidaá ñayuu seídó'o va'a ña ká'an ra, nda na kuálí cháa ka xí'ín nda na sá'ano cháa ka, ta kaá na ña mií Ndios ni xí'o choon ká'ano ñóó noo rá.

11 Ta kándisa ñayuu ñóó ña ká'an ra, chi sa na'á nda'o xionoo ra dándai ñaá rá xí'ín ña tadi kée ra.

12 Tído tá ni daná'a Felipe noo ná to'on va'a sa'a ndi koo ndu'u na tixi ndá'a Ndios, kúú ni kándisa naan, ta ni kándisa ta'ani na ña ni daná'a ra sa'a Jesucristo. Sa'á ñoó kua'á nda'o ta xí'ín ñá'a ni sodo ndúta.

13 Ta kúú ni kándisa ta'ani Simón ñóó. Dá tá ni ndi'i ni sodo ndúta rá, kúú ni kasá'á rá xionoo ra xí'ín Felipe. Ta kúú naá vá iní ra xini ra ña ndato xí'ín ña ná'ano kée Felipe.

14 Tá ni ni'i to'on na kúú apóstol ndéi ñoo Jerusalén ña kua'á ñayuu ndéi kuendá Samaria ni kándisa to'on Ndios, dá ni tanda'á ná Pedro xí'ín Juan kua'an na ñóó.

15 Dá tá ni saa na ñoo ñóó, dá ni xika na ña maní noo Ndios sa'á ñayuu ñóó, dá ná natiin na Espíritu ií Ndios,

16 ch̄i ni iin tó'ón ná k̄o ñá'a natiin Esp̄ritu īi Ndios, ch̄i ni sodo ndúta óon va na xí'ín kuu Jesús.

17 Dá ni ch̄inóo Pedro xí'ín Juan ndá'a ná din̄i ñayuu ni kandísa ñoó, ta kúú ni natiin na Esp̄ritu īi Ndios.

18 Tá ni xini Simón ña ni natiin ñayuu ñoó Esp̄ritu īi Ndios tá ni ch̄inóo apóstol ñoó ndá'a ná din̄i ná, dá ni ka'án rá k̄i'o ra d̄i'ón noo ná,

19 ch̄i ni kaa ra:

—Dikó ta'ani ndo'ó choon né'e ndó xaan noo yú'u. Dá k̄ian, tá ná chinóo yu'u ndá'í din̄i ndi ndáa mií ñayuu, ta kúú ná natiin ta'ani na Esp̄ritu īi Ndios —kaá Simón.

20 Dá ni kaa Pedro xí'ín rá:

—Kua'án yo'ó naá nduúon xí'ín d̄i'ón xaan, ch̄i ká'án yo'ó ña xí'ín d̄i'ón kuu kuiión ña xí'o oon Ndios noo ñayuu.

21 Ni lú'u ví kuendá yo'ó, ni tá'í yo'ó koó noo choon kée ndu'u yó'o ch̄i k̄o iin ndaa ta'on nímon noo Ndios.

22 Kua'án nandikó inóon sa'a ña kini kéeón xaan. Ta kueí nda'í noo Ndios, dá ndá ndi kuu ku'u ká'ano ini na sa'á kuachi nákani inon xaan.

23 Ch̄i kátóni ini yu'u ña ni chití yo'ó xí'ín ña u'u inon. Ta ndadí toon yo'ó nákaaon t̄ixi ndá'a ña kini —kaá na.

24 Dá ni kaa Simón:

—Kueí nda'í ndo noo sato'o yo Ndios sa'a yú'u, dá ná o ndó'i tá'an ña kaá ndo vei ndo'i —kaá ra.

25 Dá tá ni ndi'i ni daná'a Pedro xí'ín Juan noo ñayuu ñoó sa'á to'on va'a Ndios, dá ni ki'in na íchi kua'an na xí'ín Felipe. Dá ni kasá'a ná dána'a na to'on va'a ñoó noo ndidaá kúú ñayuu ndéi ñoo ñó'o

chí kuendá Samaria ñoo. Tá n̄i ndi'i, dá n̄i n̄andió kuéi na n̄i nasáa na ñoo Jerusalén.

Dì'a n̄i kuu tá n̄i daná'a Felipe sa'á to'on va'a Jesús noo iin taa n̄i kii nación Etiopía

²⁶ Tá n̄i ndi'i yó'o, dá n̄i ka'an iin ángel n̄i kii noo sato'o yo Ndios xí'in Felipe:

—Ndakuiin, ta ki'in íchi ña kua'an chí sur Jerusalén di'a, ña kua'an nda ñoo Gaza. Ta íchi ñoo kían yá'a kua'an noo kúu noño'ó íchí —kaá na.

²⁷ Dá n̄i ndakuin Felipe. Dá n̄i kee ra kua'an ra. Ta kúu íchi noo kua'an ra ñoo n̄i naki'in tá'an ra xí'in iin taa nación Etiopía. Ta kúu rá iin taa o kúu kande de'e. Ta kúu rá iin taa kéchóon noo iin ñá'a naní Candace, ña kúu reina nación Etiopía, chí né'e va'a ra di'oa. Ta n̄i sa'an ra ñoo Jerusalén n̄i sa ndaño'o ra Ndios.

²⁸ Ta kúu n̄i n̄andió koo ra kua'an nó'o rá. Ta ió ra noo carreta, kiró ñó'o kuéi. Ta ká'i ra tuti n̄i taa profeta Isaías.

²⁹ Dá n̄i kaa Espiritu īi Ndios xí'in Felipe:

—Natuu yati kua'an n̄i'on carreta kaa —kaá na.

³⁰ Dá n̄i kankono Felipe n̄i natuu yati ra noo kua'an ra. Kúu n̄i seido'o ra ña ká'i taa ñoo noo tuti n̄i taa profeta Isaías. Dá n̄i ndato'on ñaá Felipe:

—¿Á kátóni ini ní ndí kóni kaa ña ká'i ní xaan?

³¹ Dá n̄i kaa taa ñoo:

—¿Ndi kee yu'u kandaa ini ña ká'an tá ko ín ta'on nakani xí'in yu'u?

Dá n̄i ka'an ra xí'in Felipe ña ná kaa ra noo carreta, ta ná kakoo dáó rá xí'in rá.

³² Ta ká'i ra tuti īi Ndios noo ká'an di'a: Táto'on k̄i'o ndáka ra iin léko kua'an ri noo taa sa'ání ri, k̄i'o dión n̄i kee ra xí'in ná.

Tátò'on k̄i'o tádì iin léko dátá r̄i, k̄i'o dión n̄i kee na, ch̄i ni iin tó'ón to'on k̄o ní ká'ān n̄a chindeé ná mií ná.

³³ Ta n̄i kenóo ñáá t̄aa, ta k̄o íin ta'on ní k̄éyík̄o ndaa sa'a ná.

Sa'á ñóó, ¿ndá yoo kuu nakani sa'á de'e na?

Ch̄i n̄i sa'ání ñáá ñayuu, dá ná o k̄oo k̄a n̄a ñayúú yó'o.

³⁴ Dá n̄i ndatò'ón t̄aa ñoo Felipe, ta kaá ra:

—Kee ní ña man̄i nakani ní x̄í'ín yu'u. ¿Ndá sa'a n̄i ka'ān profeta yó'o? ¿Á n̄i ka'ān n̄a sa'a mií ná, o n̄i ka'ān n̄a sa'a iin k̄a t̄aa?

³⁵ Dá n̄i nakani Felipe ndi kóni kaa to'on k̄aa noo tuti īi yó'o. X̄í'ín sa'á to'on yó'o, dá n̄i kasá'á rá dána'a r̄a noo rá sa'á to'on va'a Jesús.

³⁶ Dá n̄i saa r̄a iin x̄ián noo ñó'o takūií noo yá'a ra kua'ān r̄a ñoo. Dá n̄i kaa t̄aa Etiopía ñoo x̄í'ín Felipe:

—Yó'o ñó'o takūií. ¿Á o kúu ta'on kodo ndúta yu'u yó'o?

³⁷ Dá n̄i kaa Felipe x̄í'ín rá:

—Tá kandeé iní ní Jesús x̄í'ín ndinoo ini ní o ní, dá k̄iān kuu va.

Dá n̄i kaa t̄aa ñoo:

—Kándisai ña Jesucristo kúu de'e Ndios —kaá ra.

³⁸ Dá n̄i sa'anda r̄a choon ña ná kakūiín carreta ñoo. Dá n̄i noo ndi nduú r̄a noo ñó'o takūií ñoo. Dá n̄i dakódo ndúta ñáá Felipe.

³⁹ Tá n̄i ndi'i n̄i kankuei ra noo takūií ñoo, ta kúu n̄i ndañó'ó ni'in̄i va Felipe n̄i kee Ēsp̄iritu sato'o yo Ndios. Ta kúu k̄o ní x̄iní k̄a ñáá t̄aa ñoo. Ta kádii nda'o ini r̄a kua'ān r̄a íchi ñoo.

⁴⁰ Kúú n̄i kasandaá Felipe iin ñoo naní Azoto. Ta n̄i ya'a ra iin rá iin ñoo sá xika ra kua'an ra, ta sá kásto'on ra xí'ín ñayuu ñoo sa'á to'on va'a Jesús kua'an ra. Dá n̄i saa ra ñoo naní Cesarea.

9

Di'a n̄i kuu tá n̄i nduu Saulo kuendá Jesús

¹ Ta ká'an īi vá Saulo ña ka'ání rá na kúú kuendá sato'o yo Jesús. Kúú n̄i sa'an ra noo nákaa ta duti mií noó.

² Dá n̄i xika ra ña k̄i'o ra tuti kane'e ra ko'on ra ve'e noo náataka na Israel ndéi ñoo Damasco, ta tuti ñoo ká'an ña kómí rá choon tiin ra ta xí'ín ñá'a ndíko íchi Jesús ko'on na ve'e kaa ñoo Jerusalén.

³ Dá n̄i kee ra kua'an ra ñoo Damasco ñoo. Tído tá n̄i kasandaá yati ra ñoo ñoo, kúú iin kuití vá n̄i naye'e ndaa noó kua'an ra n̄i kee iin ñó'o n̄i kii induú.

⁴ Ta kúú n̄i kankao va ra noñó'o. Dá n̄i seido'o ra tái n̄i ka'an iin ñayuu:

—Saulo, Saulo. ¿Ndiva'a xionoo yo'ó kéndava'on xí'ín yu'u?

⁵ Dá n̄i ndato'on ñaá rá:

—¿Ndá yoo kúú mií ní, tatá?

Dá n̄i kaa na:

—Yu'u kúú Jesús, na xionoo yo'ó kéndava'a xí'ón. Tído kéeón xí'ín miíón táto'on k̄i'o kée iin chee tá chísá'á rí din̄i karochá, ta dár'u'u r̄i mií rí.

⁶ Ta kúú nda ndéi ñino oon va Saulo chi n̄i yu'ú ra, dá kaá ra:

—¿Ndí k̄ián keei kóni ní, tatá?

Dá n̄i kaa Jesús xí'ín rá:

—Ndakuijn ndichi, ta kua'án ku'u ñoo ká'ano káa, dá káa ná kasto'on na xí'ón ndí kían kánian keeón —kaá na.

⁷ Ta taa kua'an xí'ín Saulo ñoo, kúu ni naá vá iní ra ndíta ra, chí ni seido'o ta'ani ra ni ka'an iin ñayuu, tído ko ín ta'on ní xini ra.

⁸ Dá ni ndakuin ndichi Saulo. Tído tá ni ka'án rá kande'é rá, ko ní kúu ka, chí ni kukuaa va ra. Dá ni natiin ndaa ñáá taa kua'an xí'ín rá ñoo, dá ndáka ñáá rá ni saá ra ñoo Damasco.

⁹ Ta ñoo ni sa io ra oní kuu. Ta ko túu noo rá, ta ko ní sásá'an ra, ta ko ní xí'i ra takuí.

¹⁰ Ta ñoo Damasco ñoo ió iin taa kúu kuendá Jesús naní Ananías. Ta ni na'a noo sato'o yo Jesús noo ná, ta ni kaa na xí'ín ná:

—¡Ananías!

Dá ni kaa Ananías:

—Yó'o nákaai, tatá.

¹¹ Dá ni kaa sato'o yo Jesús:

—Ndakuijn ndichi, ta kua'án kú keí naní keí Ndaa. Tá ni saon ve'e iin taa naní Judas, dá ndato'ón sa'a iin taa ni kaki ñoo Tarso naní Saulo, chí ñoo ió ra ká'an ra xí'ín.

¹² Chí ni xí'oi ña ni xini ra iin taa naní Ananías, ta ku'u ra chinoo ra ndá'a rá diní rá, dá ná natuu tuku noo rá.

¹³ Dá ni kaa Ananías:

—Tatá, kuá'á nda'o ñayuu nákani xí'ín yu'u sa'á taa ñoo, ña xionoo ra kéndava'a ra xí'ín ñayuu mií ní ndéi ñoo Jerusalén.

¹⁴ Ta viti ni kasáa ra ñoo yó'o. Ta né'e ra choon ni xí'o ta duti saku'a'a ña tiin ra ndidaá kúu ñayuu nákoni ña kúu ní sato'o na ko'on na ve'e kaa.

¹⁵ Dá ni kaa sato'o yo Jesús:

—Kua'án, chí mií vá yu'u ñi kaxi ɬa ñoo ña kane'e ra to'in dána'a ra noó ñayuu kō kúu na Israel, xí'ín noo rey, xí'ín noó na Israel.

¹⁶ Ta ko'in dána'i noo rá ña kánian ndo'o naní nío rá sa'a yú'u —kaá na.

¹⁷ Dá ñi kee Ananías kua'an na. Dá ñi saa na ve'e noo ió Saulo, kúu ñi ku'u na ñi chinóo na ndá'a ná diní rá. Dá ñi kaa na:

—Ñani Saulo, mií sato'o yo Jesús, na ñi na'a noo noo yo'ó íchi noó veín yó'o, noón kúu na ñi tanda'á yu'u veii, dá natuu nooon, ta nakutón xí'ín Espiritu ií Ndios —kaá na.

¹⁸ Ta kúu vití'ón di'a va ñi kuei ña ndáa tát'on ndáa ta'i tiyaká nduchí noó Saulo. Ta kúu ñi natuu noo rá. Dá ví ñi ndakuín ndichi ra. Dá ñi sa'an ra ñi sodo ndúta rá.

¹⁹ Dá tá ñi ndi'i ñi sasá'an ra, kúu ñi naní'i ndée vá rá. Ta ñi sa io ra dao kuú xí'ín na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Damasco ñoo.

Dí'a ñi kuu tá ñi dána'a Saulo to'on va'a Jesús ñoo Damasco

²⁰ Ta ñi ndi'i, dá ñi kasá'á Saulo dána'a na sa'a Cristo Jesús iní ve'e noo náta ka na Israel ndéi ñoo ñoo, chí kaá na ña Jesús kúu de'e Ndios.

²¹ Ta kúu ñi kasá'á naá vá iní ndidaá kúu ñayuu seíd'ó na ña dána'a Saulo, ta kaá na:

—¿Á o duú ɬa káa kúu ra kéndava'a xí'ín na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Jerusalén? Ta, ¿á o duú ra káa ta'ani kúu ɬa ñi kasáa yó'o tiin ra na kúu kuendá Jesús, ta kandaka ñaá rá ko'on ra nakí'o ra noo ndá'a ɬa duti saku'a'a? —kaá na.

²² Tído ví'í ka ví ñi ndundeé iní Saulo dána'a na sa'a Jesús, ta kō ní'i ɬa Israel ndéi ñoo Damasco ndí

kíán ka'an ra xí'ín Saulo, dá chí nì xì'o na ña nì kandaá ini ra ña miían ndaa ndisa Jesús kúu Cristo, na dákaiki ñaá.

²³ Kúu sa kua'á nda'o kuu nì ya'a, dá nì kandoo taá Israel ña ka'ání rá Saulo.

²⁴ Tído nì nì'í tó'on na sa'á ña nì kandoo ra kee ra. Ta nduú ñoo ndéi ra ndáti ra keta na yé'é noo kondu'u na ñoo Damasco, dá ka'ání ñaá rá, ká'án rá.

²⁵ Sa'á ñoo tá nì kuaá, dá nì danóo na kúu kuendá Jesús Saulo ini iin tiyika ká'ano sata náo ndadí ñoo ñoo. Dá nì kee na kua'an na.

Dì'a nì kuu tá nì saá Saulo ñoo Jerusalén

²⁶ Dá tá nì saá Saulo ñoo Jerusalén, dá nì ka'án ná naki'in tá'an na xí'ín na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo. Tído ndidaá vá ná yu'ú xiní ñaá, chí kò kándia na ña miían ndaa nì nduu Saulo kuendá Jesús.

²⁷ Dá nì kee Bernabé ndáka ñaá ná kua'an na noo ndéi na kúu apóstol. Dá nì nakani na ña nì xiní Saulo sato'o yò Jesús íchi kua'an ñoo Damasco. Ta nì nakani ta'ani na ña nì ka'an Jesús xí'ín ná íchi ñoo. Ta nì kasto'on ta'ani na xí'ín ñayuu ñoo ña kò ní yu'ú ta'on Saulo dána'a na sa'a Jesús noo ñayuu ndéi ñoo Damasco ñoo.

²⁸ Dá nì kandoo Saulo nì sa io na xí'ín apóstol ñoo Jerusalén. Ta sa xionoo na xí'ín ná.

²⁹ Ta kò yu'ú ta'on Saulo kanoo na kasto'on na xí'ín ñayuu sa'a sato'o yò Jesús. Ta dándichi tá'an na xí'ín ta Israel ká'an yú'u griego. Tído ka'ání vá ñaá rá kóni ra.

³⁰ Dá tá nì katóni ini dao ka na kúu kuendá Jesús ña kì'o dión kóni ra kee ra, dá nì kee na ndáka

na Saulo kua'an na nda ñoo Cesarea. Ta ñoo ni tanda'a ñaa ná kua'an nó'o ná ñoo Tarso.

³¹ Ta kúú ndéi va'a va ndidaá na kúú kuendá Jesús ndéi iin ní kúú kuendá Judea, xí'ín Galilea, xí'ín Samaria. Ta sá'ano cháa ka na kua'an na xí'ín to'on Ndios. Ta yu'ú níó ná sato'o yo Ndios. Ta ni ndukua'a ná, ta ni sisa cháa ka na xí'ín ña kándisa na kée Espíritu iñ Ndios.

Di'a ni kuu tá ni nduva'a iin taa naní Eneas

³² Ta noo xíonoo Pedro xíto ni'ini na ndidaá na kúú ñayuu Ndios ndéi iin rá iin ñoo, ta kúú ñoo ni kasandaá na noo ndéi na kúú kuendá Jesús ñoo naní Lida.

³³ Ta ñoo ni naní'i ná iin taa naní Eneas. Ta sa io ona va kua kándu'u rá noo xíto, chí ni natíi sa'a rá.

³⁴ Dá ni kaa Pedro xí'ín rá:

—Eneas, Jesucristo kúú na nduva'a yo'ó. Ndakuijn ndichi, ta natuú xiton.

Ta kúú ni nakuin ndichi ra.

³⁵ Tá ni xini ñayuu ndéi ñoo Lida ñoo xí'ín ñoo naní Sarón ña ni nduva'a ta kú'u ñoo, kúú ni nduu ta'ani na kuendá sato'o yo Jesús.

Di'a ni kuu tá ni ntaki iin ñá'a naní Dorcas

³⁶ Ta ñoo naní Jope ío iin ñá'a kúú kuendá Jesús naní Tabita. Ta xí'ín to'on griego nanían Dorcas. Ta kúú kua'a nda'o ña va'a sa keeán, chí sa chindeeán ñayuu kúnda'í.

³⁷ Ta tein kuu dáá ñoo ni kasá'a kú'an. Ta kúú ni xi'i vaan. Dá tá ni ndi'i ni nakata na ñíjan, dá ni chindú'u ñaa ná ini ve'e kúú uu kánoo nino.

³⁸ Ta yati né'e tá'an ñoo Jope ñoo xí'ín ñoo Lida. Kúú ni kandaá ini na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Jope ña ío Pedro ñoo Lida. Sa'a ñoo ni tanda'a ná

uṽ ṽaa kua'aṅ ra kuaka ñaa rá. Tá ṽi saa ra noṽ ió na, dá ṽi seí nda'í ra noṽ ná, ta kaá ra:

—¿Á ko'on ní xí'in ndu'u vití'on ní? —kaá ra.

³⁹ Dá ṽi kee Pedro kua'aṅ na xí'in rá. Dá tá ṽi saa na ñoo Jope, dá ṽi kee ñayuu ñoo ndáka ñaa ná kua'aṅ na ve'e noṽ kádu'u ndii naní Dorcas ñoo. Ta kúu kua'á nda'o na kuáan ṽi kaṽ noo sata Pedro, ta ndé'i na ndéi na sa'á ndii ñoo. Ta dána'a na dá'on xí'in do'onṽ ṽi sa kava'aán tá ṽi sa takian noṽ Pedro.

⁴⁰ Dá ṽi taó ndí'i Pedro ndidaá kúu ñayuu ndéi ini ve'e ñoo. Dá ví ṽi sa kuin xití ná, ta ṽi ka'aṅ na xí'in Ndios. Dá ṽi sa nde'é ná noṽ kádu'u ndii ñoo. Dá ṽi kaa na:

—Tabita, ndakoo —kaá na.

Ta kúu ṽi nande'é váán. Dá tá ṽi xinian Pedro, kúu ṽi ndakooán ióan.

⁴¹ Dá ṽi tiin Pedro ndá'aṅ. Dá ṽi nachikani ndichi ñaa ná. Dá ṽi nakana na ndidaá na kúu ñayuu Ndios xí'in na kuáan ñoo ini ve'e ñoo. Dá ṽi chikani takí ñaa ná noṽ ná.

⁴² Dá tá ṽi kandaṽ ini ñayuu ndéi ñoo Jope ñoo ña ṽi natakian, kúu kua'á nda'o na ṽi kandi'sa sato'o yo Jesús.

⁴³ Ta kúu kua'á ka va kuu ṽi kandoṽ Pedro ñoo Jope ṽi sa io na ve'e iin ṽa sa nduvii ñíi kítí naní Simón.

10

Di'a ṽi kuu tá ṽi na'a noṽ iin ángel noṽ iin ṽa naní Cornelio

¹ Ta ñoo Cesarea ió iin ṽa naní Cornelio. Ta dándáki ra iin ciento soldado, ra kúu iin ta'ándá naní, ra Italiano.

² Ta ndáño'o ra Ndios, ta yu'ú ni'ini ñáá rá xí'ín ndidaá na ve'e ra. Ta kua'a di'ón xí'o ra chíndeé rá ñayuu kúnda'í. Ta daá kuití ká'an ra xí'ín Ndios.

³ Ta iin kuu ni xini ra ña'a ndato ni kee Ndios tát'on ka oní sa'ini, chí ni xini túu ra iin ángel ni kii noo Ndios. Ta ni ku'u na noo nákaa ra. Dá ni kaa na:

—¡Cornelio!

⁴ Tá ni sa nde'é va'a Cornelio ángel ñoó, kúu ni yu'ú nda'o ra. Dá ni ndato'ón ñáá rá:

—¿Ndí kían kóni ní, tatá?

Dá ni kaa ángel ñoó:

—Náta'an ini Ndios seídó'o na ña xíkõn noo ná, ta náta'an ta'ani ini na sa'á ña chíndeé'ón ñayuu kúnda'í.

⁵ Ta viti tanda'á dao taa ná ko'on ra ñoo Jope kuaka ra iin taa naní Simón kandaka ra kasaa ra. Ta tã yó'o naní ta'ani Pedro.

⁶ Ta ió na ve'e iin ka taa naní Simón, tá'an ra ndúvii ñí kítí. Ta íin ve'e ra yati yu'ú taño'o. Ta noón kúu na kasto'on xí'ón ndí kían kánian kee'ón —kaá ángel ñoó.

⁷ Dá ni kee ángel ñoó kua'an na. Dá ni kana Cornelio uu taa kéchõn noo rá xí'ín iin soldado, tá'an ra ndáño'o ta'ani Ndios takí. Ta kándéé ini Cornelio ñoó taa yó'o.

⁸ Dá ni nakani ndi'i ra xí'ín taa yó'o ña ni ka'an ángel ñoó xí'ín rá. Dá ni tanda'á ñáá rá kua'an ra ñoo Jope kuaka ra Pedro kii na.

Dì'a ni kuu tá ni xini Pedro iin ña'a ndato ni kee Ndios

⁹ Ta iin kā kuū, tá sā kua'ān kasandaá yati ra ñoo Jope ñoo, kúú n̄i kaa Pedro din̄i vé'e ka'ān n̄a xí'ín Ndios, ta kíán t̄át̄o'on dao nduú.

¹⁰ Ta n̄i kixian n̄i kuiko nd̄a'o na. Ta sā kasá'an va na kóni n̄a. Ta x̄iān nani kénduu n̄a ve'e ñoo ñ̄a'a kasá'an na, ta kúú n̄i xini túu na iin ñ̄a'a ndato n̄i kee Ndios.

¹¹ Chi n̄i xini n̄a n̄i nonō induú. Ta n̄i xini n̄a konoo iin ñ̄a'a vēi ñ̄a, ta káaan t̄át̄o'on káa iin dá'on ká'ano. Ta ndíko tá'an ndin komi titoán. Ta n̄i naxinoan nd̄a noñó'o.

¹² Ta kúú ini dá'on ñoo ñó'o ndidaá kúú kít̄i komi sa'a, ta ñó'o ta'an̄i kirí x̄ika t̄ixi, xí'ín ndidaá kā n̄i laa.

¹³ Dá n̄i sēido'o Pedro tach̄i iin n̄a n̄i ka'ān, ta kaá n̄a di'a:

—Pedro, nakuijn ndichi. Ta ka'án̄i kít̄i xaan, ta kason rí.

¹⁴ Dá n̄i kaa Pedro:

—Koo, tatá, chī kō óon ta'on keí yu'u ñ̄a'a yako xí'ín ñ̄a kō ió vii noo Ndios.

¹⁵ Dá n̄i kaa tuku tach̄i n̄a n̄i ka'ān ñoo xí'ín ná:

—Tá'an ñ̄a n̄i nduvii Ndios, ō sā chínaní ta'on yo'āan ñ̄a kíān ñ̄a yako.

¹⁶ Ta on̄i ta'ándá n̄i ka'ān n̄a dión xí'ín Pedro. Dá n̄i n̄andió̄ koo tuku dá'on ñoo kua'ān nó'an induú.

¹⁷ Ta kúú x̄iān ió Pedro nákan̄i ini n̄a ndi kóni kaa ñ̄a ndato n̄i xini n̄a ñoo, kúú sā n̄i sā va t̄aa n̄i t̄anda'á Cornelio ve'e noo ió n̄a, chī n̄i nd̄ato'ón rá n̄a ñoo ñoo ndeí kúú ve'e Simón. Ta kúú sā n̄i kasandaá r̄a yé'é ve'e ñoo.

¹⁸ Dá n̄i kasá'á nd̄ato'ón rá n̄a ndeí ve'e ñoo, dá n̄i kaa r̄a:

—¿Á ve'e yó'o ió iin t̄a naní Simón, t̄a ká'an xí'ín ná Pedro? —kaá ra.

¹⁹ Ta nákani ij vá ini Pedro sa'á ña n̄i xini na, dá n̄i kaa Espíritu ij Ndios xí'ín ná:

—N̄i kasáa on̄i t̄a nándukú rá yó'ó.

²⁰ Ndakuijn, ta kua'án noo kíj, ta o sa nákani kuách̄i inon ko'on xí'ín rá, ch̄i miíó yu'u n̄i tanda'á rá n̄i kasáa ra —kaá na.

²¹ Dá n̄i noo Pedro, dá n̄i sa'an na noo ndíta t̄a n̄i tanda'á Cornelio ñoó. Dá n̄i kaa na xí'ín rá:

—Yu'u kúú t̄a nándukú ndo'ó. ¿Ndá choon vei ndó?

²² Dá n̄i kaa ra xí'ín ná:

—Vei ndu choon iin t̄a naní Cornelio, tá'an na dándáki iin ciento soldado. Ta na yó'o kúú iin t̄a ndaa, ta ndáño'o na Ndios takí. Ta ká'an va'a ndidaá kúú na Israel sa'a ná. Ta n̄i nat̄iin na choon noo iin ángel kéchóon noo Ndios ña kían kana na mií ní ña ko'on ní ve'e na, dá ná kueídó'o na ña kían kasto'on ní xí'ín ná —kaá t̄a ñoó.

²³ Dá n̄i nat̄iin va'a ñaá Pedro. Dá n̄i sa ndei ra ve'e ñoó n̄i kidi ra sakuaá dáá ñoó. Tá n̄i tuu noo iin ka kuu, dá n̄i kee Pedro xí'ín dao ka t̄a kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Jope ñoó kua'an na xí'ín ndin on̄i t̄a ñoó.

D̄i'a n̄i kuu tá n̄i saq Pedro ve'e Cornelio

²⁴ Nda iin ka ví kuu, dá n̄i saq na ñoo naní Cesarea. Ta sa io va Cornelio ndáti ra kasaa Pedro ve'e ra. Ta ndéi ta'ani ndidaá tá'an ra, xí'ín na né'e tá'an va'a xí'ín rá n̄i kana ra ñoó.

²⁵ Dá tá n̄i saq Pedro yé'é ve'e ñoó, kúú n̄i keta Cornelio nakuaka ñaá rá. Ta kúú n̄i sa kuín xití rá noo ná, dá kandaño'o ñaá rá, ká'an rá.

26 Tído n̄i n̄ach̄ikani ndichi va ñaá Pedro, ch̄i n̄i kaa na x̄í'ín r̄á:

—Ndakuiin ndichi ní, ch̄i t̄aa x̄í'ín vá ní kúú yu'u.

27 Ta kúú ndátó'ón Pedro x̄í'ín r̄á n̄i ndu'u na ve'e ra. Dá n̄i xini na ña kua'á nda'o ñayuu ndéi ndáti ñaá.

28 Dá n̄i kaa Pedro x̄í'ín ná:

—Sa ná'á vá mií ndó ña k̄o sónó ta'on ley ndu'u, na kúú na Israel, ña naki'in tá'an ndu ta ni ña natuu yati ndu x̄í'ín ñayuu k̄o kúú na Israel. Tído n̄i daná'a Ndios nooí ña k̄o kánian chinaní yu'u ni iin tó'ón ñayuu ña kúú ná ñayuu k̄o chóon, o ñayuu yako noo Ndios.

29 Sa'á ñoó, tá n̄i kana ndó yu'u vei, k̄o ní nákan kuách̄i ta'on inií kixii. Ta viti ndátó'ín ndo'ó, ¿ndá sa'a kíán n̄i kana ndó yu'u veii? —kaá na.

30 Dá n̄i kaa Cornelio x̄í'ín ná:

—Sa io komi kuu, tát̄o'on mií hora viti, iói né'e iíí. Kúú tá n̄i kasandaá ka on̄i nani ká'ín x̄í'ín Ndios, ta kúú iin ndakána vá n̄i sa ku'ín iin t̄aa ndíxi dá'on ndato náye'e ndaa nooí.

31 Dá n̄i kaa na x̄í'ín yu'u: “Cornelio, sa n̄i seido'o Ndios ña n̄i xik̄on noo ná, ta náta'an ini na sa'á ña chindeéón ñayuu kúnda'í.

32 Ta viti tanda'á dao t̄aa ná ko'on ra ñoo ká'ano naní Jope kuaka ra iin t̄aa naní Simón, t̄a ká'an x̄í'ín ná Pedro. Ta ió na ve'e iin t̄aa naní Simón, tá'an ra ndúvii ñíí kít̄i. Ta ín ve'e ra yati yu'ú taño'o. Dá ná kii na kasto'on na x̄í'ón ndí kíán kánian keeón”, kaá ángel ñoó x̄í'ín yu'u.

33 Sa'á ñoó mií hora daá n̄i tanda'í t̄aa yó'o kosaa ra kuaka ra mií kii ní. Ta kúú va'a va n̄i kee ní ch̄i n̄i kasaa yach̄i ní. Ta viti kíán ndéi ndi'i ndu'u noo Ndios, dá kueídó'o ndu ndidaá to'on n̄i sa'anda

Ndios noo ní ña kían kasto'on ní xí'ín ndu'u —kaá ra xí'ín Pedro.

Di'a kua'an ña ni daná'a Pedro sa'a Jesús noo ñayuu ni nataka ve'e Cornelio

³⁴ Dá ni kasá'á Pedro ká'an na xí'ín ñayuu ñoó:

—Viti kían kátóni va'a inii ña ko káxi ta'on Ndios ñayuu, iin nóo kúú vá ná noo ná.

³⁵ Ta náta'an ini na xiní na ñayuu ndéi ndi ndáa mií vá ñoo tá yu'ú ni'ini ñaá ná, ta kée na ña ndaa.

³⁶ Ni ka'an Ndios xí'ín na Israel sa'á to'on va'a ña ká'an ña kuu va nandei va'a na xí'ín Ndios sa'a Jesucristo, na dándáki ndidaá ñayuu.

³⁷ Ta sa ná'á vá mií ndó ndí kían ni kuu chí Judea di'a. Ta ni kasá'an chí kuendá Galilea di'a tá ni ndi'i ni daná'a Juan noo ñayuu ña kánian kodo ndúta ná.

³⁸ Chi ni xi'o Ndios Espíritu ii ná noo Jesús, na ñoo Nazaret, ta ni xi'o ta'ani na choon noo ná. Ta sa xionoo Jesús sa kee na kua'á nda'o ña va'a, ta sa nduva'a na ndidaá kúú ñayuu sa dandó'o ña u'u. Díón ni kee Jesús, chi ió Ndios xí'ín ná.

³⁹ Ta ndu'u kúú na ni xini ndidaá kúú ña'a ndato ni kee Jesús chí kuendá Judea, xí'ín ña ni kee na ñoo Jerusalén. Tá ni ndi'i, dá ni sa'ání ñaá rá, chi ni chirkaa ñaá rá ndika iin cruz.

⁴⁰ Tído ni danátaki ñaá Ndios tixi kuu óni. Ta ni na'a takí tuku Jesús noo ndú'u ni kee Ndios.

⁴¹ Tído ko ní xiní ta'on ñaá ndidaá na Israel. Sava'a mií ndu'u, tá'an na ni kaxi mií Ndios, ni xini ñaá, chi ni sasá'an nduú ndu xí'ín ná, ta ni xi'i nduú ndu'u xí'ín ná tá ni ndi'i ni nataki na.

⁴² Tá ni ndi'i, dá ni xi'o na choon noo ndú'u ña kanoo ndu kasto'on ndu xí'ín ndidaá kúú ñayuu ña

n̄i ch̄ikani Ndios mií Jesús ñ̄a keyíko na sa'a ndidaá ñ̄ayuu takí xí'ín ndidaá na n̄i xi'i.

⁴³ Ta sa'a mií ta'ani ná n̄i taa profeta, ch̄i n̄i taa na ñ̄a ku'u ká'ano ini Ndios sa'a kuachi ndidaá ñ̄ayuu kandeé iní ñ̄aá —kaá Pedro.

Di'a n̄i kuu tá n̄i nakutí n̄io na ve'e Cornelio xí'ín Espír̄itu īi Ndios

⁴⁴ Ta kúu ká'an ió Pedro ín na, kúu n̄i naxino Espír̄itu īi Ndios din̄i ndidaá kúu ñ̄ayuu ndéi seídó'o ñ̄oó.

⁴⁵ Ta ta Israel kúu kuendá Jesús, tá'an ra n̄i kasáa xí'ín Pedro ñ̄oó, kúu n̄i naá vá iní ra ndíta ra, ch̄i n̄i naxino Espír̄itu īi Ndios din̄i na ko kúu na Israel ñ̄oó,

⁴⁶ ch̄i n̄i seídó'o ra ñ̄a n̄i kasá'a ná ká'an na dao ka yú'u, ta kéká'ano na Ndios.

⁴⁷ Dá n̄i kaa Pedro xí'ín ta n̄i kasáa xí'ín ná ñ̄oó: —Ni iin tó'on ñ̄ayuu o kúu chituu ñ̄a kodo ndúta na yó'o, ch̄i sa n̄i natiin va na Espír̄itu īi Ndios táto'on k̄i'o n̄i natiin ñ̄aá mií yó —kaá na.

⁴⁸ Dá n̄i sa'anda Pedro choon noó ñ̄ayuu n̄i kandísa ñ̄oó ñ̄a ná kodo ndúta ná xí'ín kuu sato'o yo Jesús. Ni ndi'i, dá n̄i seí nda'í na noo Pedro ñ̄a ná koo na xí'ín ná cháá ka kuu.

11

Di'a kua'an ñ̄a n̄i kasto'on Pedro xí'ín na kúu kuendá Jesús

¹ Kúu n̄i ni'i tó'on ta'ani apóstol xí'ín dao ka na kúu kuendá Jesús ndéi chí kuendá Judea ñ̄a n̄i kandísa dao ñ̄ayuu ko kúu na Israel to'on va'a Ndios.

² Dá tá n̄i n̄andió koo tuku Pedro ñoo Jerusalén, dá n̄i kasá'á dánani ñaá dao ɬaa, tá'an ra kaá ña miían ndúsa ta'anda ñ̄i ndidaá ɬaa kúú kuendá Jesús,

³ ta kaá ra:

—¿Ndiva'a n̄i sa'an ní n̄i ku'u ní ve'e ɬaa koo ní tá'anda ñ̄i? Ta, ¿ndiva'a n̄i sasá'an nduú ní xí'ín rá?

⁴ Dá n̄i kasá'á Pedro nákani ndi'i na ndi k̄i'o n̄i ndo'o na, ta kaá na:

⁵ —Tá nákaa yu'u ñoo ká'ano naní Jope, ta xían nani ká'ín xí'ín Ndios, ta kúú n̄i na'a na iin ña'a ndato nooí. Ta káaan tát'o'n káa iin dá'on chiká'ano. Ta ndíkoo tá'an ndin kom̄i titoán. Dión káaan n̄i nooan n̄i kiian nda induú káa. Ta n̄i naxinoan nda noo íoí.

⁶ Dá n̄i sa nde'é va'i inian, kúú n̄i xinij ñó'o kít̄i kom̄i sa'a, xí'ín kirí yukú deen, xí'ín kirí xíka t̄ixi, xí'ín ndidaá ka ni laa.

⁷ Dá n̄i seido'i tach̄i iin na n̄i ka'an: “Pedro, ndakuiin ndich̄i. Ta ka'ání kirí xaan, ta kason rí”, kaá na xí'ín.

⁸ Dá n̄i kaaj̄: “Koo, tatá, ch̄i koo óon ta'on keí yu'u ña'a yako xí'ín ña koo ío vii noo Ndios”, n̄i kaaj̄ xí'ín ná.

⁹ Ta chí induú n̄i ka'an tuku tach̄i ñoo xí'ín: “Tá'an ña n̄i nduvii Ndios, o sa ch̄inani ta'on yo'áan ña kían ña yako”, kaáan.

¹⁰ Ta on̄i ta'ándá n̄i ndo'i dión. Dá n̄i n̄andió kooan kua'an nó'an induú.

¹¹ Ta kúú mií hora daá ñoo n̄i kasáa on̄i ɬaa nándukú rá yu'u ve'e noo sa ioí. Ta roón kúú ra n̄i kii nda ñoo Cesarea.

¹² Ta kúú n̄i ka'an na kúú Espíritu īi Ndios xí'ín ña ná dá'a ni nakani kuách̄i in̄i ko'ín xí'ín rá. Ta

kúú n̄i sa'an ta'ani ndin iño ñani yō yó'o xí'ín. Tá n̄i saá ndu'u, dá n̄i ku'u ndu ini ve'e ɬa ñoo.

¹³ Dá n̄i nakani ra xí'ín ndú ña n̄i xini ra iin ángel ini ve'e ra, ta n̄i kaa ángel ñoo xí'ín rá: “Tanda'á dao ɬa ná ko'on ra ñoo ká'ano Jope kuaka ra iin ɬa nani Simón, ɬa ká'an xí'ín rá Pedro.

¹⁴ Ta roón kúú ra kasto'on xí'ón ndí kían kánian keeón, dá k̄aki miíón xí'ín na ve'ón noó kuachi ndo”, kaá ángel xí'ín rá.

¹⁵ Tá n̄i kasá'í dána'i noó ñayuu ñoo, kúú n̄i naxino Espíritu ij Ndios din̄i ná tátō'on k̄i'o n̄i naxino na din̄i mií yó mií sa'a.

¹⁶ Nda daá ví n̄i ndisáa iniñ ña n̄i ka'an sato'o yō Jesús: “Miían ndaa kían ña Juan n̄i sa dakódo ndúta ñaa xí'ín ɬakuí, tído ndo'ó kúú na kodō ndúta xí'ín Espíritu ij.”

¹⁷ Mií Ndios kúú na n̄i x̄i'o Espíritu ij ná noó ñayuu ñoo tátō'on n̄i x̄i'o na Espíritu ij ná noó mií yó sa'á ña n̄i kandisa yó sato'o yō Jesucristo. Sa'á ñoo ndani, ¿ndá yoo kúú yu'u ña ketéiin noó ña kóni Ndios? —kaá Pedro.

¹⁸ Tá n̄i seido'o ra to'on yó'o, ta kúú n̄i sadi ra yú'u rá, ta kúú ko ní dánani ka ra Pedro. Ndaá n̄i kasá'á rá kéká'ano ra Ndios, ta kaá ra:

—Dá kían nda ñayuu ko kúú na Israel xí'o Ndios ña nandikó iní na sa'á kuachi kée na, dá kasandaá na ni'i ná ña kataki chíchí ná —kaá ra.

Di'a n̄i kuu, dá n̄i kandisa kuá'á ñayuu ndéi ñoo Antioquía to'on va'a sa'a Jesús

¹⁹ Kuá'á nda'o na kúú kuendá Jesús n̄i xita noo kua'an tá tiempo n̄i sa'ání rá Esteban, ch̄i n̄i kasá'á kéndava'a ñayuu xí'ín iin rá iin na. Ta dao noón n̄i kee kua'an nda kuendá Fenicia. Ta dao ka na

kua'an iin yúku íin ini taño'o naní Chipre. Ta dao ka na ni ki'in kua'an ñoo ká'ano naní Antioquía. Ta ko ní dána'a na sa'á to'on va'a sa'a Jesús noo dao ka ñayuu, sava'a noo na Israel vá ni daná'a naán.

²⁰ Tído tein na kuendá Jesús ndéi ñoo Antioquía ñoo ñó'o dao na ni kii Chipre xí'in na ni kii ñoo Cirene. Ta na yó'o kúu na ni kasá'á dána'a noo na ko kúu na Israel sa'á to'on va'a sato'o yo Jesús.

²¹ Ta kúu ni chindeé nda'o ñaá sato'o yo Jesús. Sa'á ñoo ndani kua'á nda'o ñayuu ni kandísa ñaá, ta ni nduu na kuendá sato'o yo Jesús.

²² Tá ni kandaá ini na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Jerusalén sa'a ndidaá ña ni kuu ñoo Antioquía, dá ni tanda'á ná Bernabé kua'an na ñoo.

²³ Tá ni saa na ñoo ñoo, dá ni xini na ña kée Ndios kua'á nda'o ña maní xí'in ñayuu ñoo. Ta kúu ni kadii nda'o ini Bernabé ñoo. Dá ni ka'an ni'ini na noo ndidaá ñayuu ñoo ña ndino'o ini na ná kandita ndaa na xí'in sato'o yo Jesús.

²⁴ Ta Bernabé ñoo kúu iin taa va'a, ta ni nakutí xí'in Espíritu ií Ndios, ta kándéé ká'ano ini na Jesús. Ta kúu kua'á ka ví ñayuu ni nduu kuendá sato'o yo Jesús ñoo ñoo.

²⁵ Tá ni ndi'i yó'o, dá ni kee Bernabé kua'an na ñoo Tarso nándukú ná Saulo. Dá tá ni naní'i ñaá ná, dá ni kee na ndáka ñaá ná kua'an na ñoo Antioquía.

²⁶ Tá ni saa na ñoo, dá ni sa ndei na xí'in na kúu kuendá Jesús iin kua toon. Ta ni daná'a na noo kua'á nda'o ñayuu. Ta ñoo Antioquía ñoo kúu noo ni kasá'á ñayuu chínani ná na kúu kuendá Jesús, cristianos.

²⁷ Ta tein kuu dáá ñoo ni kee dao profeta ndéi ñoo Jerusalén kua'an na ñoo Antioquía.

28 Ta xí'án ndéi na ñóó, dá n̄i ndakuín ndichi iin t̄aa naní Agabo. Ta mií Espiritu īi Ndiós n̄i kedaá xí'ín rá, dá n̄i kasto'on ra xí'ín n̄a kúú kuendá Jesús ñ̄a koo iin tam̄a iin níi kúú noñó'o yó'o, kaá ra.

Ta kúú mián ndaa kuiti n̄i s̄a io iin tam̄a tein tiempo n̄i s̄a ne'e iin t̄aa naní Claudio choon ká'ano cháá ka.

29 Dá n̄i kandoo n̄a kúú kuendá Jesús ndéi ñóó ñ̄a tanda'á ná tát'o'n k̄i'o s̄aa ndée ná ko'an chindeé ná n̄a kúú kuendá Jesús ndéi chí kuendá Judea.

30 Díón n̄i kee na, dá n̄i chinda'á náan né'e Bernabé xí'ín Saulo kua'an n̄a nak̄i'o naan noó n̄a sá'ano kúú kuendá Jesús ndéi chí kuendá Judea.

12

Di'a n̄i kuu, dá n̄i chikáa rey Herodes Pedro ve'e kaa

1 Ta mií tiempo daá ñóó n̄i kasá'á rey Herodes kéndava'a ra xí'ín dao n̄a kúú kuendá Jesús.

2 Ch̄i n̄i sa'anda ra choon, dá n̄i sa'ání rá Jacobo, n̄a kúú ñani Juan, xí'ín espada.

3 Tá n̄i kandaá ini Herodes ñ̄a n̄i nata'an nda'o ini n̄a ñoo Israel ñ̄a n̄i sa'ání rá Jacobo, kúú n̄i tiin ta'ani ra Pedro chikaa ra ve'e kaa. Ñ̄a yó'o n̄i ndo'o na tein kuu víko tá seí n̄a Israel pan, tá'an ñ̄a ko ní kí'in tá'an xí'ín ñ̄a dákuita tachían.

4 Tá n̄i ndi'i n̄i tiin ra Pedro, dá n̄i chikáa ñ̄aá rá ve'e kaa. Dá n̄i chikata ra komi tu'u soldado, ta komi soldado n̄i s̄a kuu iin iin tu'u n̄i chikata ra ndíta ndaa Pedro. Ch̄i n̄i ka'án Herodes taó ñ̄aá rá chikani ra noó n̄a ñoo Israel tá n̄i ndi'i n̄i s̄a io víko Pascua, dá ka'ání ñ̄aá rá, ká'án rá.

⁵ Ta ndaá va'a ñaá rá noo nákaa na ve'e kaa. Tído ko sá tuu ta'on na kúú kuendá Jesús ká'an na xí'in Ndios sa'a Pedro.

Di'a ni kuu tá ni taó iin ángel Pedro ve'e kaa

⁶ Nda ná tuu noo, dá taó ñaá Herodes, ká'an rá. Ta mií sakuaá dáá ñóó kándu'u Pedro kídí na, ta iin iin xoo xoo na ndéi iin iin soldado ndaá ñaá rá. Ta ndíko na xí'in uu cadena. Ta ndíta uu ka soldado yé'é kaa ndaá rá ndidaá ta ñó'o ve'e kaa ñóó.

⁷ Ta kúú iin kuití vá ni kasáa iin ángel ni kii noo sato'o yo Ndios. Ta kúú ni naye'e ndaa iin ní kúú ini ve'e kaa ñóó. Dá ni dakandá na díin Pedro noo kándu'u ná. Dá ni ndoto na. Dá ni kaa ángel ñóó xí'in ná:

—Ndakoo kíi.

Tá ni ka'an na díon, kúú ni kuei va cadena ndíko ndá'a ná.

⁸ Dá ni kaa ta'ani ángel ñóó:

—Nakató ña ndíko tison xaan. Ta naku'u ndison —kaá na.

Dá ni kee Pedro díon. Dá ni kaa ángel ñóó xí'in ná:

—Nandii kotoon, ta karkaa yu'u. Nakíi, ná ko'o.

⁹ Dá ni kee na tákaa na sata ángel kua'an na. Ta ko kándaá va'a ini na, á miían ndaa kúu díon o díon ná'a oon va Ndios iin ña'a ndato noo ná, ká'an ná.

¹⁰ Ta kúú ni ya'a na noo ndéi iin tu'u soldado ndaá ñaá ñóó. Dá ni ya'a ta'ani na noo ndéi iin ka tu'u soldado. Dá ni kasandaá na noo kúú yiryé'é kaa chí keí di'a. Ta kúú ni nono mií vá yiryé'é ñóó. Dá ni kankuei na sá xíka na keí ñóó kua'an na. Ta kúú ñóó ni dankoo ñaá ángel ñóó.

11 Nda daá ví, dá n̄i katóni va'a ini Pedro, dá n̄i nakani ini na:

—Viti kían n̄i kandaa inii ña miían ndaa kuiti sato'o yo Ndios kúú na n̄i chinda'á iin ángel n̄i kii na n̄i dakáki na yó noo ndá'a Herodes xí'ín noo ndidaá kúú ña'a kini katoó na Israel kee na xí'á —ká'án ná kua'an na.

12 Tá n̄i kandaa ini na ña dión n̄i kee Ndios xí'ín ná, dá n̄i kee na kua'an na ve'e María, na kúú naná Juan, tá'an ra ká'an xí'ín ná Marcos. Chi ñoo n̄i nataka kua'á na kúú kuendá Jesús ndéi na ká'an na xí'ín Ndios.

13 Dá tá n̄i saa Pedro, dá n̄i kasá'á ná dákásá ná yé'é keí satá vé'e. Ta kúú n̄i keta iin tadi'í kéchóon ve'e ñoo naní Rode kande'é xí ndá yoo dákásá yé'é ñoo.

14 Tá n̄i nakoni xi tachi Pedro, kúú ko ní sónó ta'on xi yé'é ñoo, chi n̄i kadii nda'o ini xi. Kúú n̄i nandió ko xi kua'an xi kasto'on xi xí'ín na ndéi ini ve'e ñoo ña Pedro va kúú na dákásá yé'é ñoo.

15 Dá n̄i kaa na xí'ín xí:

—Nádana va din̄i yo'ó —kaá na.

Tído ndúndéé ka ví xí ká'an xi ña ndaa va kían. Dá n̄i kaa noón:

—O duú ta'on mií Pedro kúú ná. Nío vá ná kían.

16 Tído dákásá ió Pedro yé'é ñoo ín na. Dá tá n̄i sonó ñayuu ñoo yé'é ñoo, kúú n̄i xini na Pedro, kúú n̄i naá vá ini na.

17 Kúú n̄i dakúu Pedro ndá'a ná ká'an na ña ná kandeí tádi ñayuu ñoo. Dá n̄i nakani na tát'on k̄i'o n̄i kee sato'o yo Ndios n̄i taó ñaá ná ini ve'e kaa. Dá n̄i kaa ta'ani na:

—Nakani ndó xí'ín Jacobo, xí'ín ndidaá kạ ni nạ kúu kuendá Jesús sa'á ñạ va'a nị kee Ndios xí'ín yu'u —kaá nạ.

Dá nị keta na kua'ạn nạ iin kạ xían.

¹⁸ Tá nị tỵu noo, dá nị kasá'á naá tá'an mií soldado ndéi ra, chị yu'ú rạ, chị kọ ní xiní rạ ndi nị kuu nị keta Pedro ve'e kạ ñoo.

¹⁹ Dá nị sa'anda Herodes choon noo dao kạ soldado ñạ ná ko'on rạ nandukú ñạá rá, tído kọ ní nani'i ta'on ñạá rá. Dá tá nị ndi'i nị ndat'ón va'a Herodes ñoo soldado sạ ndéi sạ ndaa Pedro ini ve'e kạ ñoo, dá nị sa'anda rạ choon ñạ ná kuu rạ. Tá ni ndi'i daá, dá nị keta Herodes kuendá Judea kua'ạn rạ koo tóo ra ñoo naní Cesarea.

Dì'a nị kuu tá nị xì'i rey Herodes

²⁰ Káryíi ndạ'o Herodes xí'ín ñayuu ndéi ñoo Tiro xí'ín nạ ndéi ñoo Sidón. Sa'á ñoo nị ndat'ón ñayuu ñoo ñạ ko'on nạ ndakạ nạ ñạ manị noo rá. Tá nị saa nạ ñoo, kúu nị kandeé ná nị xino ini iin tạ naní Blasto, tá'an rạ dándáki nạ kéchón ve'e Herodes. Ta Blasto ñoo kúu rạ nị sa'ạn nị ndakạ rạ ñạ manị noo Herodes sa'a ná. Dión nị kee ñayuu ñoo, chị noñ'ọ rey Herodes ñoo kána ñạ'a seí nạ.

²¹ Dá tá nị kasandaá kuu nị kandoo Herodes kant'ón rá xí'ín ná, dá nị nandixi ra dá'on, tá'an ñạ sá ní'ino ra tá sa'ándá rạ choon. Dá nị nakoo ra noo téi noo sa'ándá rạ choon. Dá nị kasá'á rá kạ'an rạ xí'ín ná.

²² Dá nị kasá'á káyuu'ú ñayuu kuá'a ñoo, ta kaá nạ:

—Ndios vá kúu nạ kạ'an yó'o, ta ọ duú tạ oon kúu rá! —kaá nạ.

²³ Ta kúu mií hora daá ñoo nị kasá'á kú'u Herodes nị kee iin ángel nị kii noo sato'o yo Ndios

sa'á ña kō ní náki'o ra ñañó'ó noo Ndios tá ni ka'an ñayuu ñoo dión xí'ín rá. Kúú nī xī'ī va ra nī kee tikudí.

²⁴ Ta nī naka'ani cháá ka to'on sato'o yo Jesús, ta nī ndukua'a cháá ka ñayuu kándisa ñaá.

²⁵ Dá tá nī ndi'i nī kee Bernabé xí'ín Saulo choon nī xio na kua'an na ñoo Jerusalén, dá nī nandió kuéi na ñoo Antioquía. Ta ndáka na Juan, ta ká'an xí'ín ná Marcos, kua'an na.

13

Dì'a nī kuu tá nī kaxi Ndios Pablo xí'ín Bernabé ña ko'on na dána'a na to'on va'a Jesús

¹ Tein na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo ká'ano naní Antioquía ndéi dao profeta xí'ín na dána'a to'on Ndios. Ta na yó'o kúú Bernabé, xí'ín Simón, tá'an ra naní ta'ani ta ndei'í, xí'ín Lucio, tá'an ra nī kii ñoo Cirene, xí'ín iin ka ta naní Manaén, tá'an ra nī sa'ano dáó xí'ín ra né'e choon sa naní Herodes, ta nákaa ta'ani Saulo tein ta yó'o.

² Ta xían nani ndéi noón ndáño'o na sato'o yo Ndios, ta né'e ij ná, dá nī kaa Espíritu ij:

—Taó xóo ndó Bernabé xí'ín Saulo, dá ná ko'on na kee na choon, ña nī nakanai na kee na —kaá na.

³ Dá tá nī ndi'i nī ka'an na xí'ín Ndios, ta nī sa ne'e ij ná, dá nī chikodó ná ndá'a ná dinī ndi nduú ta yó'o. Dá nī chinda'á ñaá ná kua'an na.

Dì'a nī kuu tá nī daná'a Bernabé xí'ín Saulo chí kuendá Chipre

⁴ Ta mií Espíritu ij Ndios ndáka Bernabé xí'ín Saulo kua'an na. Dá nī xinō na ñoo naní Seleucia. Ta ñoo nī kaa na iin barco, dá nī ki'in na kua'an na iin yúku íin ini taño'o naní Chipre.

⁵ Dá tá n̄i saā n̄a ñoo naní Salamina noo nákūita barco, dá n̄i kasá'á ná dána'a n̄a to'on Ndios ini iin rá iin ve'e noo nátāka n̄a Israel. Ta ndáka ta'ani na Juan kua'an n̄a chindeé ñaa rá.

⁶ Dá tá n̄i ndi'i n̄i nata'an n̄a n̄i xionoo na iin níi noo naní Chipre ñoo, dá n̄i kasandaá n̄a ñoo naní Pafos. Ta ñoo n̄i naki'in tá'an na xí'ín iin tā tadí, ta kúú rá iin profeta to'ón, ta kúú rá iin tā Israel, ta naní rá Barjesús.

⁷ Ta daá ió va ra xí'ín tāa né'e choon ká'ano naní Sergio Paulo, tá'an rā kúú iin tā ndichí. Ta rā yó'o n̄i kana Bernabé xí'ín Saulo, ch̄i kóni rā kueídó'o ra to'on Ndios.

⁸ Tído ko náta'an ta'on ini tā tadí ñoo, ra naní ta'ani Elimas, to'on dána'a n̄a. Sa'á ñoo n̄i sadi ra noó tā né'e choon ñoo ña ná dá'a ni kandeé iní ra Jesús.

⁹ Ta Saulo, n̄a naní ta'ani Pablo, n̄i nakutí xí'ín Espíritu ij Ndios. Dá n̄i sā nde'é kaxí ná noó tā tadí ñoo,

¹⁰ dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—¡Tāa to'ón, tā kini, de'e ña u'u va kúú yo'ó, ta xiní u'u yo'ó ndidaá kúú ña ndaa! ¿Ndá oon ví dánkoo yo'ó ña to'ón chi'ón tein to'on ndaa Ndios?

¹¹ Ta viti kían vēi sato'o yo Ndios dándó'o na yo'ó, ch̄i o kátuu ka nooon, ta o koní ka yo'ó ña tóon nd̄indii cháá tiempo —kaá Pablo xí'ín rá.

Ta kúú vití'ón vá n̄i nakūin naá noo rá. Kúú n̄i kukuaa vá rá. Dá n̄i kasá'á rá xionoo ra ndúkú rá ndá yoo katiin ndaa ñaa ko'on ra.

¹² Ta kúú, tá n̄i xini tāa né'e choon ñoo ña dión n̄i ndo'o tā tadí ñoo, kúú n̄i kandísa ra to'on dána'a n̄a, ch̄i n̄i naá iní ra n̄i kee to'on va'a ká'an sa'a sato'o yo Jesús.

Di'a kua'an ña ni daná'a na iin ñoo naní Antioquía, ña nákaa chí kuendá Pisidia

¹³ Dá ni kaa Pablo xí'in taa né'e tá'an xí'in ná ñoo ini iin barco ñoo Pafos ñoo, dá ni ki'in na kua'an na ñoo naní Perge, ña nákaa kuendá Panfilia di'a. Tído tá ni saa na ñoo ñoo, dá ni dankoo ñaa Juan. Dá ni kee ra kua'an nó'o rá ñoo Jerusalén.

¹⁴ Tá ni ndi'i, dá ni kankuei na Perge ñoo. Dá ni ki'in na kua'an na ñoo ká'ano naní Antioquía, ña nákaa kuendá Pisidia di'a. Ta mií kuu nání'i ndée na Israel ni saa na ve'e noo náta na Israel ndéi ñoo ñoo. Dá ni ku'u na, dá ni sa ndei na ndéi na.

¹⁵ Dá tá ni ndi'i ni ka'i ra tuti ley xí'in to'on ni taa profeta, dá ni tanda'á taa dándáki ve'e ñoo iin taa ni sa'an ni ka'an di'a xí'in ná:

—Ñani kuálí, tá ió to'on va'a ka'an ni'ini ndó noo ñayuu ndéi yó'o, ná kuita ndó ta ka'an ndo xí'in ná viti —kaá ra.

¹⁶ Dá ni ndaku'in ndichi Pablo. Dá ni ndane'e na ndá'a ná, ña kóni kaa ña tádi ná kandeí ñayuu ñoo. Dá ni kaa na:

—Ndo'ó, ra Israel, xí'in ndidaá ka ni ndo'ó, ta ndáño'o Ndios, kueídó'o va'a ndó ña ko'in ka'in xí'in ndó.

¹⁷ Na kúu Ndios noo yóo, na Israel, noón kúu na ni kaxi na sá'ano ve'e yó ni sa ndei sa na'á. Dá ni ndee ñaa ná iin ñoo ká'ano tá tiempo ni sa ndei nda'í na Egipto. Ta ndá'a mií Ndios ni taó ñaa tixi ndá'a ta Egipto ñoo.

¹⁸ Ta tein uu diko kua ni xi'o ndeé ini Ndios sa'á ña sa kee ñayuu ñoo tá sa xionoo na noño'ó ichí.

¹⁹ Dá ni danaá na usa ñoo ná'ano ñó'o noño'o naní Canaán. Dá ni xi'o na ñó'o ñoo noo na sá'ano ve'á, dá ni sa kian ña'a mií ná.

²⁰ Ta ndidaá ña yó'o n̄i ndo'o na tein kom̄i ciento uu diko uxi kuia. Tá n̄i ndi'i, dá n̄i xi'o Ndios juez sa dandáki na ñoo yo nda tiempo n̄i sa kuu Samuel profeta.

²¹ N̄i ndi'i, dá n̄i xika na ñoo yo iin rey dándáki ñaá. Dá n̄i xi'o Ndios Saúl ña kakuu ra rey noo ná. Ta roón n̄i sa kuu de'e iin ta n̄i sa naní Cis. Ta n̄i kii ra tein na ve'e Benjamín. Ta sa kuu ra rey tátō'on uu diko kuia.

²² Tído n̄i dítá Ndios choon noo ndá'a Saúl ñoo, dá n̄i nachikani na David sa kuu ra rey. Dá n̄i xi'o Ndios kuendá sa'a rá, ta kaá na di'a: “Náta'an ini yu'u xiní David, de'e ta naní Isaí, chi ko'on xi kee xi ndidaá kúu ña kóni yu'u.”

²³ 'Ta tein na ve'e rey David ñoo n̄i kii Jesús tátō'on ki'o n̄i xi'o Ndios to'on na. Ta noón kúu na n̄i tanda'á Ndios n̄i kii dáka'ki na Israel.

²⁴ Tído tá ko ñá'a kasaa Jesús, dá sa daná'a Juan noo ndidaá na Israel ña ná nandikó ini na sa'á kuachi kée na, dá ná kodo ndútá ná.

²⁵ Dá tá kua'an dáxinkoo Juan choon vei na, dá n̄i kaa na: “¿Ndá yoo kúu yu'u, ká'an ndó? Ko kúu ta'on yu'u na kii dáka'ki ñaá, chi sata yú'u vei iin ka ta ndaya'i cháa ka o duú yu'u, sa'á ñoo ni ko kánian nakuijn ndei yu'u ndaxíí yó'o ndisa ná”, kaá Juan.

²⁶ 'Ñani, ndo'ó na kúu na ve'e Abraham, xí'in ndidaá ka ndo'ó, na ndáño'o Ndios. Ndios kúu na n̄i tanda'á ndu'u vei ndu dána'a ndu to'on yó'o noo ndo, ña ká'an sa'a ndi koo, dá káki ndó noo kuachi ndo.

²⁷ Chi ko ní nákoní ñayuu ndéi Jerusalén, xí'in ta n̄i né'e choon ña Jesús kúu na n̄i tanda'á Ndios

kii dákaki ñaá. Ta kọ ní kándaa ta'on ini na to'on ni taa profeta, va'ará ká'i naan noo ná iin iin kuu kuu nání'i ndée yo. Tído ni xinkoo to'on ni ka'an profeta ñoo tá ni kandoo na ñoo yo ña kánian kuu Jesús.

28 Chì va'ará ni iin tó'on kuachi Jesús kọ ní ni'i ná, dá kuu na, tído ni xika ñayuu ñoo noo Pilato ña ná ka'anda ra choon ña kuu na.

29 Dá tá ni ndi'i ni xinkoo noo ká'an tuti ij Ndios sa'á ña ndo'o na, dá ni danoo ñaá rá ndika cruz. Dá ni dandúxi ñaá rá.

30 Tído Ndios kúu na ni danátaki ñaá.

31 Ta tein kua'a vá kuu ni na'a noo Jesús noo ñayuu ni kankuei xí'in ná nda Galilea, ta ni sa xionoo na xí'in ná nda ni sa na ñoo Jerusalén. Ta noón kúu na xí'o ndaa kuendá sa'a Jesús noo ñayuu.

32 "Ta dión ta'ani ndu'u vei ndu dána'a ndu sa'á to'on va'a yó'o, chì tá'an ña ni ka'an Ndios xí'in na yatá ve'á,

33 ñoo kían ni kee na xí'in mií yó, na kúu de'e na sá'ano ñoo, chì ni danátaki na Jesús. Ta kì'o dión ni xinkoo to'on ni kaa Ndios noo salmo kúu uu, chì di'a ka'an: "Yo'ó kúu de'e yu'u, ta viti ná'i ña kúu tatóon."

34 "Ta sa daá vá ni kaa Ndios ña miían ndaa kuiti kían dánátaki na Jesús, dá kían o tít'i yiki koño na, ta ni o natanì ta'an vaan. Dá chì di'a kaá tuti ij Ndios: "Ndidaá kúu ña va'a ni kandooi kee xí'in David, ña yó'o kían kee yu'u xí'in ndó."

35 Ta di'a ká'an ta'ani David noo iin ka salmo: "O kónó ta'on mií ní ña natanì yiki koño na kéchóon noo ní."

³⁶ 'Miíḅan ndaa kuiti nḅ kechóon David noó na ñoo yo nḅ sa ndei tiempo daá tátō'on nḅ chikaa inḅ Ndios. Dá tá nḅ xi'i na, kúú nḅ nduxi na noó nḅ nduxi na ve'e na. Ta kúú nḅ tei'i va yíkí koño na.

³⁷ Tído mií Jesús, na nḅ danátaki Ndios, ko ní tei'i ta'on yíkí koño na.

³⁸ 'Sa'á ñoo, na ñoo mií, kana'á ndó ña dána'a ndu'u noo ndo ña xí'o ká'ano ini Ndios sa'á kuachi yo sa'á ña nḅ kee Jesús.

³⁹ Chi ko ní kúu ta'on kandoo vii yo noo Ndios sa'á ña kée yó choon sa'ándá ley Moisés. Tído, ndidaá na kándéé inḅ Jesús, noón kúú na kándoo vii noo Ndios.

⁴⁰ Kueídó'o va'a ndó to'on ká'in xí'in ndó viti, dá ná o ndó'o ndó tá'an ña nḅ taa profeta, chi di'a kaáan:

⁴¹ Kueídó'o ndo'ó, na kédiki ndaa to'on ká'in.

Naá inḅ ndo kandé'é ndó ña kéei, ta ndañó'ó kíi ndo nooí.

Dá chi ko'in keei iin ña ká'ano tein kuu ndéi ndó.

Tído o kándisa ta'on ndóan, va'ará ná koo iin yoo nakani xí'in ndó sa'an.

Dión kaáan —kaá Pablo.

⁴² Dá tá kua'an keta Pablo ve'e Israel ñoo xí'in Bernabé, kúú nḅ xika na ko kúú na Israel ña ná kasaa tuku na iin ka kuu nání'i ndée ná, dá ná dána'a tuku na sa'á to'on va'a ñoo noo ná.

⁴³ Tá nḅ ndi'i nḅ kankuei ñayuu ñoo ve'e ñoo, kúú kua'á nda'o na Israel tákuei sata Pablo xí'in Bernabé kua'an na. Ta tákuei ta'ani ñaá kua'á ñayuu kándisa tátō'on kándisa na Israel kua'an na. Dá nḅ kasá'á Pablo xí'in Bernabé ká'an ni'ini na noo ná ña ná kuita toon na xí'in ña manḅ nḅ kee Ndios xí'in ná.

44 Tá n̄i kasandaá iin ka kuu nani'i ndée na Israel, dá n̄i nataka táto'on iin ní ñoo ñoo kueídó'o na to'on Ndios.

45 Dá tá n̄i xini ta Israel ña kua'á nda'o ñayuu n̄i nataka, kúu n̄i nakutí rá xí'ín ña u'u ini ra. Dá n̄i kasá'á rá ndéine'e ra Pablo, ta ká'an ndava'a ra xí'ín ná.

46 Dá n̄i kasá'á ndúndéé cháá ka Pablo xí'ín Bernabé ká'an na xí'ín ra Israel ñoo:

—Miian kánian dána'a ndu'u to'on Ndios dinñó'o noo ndo'ó, chí kúu ndó na ñoo Ndios. Tído sa'á ña n̄i kañó'ó ndó to'on dána'a ndu, sa'á ñoo koó ka íchi ndo natiin ndó ña kataki chíchí ndó noo ío Ndios. Sa'á ñoo viti kían ko'on va ndu'u dána'a ndu noo ñayuu ko kúu na Israel.

47 Chí di'a n̄i sa'anda sato'o yo Ndios choon noo ndú'u, ta kaá na:

Tanda'á yu'u yo'ó ko'on kakuuón ña tóon noo ndidaá ñayuu ko kúu na Israel,
dá n̄i'í ñayuu ndéi noo xíká cháá ka ñayuu yó'o ndi kee na káki na noo kuachi na.

48 Dá tá n̄i seído'o na ko kúu na Israel to'on yó'o, kúu n̄i kadii nda'o ini na. Ta n̄i keká'ano na sato'o yo Ndios sa'á to'on va'a ña n̄i seído'o na. Ta kúu n̄i kandisa ñaá ndidaá kúu ñayuu, na n̄i kaxi Ndios n̄i'í ña kataki chíchí.

49 Ta kúu n̄i naka'ani cháá ka to'on va'a sato'o yo Jesús ndidaá ñoo ñó'o ñoo.

50 Tído n̄i ndató'ón kue'é ta Israel, ta ko ní xíin kandisa ñaá xí'ín dao na ñá'a ndáya'i, tá'an na ndíta ndaa xí'ín ña kándisa na, xí'ín dao ta ndáya'i cháá ka ñoo ñoo. Dá n̄i daká'an kue'é na dao ka ñayuu ña kendava'a na xí'ín Pablo xí'ín Bernabé. Díon n̄i kuu, dá n̄i taxí ñaá ná.

51 Dá n̄i kidi ni'ini Pablo xí'ín Bernabé ñoyaká ín sa'a ná, dá ná kandaa ini ñayuu ñoo ña kō náta'an ini Ndios xiní ñaa ná. Dá n̄i ki'in na íchi kua'an na, dá n̄i saa na ñoo ká'ano nani Iconio.

52 Ta ndidaá na kúú kuendá Jesús n̄i kadij nda'o ini, ta n̄i nakutí ná xí'ín Espíritu ij Ndios.

14

Dì'a n̄i kuu tá n̄i sa ndei na dána'a na iin ñoo nani Iconio

¹ Tá nani ió Pablo xí'ín Bernabé ñoo Iconio ñoo, dá n̄i ku'u nduú na ve'e noo náta'ka na Israel ndéi ñoo ñoo. Ta xí'ín to'on n̄i daná'a na, kúú kua'á nda'o na Israel xí'ín na kō kúú na Israel n̄i kandísa ñaa.

² Tído taa Israel, ra kō xí'ín kandísa ñaa, roón kúú ra n̄i daká'an kue'é ra kō kúú taa Israel ndéi ñoo ñoo, dá n̄i kasá'á xiní u'u ra Pablo xí'ín Bernabé.

³ Tído na'á vá n̄i kandoo na n̄i sa ndei na ñoo ñoo. Ta sa'á ña kándéé ká'ano ini na sato'o yo Jesús, sa'á ñoo kō ní yu'ú ta'on na ña kían ka'an na sa'á to'on Jesús. Ta n̄i xi'o Ndios ña n̄i kandaa ini ñayuu ñoo ña to'on dána'a apóstol ñoo sa'á ña manj n̄i kee Ndios kían ña ndaa, chi xí'ín ndá'a apóstol ñoo n̄i kee Ndios ña'a ná'ano, xí'ín ña'a ndato.

⁴ Kúú n̄i kasá'á tá'anda tá'an ñayuu ndéi ñoo ká'ano ñoo, chi dao na nákuíta xoo ta Israel ñoo, ta dao na nákuíta xoo na kúú apóstol ñoo.

⁵ Dá n̄i kandoo ta Israel ñoo xí'ín ra kō kúú ta Israel ndíta xoo ra, xí'ín ta né'e choon ñoo ñoo ña kendava'a ra xí'ín apóstol ñoo, ta ka'ání ñaa rá xí'ín yuu.

⁶ Tído tá n̄i kandaa ini na ña dión ndátó'ón taa ñoo kee ra xí'ín ná, dá n̄i xino na kua'an na ñoo

naní Lистра, xí'ín ñoo naní Derbe, xí'ín ndidaá ka ni ñoo ñó'o chí kuendá Licaonia di'a.

⁷ Ta ñoo ñi daná'a na to'on va'a Jesús.

Di'a ñi kuu tá ñi chiyúú ná Pablo ñoo Lистра

⁸ Ta ñoo Lистра ñoo ió iin ta ko kuú kaka. Ta ió ni'ini ra, chí nda rá ñi kaki va ra ko kuú kaka ra.

⁹ Ta ió ra seídó'o ra noo ká'an Pablo. Dá tá ñi sa nde'é ná noo rá, kúu ñi kandaa ini na ña kándéé ini ra ña kándéé Ndios nduva'a ñaá ná.

¹⁰ Dá ñi'ni nda'o ñi ka'an na xí'ín rá:

—¡Ndakuiin ndichi ndaa!

Ta kúu iin ñi ndao ra ñi ndakuin ndichi ra. Ta kúu ñi kasá'á xíka ra xionoo ra.

¹¹ Tá ñi xini ñayuu ñoo ña ndato ñi kee Pablo, kúu ñi kasá'á káyuu'ú ná xí'ín yú'u naní licaónica, ta kaá na:

—¡Ñi noo túu ndios ñi kasáa na, ta ndaa na táto'on ndaa ta ñayuu yó'o!

¹² Ta kaá na ña Bernabé kúu ndios naní Júpiter, ta Pablo kúu ndios naní Mercurio, chí Pablo ñoo kúu na ká'an cháa ka o duú Bernabé.

¹³ Ta nda yu'ú ñoo ñoo ín iin ve'e ño'o kuendá Júpiter, ta ñoo nákaa iin duti, dá ndáka ra toro, ta né'e ra ita ñi kasáa ra yé'é ñoo ñoo noo nákaa Pablo xí'ín Bernabé. Chí kóni ta duti ñoo xí'ín ñayuu kuá'a ñoo doko ná ña'a noo Pablo xí'ín Bernabé, dá kandaño'o ñaá ná, ká'an ná.

¹⁴ Tído tá ñi kandaa ini Bernabé xí'ín Pablo ña dión ká'an ñayuu ñoo kee na, kúu ñi ndatá ná dá'on ná, chí ko náta'an ini na ña kée ñayuu ñoo dión. Ta ñi ku'u na tein ñayuu ñoo, ta káyuu'ú ná:

¹⁵ —¿Ndiva'a kée ndó dión? Chí ñayuu xí'ín vá ndó kúu ndu'u. Di'a vei ndu'u ña kían kastó'on ndu

xí'ín ndo'ó ña miían ndúsa kánian dánkoo ndó ña kō chóon téi kée ndó yó'o, dá kandaño'o ndó na miían ndaa kuiti kúú Ndios takí, na ni kava'a induú kaa xí'ín noño'o yó'o xí'ín taño'o xí'ín ndidaá kúú ña'a ió nooán.

16 Tá sa na'á vá, dá sa sonó Ndios noó ñayuu sa kee na ña kóni mií ná.

17 Tído kō ní sá tuu ta'on na na'a na mií ná ña kúú ná Ndios tein ña va'a kée na, chi dákoon na dai, dá kana ña'a noo xiti yó. Ta xí'o na ña'a sásá'an yó, dá kadij inío —kaá na.

18 Ta va'ará ni ka'an na dión, tído u'u nda'o, dá ni kandeé ná ni chítuu na ñayuu ñoo, dá kō ní doko ná ña'a ñoo noo ná kandaño'o ñaá ná.

19 Tá ni ndi'i ñoo, dá ni kasáa dao ta Israel, tá'an ra ndéi ñoo Antioquia xí'ín ñoo Iconio. Dá ni daká'an kue'era ñayuu ñoo, dá ni chiyúú ná Pablo. Ta ño'o ñaá ná ni sa'an na ni dakána ñaá ná nda yu'ú ñoo ñoo, chi sa ni xi'i va na, ni ka'an ná.

20 Kúú ni kasáa dao na kúú kuendá Jesús ni kao noo na ndíta na noo kándu'u Pablo. Dá ni ndakoo na, dá ni ndu'u tuku na ñoo ñoo. Dá tá ni tuu noo iin ka kuu, dá ni kee na kua'an na xí'ín Bernabé ñoo naní Derbe.

21 Dá ni daná'a na to'on va'a Jesús noó ñayuu ndéi ñoo Derbe ñoo. Ta kúú kua'á nda'o ñayuu ni nduu kuendá Jesús ni kee na. Tá ni ndi'i ñoo, dá ni nandió kuéi tuku na ñoo Listra xí'ín ñoo Iconio, xí'ín ñoo Antioquia.

22 Ta ñoo ni xi'o na tandéé iní noo ndidaá na kúú kuendá Jesús, ta ni ka'an ni'ini na noo ná ña ná kandita toon na xí'ín ña ndaa kándisa na, ta kaá na xí'ín ná: “Miían kánian ndo'o yó kua'á nda'o tandó'ó, dá ndu'u yó noo dándáki Ndios”, kaá na.

23 Ta n̄i x̄i'lo na choon noo dao ra sá'ano ndéi iin rá iin ve'e noo náta_{ka} na kúú kuendá Jesús ña kían kandaka ñaá rá. Dá tá n̄i ndi'i n̄i sa ne'e ii ná, ta n̄i xik̄a na ña man̄i noo N̄dios sa'á ra sá'ano ñoó, kúú n̄i nak̄i'o ñaá ná t̄ixi ndá'a sato'o yo Jesús, na kándisa ra.

Dì'a n̄i kuu tá n̄i n̄andió koo Pablo x̄i'ín Bernabé kua'an n̄o' o ná ñoo Antioquía

24 Tá n̄i ya'a na chí kuendá Pisidia, dá n̄i sā na chí Panfilia di'a.

25 Tá n̄i ndi'i n̄i daná'a na to'on va'a Jesús ñoo naní Perge, dá n̄i kee na kua'an na, dá n̄i xino na ñoo naní Atalia.

26 Dá n̄i kaa na ini iin barco kua'an na ñoo Antioquía noo n̄i nak̄i'o ñaá na kúú kuendá Jesús noo ndá'a N̄dios ña chindeé ñaá ná noo chóon. Ta viti n̄i dandí'i na choon n̄i ni'j ná noo N̄dios.

27 Dá tá n̄i ndisáa na ñoo ñoó, dá n̄i n̄adataká na ndidaá ñayuu kúú kuendá Jesús. Dá n̄i kasá'á ná náki'o na kuendá sa'a ndidaá ña va'a n̄i kee N̄dios x̄i'ín ná noo n̄i sa'an na. Ta n̄i nakani ta'ani na ña n̄i sonó N̄dios ní'o na k̄o kúú na Israel, dá n̄i k̄andee iní na Jesús.

28 Ta na'á vá n̄i sā ndei na ñoó x̄i'ín na kúú kuendá Jesús.

15

Dì'a n̄i kuu tá n̄i n̄ataka na ndío choon sa'á na kúú kuendá Jesús

1 Kúú n̄i kasáa dao taa n̄i kii chí kuendá Judea di'a. Dá n̄i kasá'á rá dána'a ra noo na kúú kuendá Jesús ndéi ñoó, ta kaá ra:

—Tá ná o tá'anda ñi ndo táto'on ki'o sa'ándá ley Moisés choon, dá kían o ní'i ta'on ndó ña káki ndó noó kuachi ndo —kaá ra.

² Ta Pablo xí'ín Bernabé kúu na ni ndakuei, ta deén nda'o ni kasá'á chidáo tá'an na xí'ín taa ñoo sa'á ña dána'a ra. Sa'á ñoo ni kandoo na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo ña ko'on Pablo xí'ín Bernabé ñoo Jerusalén xí'ín dao ka na kúu kuendá na, dá ná ndat'ón ná sa'á ña yó'o xí'ín na kúu apóstol, xí'ín na sá'ano ndéi ñoo Jerusalén.

³ Dá ni chinda'á ñaá na kúu kuendá Jesús ñoo kua'an na. Dá ni ya'a na kuendá Fenicia xí'ín Samaria. Dá ni nakani na xí'ín na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo ña kua'á nda'o na ko kúu na Israel ni nduu kuendá Jesús. Sa'á ñoo ni kadij nda'o ini ñayuu ñoo tá ni kandaá ini na ña dión ni kuu.

⁴ Dá tá ni saa na ñoo Jerusalén, dá ni natiin va'a ñaá na kúu apóstol, xí'ín na sá'ano xí'ín dao ka na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo. Dá ni kasá'á Pablo xí'ín Bernabé nakani na sa'a ndidaá kúu ña'a ni kee Ndios xí'ín ná noó ni sa'an na ni daná'a na noó na ko kúu na Israel.

⁵ Tído dao ta fariseo, tá'an ra kándisa Jesús, ni nakuja ndichi. Dá ni kaa ra:

—Miían ndúsa kánian ta'anda ñi ndidaá taa ko kúu ta Israel ni nduu kuendá Jesús, ta kánian ka'anda yo choon noo rá ña ná kee ra choon sa'ándá ley Moisés —kaá ra.

Dí'a kua'an ña ni ka'an Pedro ña káki yó sa'a iin t'ón diní ña kándéé iní yo Jesús

⁶ Dá ni nataka na kúu apóstol ñoo xí'ín na sá'ano, dá keyíko na choon yó'o.

⁷ Ta kúú n̄i kukáni vá ndátó'ón tá'an na sa'á ña yó'o. Dá n̄i ndakuín ndichi Pedro, dá n̄i kaa na:

—Ñani, sa ná'á vá mií ndó ña sa na'á cháa ka va n̄i kaxi Ndios yu'u ña dána'i to'on va'a Jesús noó na ko kúú na Israel. Ta kúú n̄i kándisa ñaá ná.

⁸ Ta mií Ndios, na ná'á ndi ndáa nío ndidaá kúú ñayuu, noón kúú na n̄i daná'a noo yo ña náta'an ini na xiní na ñayuu ko kúú na Israel, chi n̄i xi'o na Espíritu īi ná noó ñayuu ñoó tát'o'on n̄i kee na xí'ín mií yó.

⁹ Chi tát'o'on n̄i kee na xí'ín yó, ki'o dión ta'ani n̄i kee na xí'ín ná, chi n̄i nduvii na níó ná sa'á ña kándéé ini na Jesús.

¹⁰ Ta viti, ¿ndiva'a ká'án ndó kee yó iin ña'a ko náta'an ini Ndios keeá? ¿Ndiva'a kátóo ndo chinóo ndó choon kuáchi yó'o sata na kúú kuendá Jesús, chi ni na sá'ano ve'e yó n̄i sa ndei sa na'á, ta ni mií yó ko ní kándéé kee choon sa'ándáan?

¹¹ Chi kándisa yó ña n̄i kaki oon ni na yó noó kuáchio sa'á ña man̄i n̄i kee sato'o yo Jesús sa'a yo. Ta dión ta'ani ndó'o na ko kúú na Israel —kaá Pedro.

¹² Ta kúú tádi óon ndéi ñayuu kuá'a ñoó seídó'o na ña nákani Bernabé xí'ín ña nákani Pablo sa'á ña'a ná'ano xí'ín sa'á ña'a ndato n̄i kee Ndios xí'ín ná tein ñayuu ko kúú na Israel.

Dí'a kua'an ña n̄i ka'an Jacobo

¹³ Dá tá n̄i ndi'i n̄i ka'an na, dá n̄i kaa Jacobo:

—Ñani, kueídó'o ndó to'on ko'in ka'in xí'ín ndó.

¹⁴ Simón Pedro kúú na n̄i nákani tát'o'on n̄i kee Ndios n̄i kemáni ná na ko kúú na Israel ta'ándá mií noó. Chi tein mií ná n̄i kaxi Ndios dao na, dá kakuu na ñayuu na.

15 Ta ña yó'o kían náki'in tá'an xí'ín ña ñi taa profeta, chí di'a kaáan:

16 Tá ñi ndi'i, dá nandió koo tuku yu'u keei táto'on ñi sa io tá sa dandáki rey David,

chí sa ñi naá vá noó ñi dandáki na.

Tído ko'on tuku yu'u nduva'i noó ñi sa dandáki na, táto'on kée ñayuu ndúva'a na iin ve'e ñi koon.

17 Díón, dá kían kasá'á dao ka ñayuu nandukú ná yu'u,

chí ña kó kúú ña Israel, tá'an ña ñi kasandaá ñi seídó'o to'in,

noón kúú ña kasá'á nandukú yu'u.

18 Díón ñi kaa sato'o yo Ndios, ña ñi xi'o ña kían kana'á yó sa'á ña yó'o nda rá sa na'á vá.

19 'Díón kaáan. Sa'á ñoó kaá yu'u ña ná dá'a ni chinóo yó iin choon kuáchi satá ña kó kúú ña Israel, tá'an ña ñi nduu kuendá Ndios.

20 Va'a kaan di'a ná taa yóan ka'a xí'ín ná ña ná o sa keí ka ña koño kítí ñi doko ñayuu noó yoko, ta ná o sa kée ka ña kuáchi xí'ín ña kó kúú ñadi'í ña o yíí ná, ta ná o sa keí ka ña koño iin kítí kó ní xita ñi, ta ni ñi rí ná o sa keí ka ña.

21 Chí nda rá sa na'á vá, ta nda viti ndéi ta'a iin rá iin ñoo dána'a ra ley Moisés. Ta ká'i raan ini ve'e noó nátaka ña ñoo miíá iin rá iin kuu kuu náni'í ndée yo —kaá Jacobo.

Dí'a kua'an ña ñi taa na noo iin tuti, ñi tanda'á náan kua'an noó ña kó kúú ña Israel

22 Dá ñi kandoo ña kúú apóstol ñoó xí'ín ña sá'ano xí'ín dao ka ña kúú kuendá Jesús ña kaxi na dao ta'a kuendá mií ná, dá tanda'á ña ná ko'on ña ñoo Antioquía xí'ín Pablo xí'ín Bernabé. Dá ñi kaxi na Judas, tá'an ña ká'an xí'ín ná Barsabás, xí'ín iin

taa naní Silas, chí ndi nduú taa yó'o kúú na ndíta noó na kúú kuendá Jesús.

²³ Dá nì xì'o na iin tuti noó ná, tá'an ña ká'an di'a:

“Ndu'u, na kúú apóstol, xí'ín na sá'ano, xí'ín dao ka na kúú kuendá Jesús, ndu'u kúú na taa tuti yó'o kosaaan noó ndo'ó, na kúú kuendá Jesús, ndo'ó na ko kúú na Israel ndéi ñoo Antioquía, xí'ín ndo'ó, na ndéi chí kuendá Siria di'a, xí'ín ndo'ó, na ndéi Cilicia. Ná kandeí va'a ndó.

²⁴ Nì ni'ì tó'on ndu'u ña tein mií ndú yó'o nì kana dao taa kosaa noó ndéi ndó, tído ko ta'ón ndu'u kúú ra nì xì'o choon noó rá. Chí dáta'án ra ndo'ó xí'ín to'on dána'a ra, ta dánaá ini ra ndó, ta sa'ándá ra choon noó ndo ña ta'anda ñíi ndo, ta kéndúsa ra xí'ín ndó ña kee ndó ndidaá choon sa'ándá ley Moisés.

²⁵ Sa'á ñoó nì kandoo ndu ña va'a cháa ka ná tanda'á ndú dao taa ndéi tein ndu yó'o kosaa na noó ndéi ndó. Ta saa dáó ná xí'ín ñani manì yo Bernabé xí'ín Pablo,

²⁶ tá'an na nì nakì'o mií ña ndo'o naní na sa'a sato'o yo Jesucristo.

²⁷ Sa'á ñoó tánda'á ndú Judas xí'ín Silas kosaa na nakani ndi'i na sa'á to'on nì taa ndu noó tuti yó'o xí'ín ndó.

²⁸ Chí náta'an ini Espíritu iì Ndios, ta kì'o dión kándaá ini ndu ña ko kánian chinóo ndu choon kuáchì sata ndo. Sava'a ña kánian kee ndó kían kaáan di'a:

²⁹ o sa keí ka ndo koño kirí nì doko ñayuu noó yoko. Ta ni o sa keí ka ndo nií ri, ni koño kirí ko ní xita nií, ta o sa kée ka ndo kuachi xí'ín na ko kúú ñadi'í ndo o yíi ndo. Tá seídó'o ndó choon yó'o, dá kían va'a kee ndó. Ndios ná koo xí'ín ndó.”

Dión ká'an tuti n̄i taa na ñoó.

³⁰ Dá n̄i kee t̄aa n̄i xio choon ñoó kua'an n̄a ñoo Antioquía. Tá n̄i sāa n̄a ñoó, dá n̄i nditútí ná ndidaá n̄a kúu kuendá Jesús ndéi ñoó. Dá n̄i nak̄i'o na tuti ñoó noo ná.

³¹ Dá tá n̄i ndi'i n̄i ka'i naan, kúu n̄i kadij nda'o ini n̄a sa'a ndidaá kúu t̄andeé ini x̄i'o ña noo ná.

³² Ta Judas x̄i'ín Silas ñoó kúu profeta, sa'á ñoó n̄i x̄i'o na t̄andeé ini noo n̄a kúu kuendá Jesús, ta x̄i'ín kuá'á nda'o to'on n̄i ka'an ni'ini ra noo ná.

³³ Dá tá n̄i ndi'i n̄i sāa ndei na cháá tiempo ñoo ñoó, dá n̄i ch̄inda'á ñaá n̄a kúu kuendá Jesús kua'an nó'o ná, ta n̄i x̄ika n̄a ña man̄i noo Ndios sa'a ná. Dá n̄i n̄andió kuéi na kua'an nó'o ná ñoo Jerusalén noo ndéi n̄a n̄i t̄anda'á ñaá n̄i sa'an n̄a.

³⁴ Tído n̄i ch̄ikaa ini Silas ña va'a cháá ka ná kandoo na ñoó.

³⁵ Ta n̄i kandoo ta'ani Pablo x̄i'ín Bernabé n̄i sāa ndei na ñoo Antioquía ñoó, ta n̄i daná'a n̄a to'on sato'o yo Jesús. Ta kuá'á ka n̄a kúu kuendá Jesús sāa ch̄indeé tá'an x̄i'ín ná sāa kast̄o'on na to'on va'a Jesús x̄i'ín ñayuu.

Dì'a n̄i kuu tá n̄i ta'anda tá'an Pablo x̄i'ín Bernabé

³⁶ Dá tá n̄i ya'a cháá kuu, dá n̄i kaa Pablo x̄i'ín Bernabé:

—Ná ko'on tukuó korni'ini yó n̄a kúu kuendá Jesús ndéi ndidaá ni ñoo noo n̄i sa'an yo n̄i daná'a yo to'on sato'o yo Jesús, dá ná kandaa ini yo ndi ndó'o na —kaá Pablo.

³⁷ Dá n̄i ka'an Bernabé kandaka na Juan, tá'an ra ká'an x̄i'ín ná Marcos, ko'on ra.

38 Tído kọ ní xín ta'on Pablo kandaka na ra ko'on ra, chī nī dānkoo va ñaá rá kuendá Panfilia, ta kọ ní xíonoo ká ra xí'ín ná noo choon Ndios.

39 Ta sa'á ña kọ ní náki'in tá'an ta'on to'on noo nī ndató'ón Bernabé xí'ín Pablo, sa'á ñoó nī ta'anda tá'an na. Dá nī kee Bernabé ndáka na Marcos kua'an na. Dá nī kaa na ini barco kua'an na Chipre.

40 Dá nī nata'an ini Pablo ña ko'on na xí'ín Silas. Dá nī náki'o ñaá na kúú kuendá Jesús noo ndá'a sato'o yo Ndios ña ná chindeé ñaá ná noo ko'on na.

41 Dá nī kee na kua'an na. Ta nī ya'a na chí kuendá Siria xí'ín Cilicia, ta sá ká'an ni'ini na noo na kúú kuendá Jesús ndéi ñoó kua'an na.

16

Dí'a nī kuu tá nī kasá'á Timoteo xíonoo xi xí'ín Pablo xí'ín Silas

1 Dá nī ya'a Pablo xí'ín Silas ñoo naní Derbe, dá nī saa na ñoo Listra. Ta ñoó nī náki'in tá'an na xí'ín iin taa kúú kuendá Jesús naní Timoteo. Ta kúú xí de'e iin ñá'a Israel kándísa Jesús. Ta tatá xī kúú taa griego.

2 Ta ndidaá na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Listra xí'ín ñoo Iconio ká'an va'a sa'a xí.

3 Dá nī nata'an ini Pablo ña kían ko'on xi xí'ín ná. Sa'á ñoó ndani nī sa'anda na ñíj xí tát'on sa'ándá ley choon, dá kían ná o nákani kuáchī ini na Israel, tá'an na ndéi ñoo ñoó, koni na xí. Chī sa ndidaá vá ná ná'á ña tatá Timoteo kúú iin taa griego.

4 Ta kúú ndidaá ñoo noo yá'a na kua'an na, ñoó nī kastó'on na xí'ín na kúú kuendá Jesús ndéi

ñoó sa'a choon n̄i sa'anda n̄a kúú apóstol xí'ín n̄a sá'ano ndéi Jerusalén, dá ná kuedó'o naan.

⁵ Ta ndidaá n̄a kúú kuendá Jesús ndéi ñoó n̄i nakũita ndaa cháá k̄a n̄a xí'ín ñ̄a kándéé iní n̄a Jesús tá n̄i seídó'o na to'on yó'o. Ta kuũ rá kuũ ndúkua'a cháá k̄a ñ̄ayuu kúú kuendá Jesús kua'an n̄a.

Di'a n̄i kuu tá n̄i na'a Ndios iin ñ̄a ndato noo Pablo

⁶ Kúú n̄i ch̄ika'anda n̄a kuendá Frigia xí'ín Galacia, ch̄i k̄o ní sónó ta'on Espiritu īi Ndios ñ̄a dána'a n̄a to'on va'a sa'a Jesús chí kuendá Asia di'a.

⁷ Tá n̄i saa n̄a kuendá Misia, dá n̄i ka'án ná ko'on n̄a chí kuendá Bitinia di'a, tído k̄o ní sónó ta'on Espiritu Jesús ñ̄a ko'on n̄a ñoó.

⁸ Sa'á ñoó n̄i ya'a na kuendá Misia kua'an n̄a, dá n̄i x̄ino n̄a ñoo Troas noo kúú yu'ú taño'o.

⁹ Dá tá n̄i kuaá, dá n̄i na'a Ndios iin ñ̄a ndato noo Pablo, ch̄i n̄i x̄ini n̄a iin tāa ió chí kuendá Macedonia di'a. Ta íin ndichi r̄a seí nda'í r̄a noo Pablo, ta kaá r̄a: “Kee ní ñ̄a man̄i kii ní Macedonia yó'o, ta chindeé ní ndu'u”, kaá r̄a.

¹⁰ Dá tá n̄i ndi'i n̄i x̄ini n̄a ñ̄a'a ndato yó'o, ta kúú mií hora daá n̄i kenduu ndu ko'on ndu chí kuendá Macedonia, ch̄i n̄i k̄andaa ta'í iní ndu ñ̄a mií Ndios kúú n̄a kana ñ̄aá ñ̄a k̄īan ko'on ndu dána'a ndu to'on va'a sa'a Jesús noó ñ̄ayuu ndéi ñoó.

Di'a n̄i kuu tá n̄i k̄andisa iin ñ̄a'a naní Lidia

¹¹ Dá n̄i tiin ndu iin barco ñoo Troas. Dá n̄i ch̄indāa ndu kua'an ndu ni'í ndú iin yúku íin iní taño'o naní Samotracia. Dá tá n̄i tuu noo iin k̄a kuũ, dá n̄i kaa tuku ndu ini barco ñoó kua'an ndu ñoo naní Neápolis.

12 Tá n̄i sā ndu ñoo, dá n̄i kee ndu xíka sá'á ndú kua'an ndu iin ñoo naní Filipos, ta kíán ñoo ndáya'i cháá ka nákaa kuendá Macedonia di'a, ta kíán iin ñoo kuendá ta romano. Ta ñoo n̄i sā ndei ndu cháá kuu.

13 Ta tein iin kuu nání'i ndée na Israel, dá n̄i kankuei ndu kua'an ndu yu'ú ñoo ñoo, chí ñoo nákaa iin yuta noo sá'an na Israel ndéi ñoo ñoo ká'an na xí'in Ndios. Dá tá n̄i sā ndu ñoo, dá n̄i sā ndei ndu. Dá n̄i kasá'á ndú ká'an ndu xí'in na ñá'a n̄i nataka ndéi ñoo sa'a Jesús.

14 Ta ñoo nákaa iin ñá'a naní Lidia. Ta kíán ñá ñoo ká'ano naní Tiatira, ta díkóán dá'on díon kua'á toón, ta ndáño'an Ndios takí. Ta kúu seídó'o va'an to'on ká'an Pablo. Ta kúu n̄i nakonó sato'o yo Jesús níman, ta kúu n̄i kandísáan to'on n̄i ka'an na.

15 Ta kúu n̄i sodó ndútaan xí'in ndidaá na ve'an. Dá n̄i seí nda'ávian noo ndú, ta kaáan:

—Tá kándaá ini ndo ñá kúuí iin ñá'a kándée ndisa iní sato'o yo Jesús, dá kíán náki ndo ná ko'o ve'i kandeí ndó —kaáan.

Dá n̄i kandeéán n̄i xinó ini ndu ñá ko'on ndu kandeí ndu ve'an dao kuu.

Di'a n̄i kuu tá n̄i chikáa ta né'e choon Pablo xí'in Silas ve'e kaa

16 Ta di'a n̄i ndo'o ndu iin ka kuu tá kua'an ndu ka'an ndu xí'in Ndios. Noo kua'an ndu ñoo n̄i naki'in tá'an ndu xí'in iin tadi'í. Ta nákaa iin espíritu kini ñá nákoní iní ini xi. Ta kúu kua'á nda'o dijón ní'i sato'o xi sa'á ñá nákoní iní ini xi.

17 Ta kúu n̄i kasá'á tadi'í yó'o tákaa xi Pablo xí'in ndu'u vei xi, ta káyu'ú xí:

—¡Taa yó'o kúú rā kéchóon noo Ndios, na kómí ndidaá tá'an choon! Ta dána'a rā noó ñayuu ndi kee na kākí na noó kuachi na —kaá xī.

18 Ta kúú kua'a vá kuu nī sa kee xi dión. Sa'á ñoó ko ní xī'o ndeé ka ini Pablo sa'a xī. Dá nī nandío ko na, dá nī kaa na xí'ín espíritu kini nákaa ini xī:

—Xí'ín kuu Jesucristo, na xí'o choon noój, sa'ándáj choon nooon. Kua'án keta kí ini tadi'í xaan.

Ta kúú viti'ón vá nī keta espíritu kini ñoó kua'an.

19 Tá nī kandaá ini sato'o xī ña koó ka dijón ni'í rá xí'ín xí, dá nī tiin ra Pablo xí'ín Silas. Dá nī kee ra ñó'o ñaá rá kua'an rā noo yá'i noo ndéi ta né'e choon.

20 Dá nī saa rā nī chikata ñaá rá noó ta né'e choon ñoó. Dá nī kaa rā xí'ín rá:

—Taa yó'o kúú ta Israel. Ta xionoo ra dánaá tá'an ra ñayuu ndéi ñoo yo.

21 Ta xionoo ra dána'a rā ña kánian kee yó táto'on kí'o kée mií rá, ta ko káni ta'an vaan natiin yóan, ta kee yóan, chí kúú yó ta romano —kaá rā.

22 Dá nī ndakuei ñayuu nī kasá'á ná kéndava'a na xí'ín Pablo, xí'ín Silas. Dá nī ndatá ta né'e choon ñoó dá'on ná. Dá nī sa'anda rā choon ña ná kani ñaá rá xí'ín vara.

23 Tá nī ndi'i nī kani kini ñaá rá, dá nī taán ñaá rá ve'e kaa. Dá nī sa'anda rā choon noó rā ndaá yé'é kaa ña ná kandaá va'a ñaá rá.

24 Tá nī ndi'i nī ta'anda choon yó'o noo rá, dá nī taán ñaá rá ve'e kaa naá ñó'o nda maá ini ve'e kaa ñoó. Dá nī taán rá sa'a ná yáí yíto naní cepo kándu'u ini ve'e kaa ñoó, dá nī kató toon ra yíto ñoó.

Di'a ni kuu tá ni kandísa taa ndaá yé'é kaa ñoó Jesús

²⁵ Tá ni kuu ñoó tádi, ká'an ij vá Pablo xí'in Silas xí'in Ndiós ñó'o na, ta xíta na yaa noo ná. Ta seídó'o va'a ñaá dao ka taa ñó'o ve'e kaa ñoó ndéi ra.

²⁶ Ta kúu iin kuitió ni kasá'á ni'i nda'o táan. Ta kúu nda sa'a vé'e kaa ñoó ni kidi ni'iní. Ta kúu ni nono vá ndidaá kúu yé'é kaa ñoó. Ta kúu ni ndaxí vá cadena ndíko sa'a ndidaá kúu taa ñó'o ve'e kaa ñoó.

²⁷ Dá ni ndoto ta ndaá yé'é kaa ñoó, kúu ni xini ra ña ndidaá yé'é kaa ni nono. Ta kúu ni taó rá espada ra kua'an ra ka'ání rá mií rá, chi ni ka'án rá ña ni xino ndidaá kúu vá ra ñó'o ve'e kaa ñoó kua'an ra.

²⁸ Kúu ni kayu'ú Pablo, dá ni kaa na xí'in rá:

—O sa kéndava'a ní xí'in mií ní, chi yó'o va ñó'o ndidaá kúu ndu'u —kaá na.

²⁹ Dá ni sa'anda ta ndaá yé'é kaa ñoó choon ña ná natoon ñó'o, dá ná katoon. Kúu ni kankono ra kua'an ra noo nákaa Pablo xí'in Silas. Ta ndéi nino oon ra ni sa ku'in xití rá noo sá'a ná.

³⁰ Dá ni taó ñaá rá, dá ni ndato'ón ñaá rá, ta kaá ra xí'in ná:

—Tatá, ¿ndí kían kánian keei, dá ni'í ña kakii noó kuachij?

³¹ Dá ni kaa na xí'in rá:

—Kandéé iní ní sato'o yo Jesucristo, dá ni'í ní ña káki ní xí'in ndidaá na ve'e ní.

³² Dá ni kasá'á dána'a Pablo to'on va'a sato'o yo Jesús noo mií rá, xí'in noo na ve'e ra.

³³ Ta mií hora daá ñoó ni taó ñaá rá, ta ni nakata ra noo ni tarkue'e níi ná. Tá ni ndi'i, dá ni sodo ndúta mií rá xí'in ndidaá kúu na ve'e ra.

34 Tá n̄i ndi'i ñóó, dá ndáka ñáá rá n̄i no'ò r̄a ve'e ra. Dá n̄i x̄i'o ra ñ̄a'a n̄i sasá'an na. Ta kúú kádij nda'o ini mií rá x̄í'ín n̄a ve'e ra, chí ndidaá ná n̄i k̄andísa Ndios.

35 Dá tá n̄i t̄u noo kuú dáá ñóó, dá n̄i tanda'á t̄a né'e choon tátò rá kua'an r̄a. Tá n̄i saa r̄a, dá n̄i kaa r̄a di'a x̄í'ín t̄a ndaá yé'è k̄aa ñóó:

—Dáyaá ní t̄a k̄aa ná ko'on r̄a.

36 Dá n̄i kaa t̄a ndaá yé'è k̄aa ñóó x̄í'ín Pablo:

—Sa n̄i ta'anda choon nooí ñ̄a tavéi ndo'ó ve'e k̄aa yó'o. Ta viti k̄ián kankuei va'a ndó ko'on ndo —kaá r̄a.

37 Dá n̄i kaa Pablo:

—N̄i kani ra ndu'u noo kua'á ñ̄ayuu, ta ko ñ̄a'a ka'an r̄a x̄í'ín ndu'u ndí k̄ián kúú kuachi ndu, va'ará t̄a romano kúú ndú. Tá n̄i taán rá ndu'u ve'e k̄aa. Ta viti, ¿á ká'án rá dáyaá de'é r̄a ndú? Tído o kóo oon ta'on dión sa'a ndú. Va'a k̄aan mií t̄a né'e choon ná kii taó ndu'u —kaá n̄a.

38 Dá n̄i sa'an tátò ñóó n̄i nakani ra x̄í'ín t̄a né'e choon to'on n̄i ka'an Pablo. Tá kúú n̄i yu'ú nda'o ra tá n̄i k̄andaá ini r̄a ñ̄a kúú ná t̄a romano.

39 Dá n̄i sa'an r̄a n̄i ndaka r̄a ñ̄a man̄i noo ná. Dá ví n̄i taó ñ̄aá rá. Dá n̄i seí nda'í r̄a noo ná ñ̄a ná kankuei na ñoo ñóó ko'on n̄a.

40 Dá tá n̄i kankuei na ve'e k̄aa ñóó, dá n̄i kee na kua'an nó'ò ná ve'e ñ̄a'a naní Lidia ñóó. Ta ñóó n̄i x̄ini n̄a dao k̄a n̄a kúú kuendá Jesús. Dá n̄i x̄i'o na t̄andeé ini noo noón. Dá n̄i kankuei na ñoo ñóó kua'an n̄a.

17

*Di'a n̄i kuu tá n̄i nakuina vaq ñ̄ayuu ndéi ñoo
Tesalónica*

¹ Dá n̄i ya'a Pablo xí'ín Silas ñoo naní Anfípolis xí'ín iin ka ñoo naní Apolonia. Dá n̄i saꝯ na ñoo ká'ano naní Tesalónica. Ta ñoo íin iin ve'e noꝯ nátaaka na Israel.

² Ta n̄i sa'an na ve'e ñoo tátõ'on k̄i'o kée ná ndidaá ñoo noꝯ sá'an na. Ta tein ndin on̄i kuu nání'ì ndéꝯ na Israel n̄i ndató'ón ná xí'ín ñayuu ñoo,

³ ta n̄i nakani na tátõ'on k̄i'o ká'an rá ió tuti ìi Ndios. Ch̄i xí'ín mián n̄i x̄i'o na ña n̄i kandaꝯ in̄i ñayuu ñoo ña mián ndúsa kánian ndo'o naní níꝯ Cristo, na dáka'ki ñaa, dá kuu na, dá nataki na tein na kúu nd̄i. Dá n̄i kaa ta'ani na:

—Jesús, na ká'an yu'u sa'a xí'ín ndo'ó, noꝯn kúu Cristo —kaá na.

⁴ Ta kúu n̄i kandisa va dao na Israel ñoo to'on yó'o. Dá n̄i nak̄i'in tá'an na xí'ín Pablo xí'ín Silas. Ta n̄i kandisa ta'ani kua'á nda'o na griego, na ndáñõ'o Ndios, xí'ín kua'á na ñá'a ndaya'i.

⁵ Kúu n̄i kasá'á kú'u'u ini taꝯ Israel ko x̄iín kandisa. Sa'a ñoo n̄i dataká ra dao ta k̄ini xionoo keí ñoo. Ta roꝯn kúu ra n̄i daká'an kue'é kua'á nda'o ñayuu ndéi ñoo ñoo. Dá n̄i kasá'á nákuina vaꝯ na. Dá n̄i saꝯ tondó na ve'e iin taꝯ naní Jasón, dá taó ná Pablo xí'ín Silas, dá ná nak̄i'o ñaa ná noꝯ ndá'a ta né'e choon, ká'an ná.

⁶ Tído ko ní nání'ì ta'on ñaa ná. Dá n̄i tiin na mií Jasón ñoo xí'ín dao ka na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo, dá n̄i kee na ñõ'o ñaa ná kua'an na. Tá n̄i saꝯ na noꝯ ta né'e choon, dá n̄i kayu'ú ta Israel ñoo:

—Tá'an taꝯ xionoo nádaká ñaxintóni ñayuu ndéi iin ní kúu ñayuu, roꝯn ta'ani kúu ra n̄i kasá'á ñoo yo viti.

7 Ta kúú n̄i n̄atiin va'a ñáá Jasón yó'o ve'e ra. Ta ndidaá taa ñóó kúú ra k̄o x̄iín kueídó'o choon sa'ándá ta né'e choon ká'ano cháá ka, ra kúú César, ch̄i kaá ra ña ió iin ka rey ndáya'i cháá ka naní Jesús —kaá ra.

8 Ta kúú n̄i n̄akuina vaá cháá ka ñayuu ñóó x̄i'ín ta né'e choon tá n̄i seídó'o na ña n̄i kaa ra dión.

9 Tído tá n̄i ndi'i n̄i ch̄iya'i Jasón ñóó x̄i'ín dao ka na noó ta né'e choon, dá n̄i dayáa ñáá rá.

Di'a n̄i kuu tá n̄i daná'a na iin ñoo naní Berea

10 Ta mií sakuaá dáá ñóó n̄i tanda'á na kúú kuendá Jesús ndéi ñóó Pablo x̄i'ín Silas ña k̄ian ko'on na ñoo naní Berea. Tá n̄i saa na ñoo ñóó, dá n̄i ku'u na ve'e noo náta na Israel ndéi ñóó.

11 Tído ñayuu va'a cháá ka ini kúú na ndéi ñoo Berea o duú na ndéi ñoo Tesalónica, ch̄i ndino'o ini na n̄i seído'o na to'on va'a Jesús. Ta ndidaá kuú n̄i dakuá'a na noo ká'an tuti īi Ndios, dá ná kande'á á ña ndaa k̄ian ká'an Pablo o koó.

12 Dión n̄i kee na, dá kua'á nda'o na Israel ndéi ñoo ñóó n̄i kandisa na to'on dána'a na. Ta kua'á na ñá'a griego ndáya'i x̄i'ín kua'á nda'o ta griego n̄i kandisa ta'ani ñáá.

13 Tído tá n̄i kandaa ini ta Israel ndéi ñoo Tesalónica ña nákaa Pablo dána'a na to'on Ndios ñoo Berea, dá n̄i kee ra kua'an ra ñóó. Dá tá n̄i saa ra, dá n̄i kasá'á nákuina vaá ñayuu ñóó n̄i kee ra.

14 Ta kúú vití'ón di'a n̄i tanda'á na kúú kuendá Jesús Pablo kua'an na yu'ú taño'o. Tído n̄i kandoo va Silas x̄i'ín Timoteo n̄i sa ndei na ñoo Berea ñóó.

15 Dá n̄i kee na ndáka na Pablo kua'an na nda ñoo ká'ano naní Atenas. Tá n̄i saa na ñóó x̄i'ín ná, dá n̄i sa'anda Pablo choon noo ná ña ná kasto'on na x̄i'ín Silas x̄i'ín Timoteo ña ná kii k̄i ná noo ió na,

kaá nā. Dá nī nandíó kuéi nā nī sa'an nī ndaka na ñoo kua'an nó'ó ná.

Dì'a nī kuu tá nī sá káa Pablo iin ñoo naní Atenas

¹⁶ Ta nani ndáti Pablo kasaa Silas xí'ín Timoteo, kúú nī kixian nī kunda'í nda'o ini nā, chí nī xini nā ña iin ní kúú ñoo ñoo kándodó yoko ndáño'o na.

¹⁷ Sa'á ñoo nī sa'an nā ve'e noo náta nā Israel ndéi ñoo ñoo, ta nī ndátó'ón ná xí'ín nā Israel, xí'ín dao ka ñayuu ndáño'o Ndios takí. Ta ndidaá kuú nī ka'an nā xí'ín ñayuu xionoo noo yá'i ñoo sa'a Jesús.

¹⁸ Dá nī dandíchi tá'an na xí'ín dao ka taa dákuá'a ña dána'a ta kúú kuendá epicúreo, xí'ín dao ka taa dákuá'a ña dána'a ta kúú kuendá estoico. Dá nī kaa roón:

—¿Ndi kóni kaa to'on ká'an taa káni téi ká'an yó'o?

Dá nī kaa dao ka ra:

—Kándaá ini ndu'u ña xionoo ra ká'an ra sa'a dao ka ndios.

Dión nī kaa ra chí xionoo Pablo ká'an nā sa'á to'on va'a Jesús, ta ká'an nā ña nataki nā nī xí'í.

¹⁹ Dá ndáka ra Pablo nī saa ra iin xían noo naní Areópago, noo náta taa ndátó'ón rá. Dá nī kaa ra xí'ín ná:

—¿Á kee ní ña maní kastó'on ní xí'ín ndu'u sa'á to'on sa'a dána'a ní?

²⁰ Chí kó óon ta'on kueídó'o ndu'an. Sa'á ñoo kátoó ndu'u kandaá ini ndu ndi kua'an sa'an.

²¹ Dión nī kaa ra, chí kátoó nda'o ndidaá taa ndéi ñoo Atenas xí'ín ta tukú ndéi ñoo kueídó'o ra, ta ká'an ra sa'á ña sa'a.

Dì'a kua'an ña nī daná'a Pablo noo taa ñoo

22 Dá n̄i nakūiñ ndichi Pablo me'í ndidaá ɬa n̄i nataka ndéi noo naní Areópago. Dá n̄i kaa na:

—Ndo'ó, na ndéi ñoo Atenas yó'o, kándaá ini yu'u ña ndíta ndaa ndo xí'ín ña kándisa ndó.

23 Chi tá n̄i xionooi n̄i sa nde'í noo náa ndáño'o ndó, dá n̄i xin̄i iian tándaá to'on nooán kaá di'a: “Ña yó'o kúú noo náa iin ndios ko ná'á ndú”, kaáan. Ta mií Ndios ndáño'o ndó, na kaá ndo ña ko ná'á ndó, noón kúú na ko'ín kastó'ín xí'ín ndó sa'a.

24 "Ta mií Ndios, na n̄i kava'a iin ní kúú ñayuú yó'o, xí'ín ndidaá kúú ña'a ió nooán, noón kúú na dándaki induú xí'ín noño'o yó'o. Sa'á ñoó ko ió ta'on na ini ni iin ve'e ño'o, tá'an ña n̄i kava'a ndá'a ɬa.

25 Ta ni iin tó'ón ña'a ió noo yo ko xinño'ó ná, chi ni iin tó'ón ña'a ko kómani noo ná. Mií di'a na xí'o ña takí yo ndéi yó ñayuú yó'o, ta xí'o na tachi ña náki'ín yó, ta xí'o ta'ani na ndidaá kúú ña'a ió noo yo.

26 "Ta xí'ín iin tó'ón vá ɬa n̄i nata'i ndidaá ñayuu n̄i kee Ndios, dá ná nakuita noo na kande'i na iin ní kúú ñayuú yó'o. Chi sa n̄i chiná'a vá Ndios noo kúú sa'á ña kataki yo, ta n̄i chiná'a ta'ani na noo ndi'á, ta n̄i chiná'a ta'ani na noo kande'i iin rá iin yó.

27 Dión n̄i kee Ndios, dá ná nandukú yó na, dá ná ndundéé yó nda ná kandeé yó nani'i yo ná. Chi miían ndaa kíán ña ko xíká ta'on ió Ndios noo iin rá iin yó.

28 Chi mií ná kedaá xí'ín yó, dá takí yo, ta kandá yo, ta ndéi yó. Ta kíán tát'o'on n̄i taa dao ɬa kuendá mií ndó, tá'an ra ti'a taa to'on luu kua'an, chi n̄i taa ra ña kúú yó de'e Ndios.

²⁹ Ta sa'á ña kúu yó de'e Ndios, sa'á ñoó ko níyiká yó ka'án yó ña kúu ná iin na'áná n̄i kava'a ndá'a taa xí'ín oro o plata o xí'ín yuu, ch̄i sava'a ña n̄i nakani ini ñaxintóni taa t̄i'a kava'a ña kíán.

³⁰ Tído ko ní taó kuendá ta'on Ndios sa'á ña sa kee ñayuu tá sata, ch̄i ko ní sá na'á ná mií Ndios. Tído viti sa'ándá na choon noo iin rá iin ñayuu ndéi iin ní kúu ñayuú ña ná nandikó ini na sa'á kuachi kée na.

³¹ Ch̄i n̄i chikaa ini Ndios ña kasandaá iin kuu, dá keyíko ndaa na sa'a ndidaá kúu ñayuu ndéi iin ní kúu ñayuú yó'o xí'ín ndá'a iin taa n̄i chikani mií ná. Ta n̄i xi'o na ña n̄i kandaá ini yo ndá yoo kúu taa ñoó, ch̄i n̄i danátaki ñaá ná tein na kúu ndji —kaá na.

³² Tá n̄i seido'o ra ña n̄i ka'an Pablo sa'á ña nataki na n̄i xi'í, ta kúu n̄i kasá'á dao ra kédiki ñaá rá. Tído dao ka ra n̄i kaa xí'ín ná:

—Kóni ndu'u kueídó'o ndu cháa ka sa'á ña yó'o.

³³ Dá n̄i keta na kua'an na.

³⁴ Tído n̄i kandísa dao ñayuu ñoó to'on n̄i daná'a Pablo, ta n̄i nak'i'in tá'an na xí'ín ná. Ta tein na n̄i kandísa ñoó nákaa iin taa naní Dionisio, ta kúu rá iin taa né'e choon noo naní Areópago ñoó. Ta nákaa ta'ani iin ñá'a naní Dámaris, ta n̄i kandísa ta'ani dao ka ñayuu.

18

Dí'a n̄i kuu tá n̄i sa io Pablo ñoo naní Corinto

¹ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i keta Pablo ñoo Atenas. Dá n̄i ki'in na kua'an na ñoo ká'ano naní Corinto.

² Tá ñoó n̄i nak'i'in tá'an na xí'ín iin ta Israel naní Aquila, ra n̄i kaki kuendá Ponto. Ta duú n̄i kasáa va ra n̄i kii ra kuendá Italia xí'ín ñadi'í ra, ñá naní

Priscila, chi taa né'e choon ká'ano naní Claudio kúú rā nī sa'anda choon ñā ná kankuei ndidaá kúú nā Israel ñoo Roma ko'on nā kandeí na dao ka xián. Dá nī kee Pablo kua'an nā ve'e noo ndéi na ñoo.

³ Ta iin noó choon kée Pablo xí'ín ná, chi tī'a na kava'a na ve'e xí'ín ñí. Sa'á ñoo nī kandoo Pablo ió nā ve'e na, ta nī kechóon nduú nā xí'ín ná.

⁴ Ta nī dandíchi tá'an Pablo xí'ín ñayuu ini ve'e noo náta nā Israel ndéi ñoo iin iin kuú kuú nání'i ndée ná, dá ná xino ini nā Israel xí'ín nā ko kúú nā Israel kandísa na to'on dána'a nā.

⁵ Dá nī kasáa Silas xí'ín Timoteo nī ndee na kuendá Macedonia di'a. Sa'á ñoo nī dankoo Pablo dao ka choon sa kee na, ta sava'a ñā kée na kían dána'a nā to'on va'a sa'a Jesús, chi kásto'on na xí'ín nā Israel ñā Jesús kúú Cristo, nā dáka'ki ñá.

⁶ Tído nī ndakuei na nī kasá'a naá nā xí'ín Pablo, ta ká'an ndava'a na xí'ín ná. Sa'á ñoo nī kidi ni'ini Pablo dá'on ná, dá nī kaa nā:

—Kuachi mií ndó kían, dá kían kakomí ij vá ndó kuachi noo Ndios. Ko ndío kuachi ka yu'u sa'a ndo. Ta viti chí noo ko'in dána'i noo nā ko kúú nā Israel —kaá nā.

⁷ Dá nī keta na ve'e noo náta nā Israel ñoo. Dá nī kee nā kua'an nā ve'e iin taa naní Justo, ta yu'ú ni'ini taa yó'o Ndios. Ta ió rā díin ve'e noo náta nā Israel ndéi ñoo.

⁸ Ta Crispo naní iin taa ndáya'i ini ve'e noo náta nā Israel, kúú nī kandísa ra sato'o yo Jesús xí'ín ndidaá nā ve'e ra. Ta kúú kuá'a ñayuu ndéi ñoo Corinto ñoo nī seídó'o to'on va'a sa'a Jesús, ta nī kandísa ñá ná, ta nī sodo ndútā ná.

⁹ Iin sakuaá, dá nī xini Pablo iin ña'a ndato nī kee sato'o yo Jesús, dá nī kaa nā xí'ín ná:

—O sa yu'ón. Ta o sa kátuuón ña ka'on sa'í.

¹⁰ Chi ío va yu'u xí'ón, ta ni iin tó'ón ta'on ñayuu o kónói kendava'a xí'ón. Chi kua'á nda'o ñayuu yu'u ndéi ñoo ká'ano yó'o —kaá ña.

¹¹ Dá ni kandoo Pablo ni sa io ña iin kuia dao ñoo Corinto ñoo. Ta ni daná'a ña noó ñayuu sa'á to'on va'a Ndios.

¹² Ta nani nákaa ña nani Galión né'e ra choon kuendá Acaya yó'o, kúu iin nóo ni ndat'ón ña Israel kendava'a ra xí'in Pablo. Dá ni sa'an ña ni tiin ñaá rá ndáka ra kua'an ña noó ña né'e choon.

¹³ Dá ni kaa ña xí'in Galión ñoo:

—Ña yó'o kúu ña xionoo dáka'an kue'é ñayuu, dá ná dá'a ni kandaño'o na Ndios tát'o'on ki'o sa'ándá ley Moisés choon —kaá ña.

¹⁴ Tá kua'an Pablo ka'an ña, ta kúu ni kasá'á ká'an Galión xí'in ña Israel ñoo:

—Tá ni kee ra iin ña kini o iin kuachi ká'ano, dá kían nak'i'oi miíi kueídó'i ña ká'an ndo'ó, ña Israel xaan.

¹⁵ Tído tá kían sa'á to'on, o sa'á kuu Ndios ndo o sa'a ley mií ndo'ó, dá kían kuu keyíko mií ndoan, chi yu'u kúu ña o chínee ta'oin miíi keyíko sa'á ña yó'o —kaá ña.

¹⁶ Dá ni taó ñaá rá sata vé'e.

¹⁷ Dá ni tiin dao ña griego iin ña nani Sóstenes, tá'an ña dándaki ve'e noo náta ña Israel. Ta kúu mií yé'é chóon ñoo ni kani ñaá rá. Tído ko ní kékuendá ta'on Galión sa'á ña ni kee ra.

Dí'a ni kuu tá ni nandió koo Pablo ñoo Antioquía

¹⁸ Ta kúu kua'a ña vá kuu ni kandoo Pablo ni sa io ña ñoo Corinto ñoo. Ni ndi'i, dá ni ka'an ña ndisá'an xí'in ña kúu kuendá Jesús ndéi ñoo. Dá

n̄i tiin na iin barco. Dá n̄i kee na kua'an n̄a chí kuendá Siria di'a. Ta kua'an ta'ani Priscila xí'ín Aquila xí'ín ná. Tído tá k̄o ñá'a kee na ko'on n̄a, dá n̄i datá tá'í Pablo din̄i ná noo naní Cencrea, dá x̄inkoo to'on n̄i k̄andoo na xí'ín Ndios.

19 Dá tá n̄i sā n̄a ñoo ká'ano naní Éfeso, ta kúu ñoo n̄i ta'anda tá'an Pablo xí'ín Priscila xí'ín Aquila. Dá n̄i kee Pablo kua'an n̄a ve'e noo náta n̄a Israel ndéi ñoo ñoo. Ta ñoo n̄i ndatón ná xí'ín r̄a Israel.

20 Dá n̄i seí nda'í r̄a noo Pablo ña ná koo na cháa k̄a kuu xí'ín rá, tído k̄o ní x̄in ta'on na.

21 Dá n̄i ka'an n̄a ndisá'an xí'ín rá, dá n̄i kaa n̄a:
—Mīan ndúsa kakaai vík̄o ña sā vei koo ñoo Jerusalén, tído nandió k̄o tukui kooi xí'ín ndó tá dión kóni Ndios —kaá n̄a.

Dá n̄i keta na ñoo Éfeso ñoo, dá n̄i tiin na iin barco kua'an n̄a.

22 Dá tá n̄i sā n̄a ñoo Cesarea, dá n̄i kee na k̄okaa na kua'an n̄a ñoo Jerusalén ka'an n̄a ndisá'an xí'ín n̄a kúu kuendá Jesús ndéi ñoo. Tá n̄i ndi'i ñoo, dá n̄i kee na kua'an n̄a, dá n̄i xin̄o n̄a ñoo Antioquía.

23 Tá n̄i ndi'i n̄i sā io n̄a ñoo Antioquía cháa tiempo, dá n̄i kee tuku na kua'an n̄a, ta n̄i x̄ionoo na chí kuendá Galacia di'a, xí'ín Frigia, ta n̄i x̄i'o na t̄andéé iní noo ndidaá kúu n̄a kúu kuendá Jesús ndéi ñoo.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i daná'a iin t̄aa naní Apolos

24 Iin kuu n̄i kasáa iin t̄a Israel naní Apolos ñoo Éfeso. Ta kúu rá iin t̄aa n̄i kaki ñoo ká'ano naní Alejandría. Ta t̄i'a va'a ra ka'an r̄a, ta ndichí nda'o ra xí'ín to'on ká'an tuti ij Ndios.

²⁵ Ta sa n̄i dakuá'a va'a ra sa'a íchi ndaa sato'o yo Jesús. Ta ndino'o ini ra xionoo ra kásto'on ra xí'ín ñayuu, ta dána'a ndaa ra sa'á ña ná'á rá sa'a Jesús. Tído ná'á rá sava'a sa'á ña n̄i daná'a Juan tá sa dakódo ndúta ná ñayuu.

²⁶ Dá n̄i kasá'á rá dána'a ra ini ve'e noo náta ka na Israel, ta ko yu'ú ta'on ra. Tído tá n̄i seido'o Priscila xí'ín Aquila ña n̄i daná'a ra, dá n̄i taó xoo ñaá ná. Dá n̄i kasto'on va'a cháa ka na xí'ín rá sa'a íchi ndaa Ndios.

²⁷ Tá n̄i ndi'i ñoó, dá n̄i ka'án Apolos ko'on ra kuendá Acaya. Dá n̄i x̄i'o na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Éfeso ñoó tandéé iní noo rá. Ta n̄i taa na iin tuti kua'an noo na kúú kuendá Jesús ndéi chí Acaya ñoó, dá ná natiin va'a na Apolos. Dá tá n̄i saa ra Acaya, kúú n̄i chindeé nda'o ra ndidaá na kúú kuendá Jesús, tá'an na n̄i kandísa sa'á ña man̄i n̄i kee Ndios xí'ín ná.

²⁸ Ta kúú n̄i ndundéé rá n̄i datúú rá noo ká'an ta Israel noo ndidaá ñayuu ndéi ñoó, chí n̄i x̄i'o ra ña n̄i kandaá ini na ña ká'an tuti īi Ndios, ña Jesús kúú Cristo, na dákaki ñaá.

19

Dì'a n̄i kuu tá n̄i sa'io Pablo ñoo Éfeso

¹ Ta xían nani nákaa īi Apolos ñoo Corinto, kúú n̄i ya'a Pablo iin xían noo ndíta yukú ñó'ó kua'an na. Dá n̄i saa na ñoo Éfeso. Ta kúú ñoó n̄i naki'in tá'an na xí'ín dao ta'a kúú kuendá Jesús.

² Dá n̄i ndato'on ñaá Pablo:

—¿Á n̄i natiin ndo'ó Espíritu īi Ndios tá n̄i kandísa ndó?

Dá n̄i kaa roón:

—Kọ óon ta'on kueídó'o ndu ña ka'an na ña ío Espírítu ij Ndios.

³ Dá nì ndatò'ón tuku ñaá Pablo:

—¿Ndí kían nì kandísa ndó tá nì sodo ndúta ndo, tá dáá?

Dá nì kaa ra:

—Nì kandísa ndu'u ña nì daná'a Juan tá sa dakódo ndúta ná ñayuu.

⁴ Dá nì kaa Pablo:

—Nì sa dakódo ndúta Juan ñayuu, tá'an na nì nandikó iní sa'á kuachi kée na. Ta nì ka'an Juan xí'in ná ña ná kandeé iní na iin ka ta veí sata ná. Ta na yó'o kúú Jesús, ta noón kúú Cristo, na dákaki ñaá.

⁵ Tá nì seídó'o ra to'on yó'o, dá nì sodo ndúta rá xí'in kuú sato'o yo Jesús.

⁶ Dá tá nì chinóo Pablo ndá'a ná diní rá, kúú nì natiin ra Espírítu ij Ndios iní ra. Kúú nì kasá'á vá ká'an ra dao ka yú'u, tá'an ña kọ ní dakuá'a ra. Dá nì kasá'á ta'ani ra kásto'on ra to'on nì ni'i rá noo mií Ndios.

⁷ Ta kúú rá tátò'on uxí uu.

⁸ Dá nì ku'u Pablo iní ve'e noo náta na Israel ndéi ñoo ñoo. Ta noo oní yo kọ ní yu'ú ta'on na ka'an na sa'a Jesús. Ta nì dandíchi tá'an na xí'in ñayuu ndéi ñoo, dá ná xino iní na ndu'u na tixi ndá'a Ndios.

⁹ Tído nì ndukáxí nda'o níó dao na, sa'á ñoo kọ ní xín ta'on na kandísa na to'on nì daná'a Pablo. Ta noón kúú na nì kasá'á ká'an ndava'a na sa'a íchi ndaa Jesús noo ñayuu ndéi ñoo. Dá nì dankoo ñaá Pablo. Dá nì kee na ndáka na na nì nduu kuendá Jesús kua'an na. Ta ndidaá kuú vá sa ndatò'ón ná xí'in ñayuu ñoo sa'á to'on Jesús iní iin ve'e ta nani

Tirano, ta kíán iin ve'e noo náta_{ka} ñayuu ndátó'ón ná.

¹⁰ Ta dión n_i sa kee na tein uu kua_i. Sa'á ñoo kua'á nda'o n_a Israel xí'ín n_a ko kúú n_a Israel ndéi chí Asia di'a n_i seídó'o to'on va'a sa'a sato'o yo Jesús.

¹¹ Ta xí'ín ndá'a Pablo sa kee Ndios ña'a ná'ano,

¹² chí va'ará peñito Pablo o tá'í dá'on ná né'e ñayuu kua'an n_a chinóo naan sata n_a kú'u, ta kúú nduva'a va na. Ta kánkuei ta'ani espíritu kini ini n_a kua'an.

¹³ Sa xionoo dao ta Israel sa taó rá espíritu kini ñó'o ini ñayuu. Tído iin ku_u n_i ka'an rá ka'anda ra choon xí'ín ku_u sato'o yo Jesús, dá taó rá espíritu kini, chí di'a n_i kaa ra xí'an:

—Sa'ándá ndu'u choon nooon xí'ín ku_u Jesús, tá'an n_a ka'an Pablo sa'a. Kua'an keta kí ini ta xaan —kaá ra xí'an.

¹⁴ Ta ta ka'an dión kúú ndin usa de'e iin ta Israel naní Esceva, tá'an ra kúú iin duti kúú noó.

¹⁵ Tído n_i ka'an espíritu kini ñoo xí'ín rá:

—Ná'á vá yu'u Jesús. Ta ná'á ta'ani yu'u ndá yoo kúú Pablo. Tído ndo'ó, ¿ndá yoo kúú ndo'ó ña sa'ándá ndo choon noo yu'u, tá dáá? —kaaan xí'ín rá.

¹⁶ Ta kúú n_i ndao ni'ini ta yí'i espíritu kini ñoo n_i tiin ñaá rá, chí n_i ndundakí nda'o ra n_i kee espíritu kini ñoo. Kúú n_i kendava'a ra xí'ín ndin usa ta ñoo, ta n_i ndatá ndí'i ra dá'on rá. Ta kúú nda ndaa vichí vá rá n_i kánkuei ra ve'e ñoo kua'an ra, ta n_i tarkue'e nda'o ra n_i keean.

¹⁷ Ta kúú ndidaá kúú n_a Israel xí'ín n_a ko kúú n_a Israel ndéi ñoo Éfeso ñoo n_i kandaa ini ña dión

n̄i kuu. Ta kúú n̄i yu'ú nda'o na. Dá n̄i kasá'á kéká'ano na kuu sato'o yō Jesús.

18 Kúú kua'á nda'o na duú n̄i kandísa Jesús n̄i kasá'á ná'o na kuachi na, ta xí'o na kuendá sa'á ña kini sa kee na.

19 Ta kua'á ñayuu kétadí né'e na libro na n̄i kasáa na. Dá n̄i dakéi naán noo ndidaá kúú ñayuu ñoo. Ta n̄i kekuendá na ndidaá ya'i libro ñoo. Dá n̄i kandaá ini na ña ya'i ña tát'on uū diko ux̄i mil d̄i'ón plata.

20 Díon n̄i kuu, dá n̄i naka'ani cháá ka to'on va'a sa'a sato'o yō Jesús, ta kúú kua'á ka ñayuu n̄i kandísa ñaa.

21 Tá n̄i ndi'i ñoo, dá n̄i chikaa ini Pablo ko'on na korni'ini na ñayuu ndéi chí kuendá Macedonia xí'ín Acaya, dá ko'on na ñoo Jerusalén. Ta n̄i kaa na:

—Tá n̄i ndi'i n̄i sa'in Jerusalén, dá ví, dá kían mián ko'in ñoo ká'ano naní Roma —kaá na.

22 Dá n̄i tanda'á Pablo uū ka ta xionoo xí'ín ná ko'on na chí kuendá Macedonia. Ta na yó'o kúú Timoteo xí'ín Erasto. Tído n̄i kandoo ió Pablo n̄i sa io na cháá ka kuū chí kuendá Asia.

D̄i'a n̄i kuu tá n̄i nakuina vaq ñayuu ndéi ñoo Éfeso

23 Tiempo daá ñoo n̄i kasá'á karyíi nda'o ñayuu ndéi ñoo Éfeso sa'a íchi saá ña ká'an sa'a Jesús.

24 Ch̄i ió iin taa kéchóon xí'ín plata naní Demetrio ñoo ñoo. Ta kúú rá iin taa kava'a yoko xí'ín plata, ña ndaa tát'on k̄i'o kaa ve'e ño'o iin ndios di'í naní Diana. Ta kua'á nda'o d̄i'ón sa ní'i rá sa'á sa kee ra choon yó'o, xí'ín taa kéchóon xí'ín rá.

25 Kúú n̄i nadataká ra taa kéchóon xí'ín rá, xí'ín dao ka taa kéchóon xí'ín plata. Dá n̄i kaa ra xí'ín rá:

—Ná'á vá mií ndó ña xí'ín choon kée yó yó'o ní'í yó kua'á nda'o di'ón.

²⁶ Tído sa ñi xini va mií ndó, ta ñi seido'o ndó sa'a iin taa naní Pablo. Ta o duú iin tó'ón ñoo Éfeso yó'o xionoo ra, chi iin ní kúú vá kuendá Asia yó'o xionoo ra. Ta sa ñi kandeé rá ñi xino ini kua'á nda'o ñayuu kandísa na noo ká'an ra, chi kaá ra ña ko ta'ón ndios kíán káva'a ndá'a taa.

²⁷ Ta o duú sava'a choon kée ni yó io ió ña naá, chi io ta'ani nda'o ió ña kasá'á kenóo ñayuu ve'e ño'o ndios di'í yó Diana, dá o kí'o ka ña ñañó'ó noo ná, tá'an ña ndáño'o ta'ani ndidaá ña ndéi chí kuendá Asia di'a, xí'ín ña ndéi iin ní kúú ñayuu —kaá ra.

²⁸ Tá ñi seídó'o taa ñoo noo ñi ka'an Demetrio, kúú ñi xido nda'o ini ra. Dá ñi káyú'ú rá:

—Ña ndáya'i nda'o kúú Diana, tá'an ña ndáño'o yóo, ña ñoo Éfeso yó'o —kaá ra.

²⁹ Ta kúú ndidaá vá ñayuu ndéi ñoo ñoo ñi ñakuina vaá. Kúú ñi tiin na iin taa naní Gayo xí'ín ta naní Aristarco. Ta ndi nduú taa yó'o ñi kii chí kuendá Macedonia, ta xionoo ra xí'ín Pablo. Ta ñó'o ñaá ná ñi ku'u na ini iin ve'e ká'ano noo náta na ñoo ñoo ndátó'ón ná sa'a ña'a ndó'o na.

³⁰ Dá ñi ka'an Pablo ko'on ña ku'u na ve'e ñoo ka'an ña xí'ín ñayuu ñó'o ñoo. Tído dao ka ña kúú kuendá Jesús ko ní sónó ta'on na ña ku'u na.

³¹ Ta ndéi ta'ani dao ta né'e choon kuendá Asia ñoo, tá'an ra né'e tá'an va'a xí'ín Pablo. Dá ñi chinda'á rá choon kua'an ña seí nda'í ra noo ná ña ná dá'a ni ku'u na ve'e ñoo.

³² Kúú ñi náta kua'á nda'o ñayuu. Dao na káyú'ú iin ña'a, ta dao ka ña káyú'ú sa'a iin ka ña'a

sa'á ña ñi naá iní na. Chì kua'a vá ñayuu ñoo kò kándaa ini nda sa'a kíán ña ñi nataka na.

³³ Dá ñi tãnda'á ni'ini dao ãa Israel iin ãa naní Alejandro noo ndidaá ñayuu ñoo, dá ná ka'an ra xí'ín ná, ká'an rá. Dá ñi ðakúu Alejandro ndá'a rá xíkã ra ña ná kandeí tãdi ñayuu ñoo, dá ná chindeé rá na ñoo ra noo ñayuu kuá'a ñoo.

³⁴ Tído tá ñi kãndaã ini ñayuu ñoo ña ãa Israel kúu Alejandro ñoo, dá ñi kasá'á káyu'ú ndidaá kúu ná tátõ'on uu ka hora, dá kaá na:

—iNa ndáya'i nda'o kúu Diana, tá'an na ndáño'o yóo, na ñoo Éfeso yó'o! —kaá na.

³⁵ Nda daá ví ñi kãndeé ra kúu secretario ñi kutãdi ñayuu ñoo. Dá ñi kaa ra:

—Kueídó'o ndó yu'u, ndidaá ndo'ó, na ñoo Éfeso. ¿Á kò ná'á ta'on ndó ña ndidaá kúu ñayuu ná'á ña ñoo ká'ano Éfeso yó'o ñi ni'i choon ña kíãn kãndaã yo ve'e ño'o ndios ndáya'i naní Diana xí'ín na'ánãan, ña ñi noo túu ñi kii induú?

³⁶ Ta ni iin tó'ón ñayuu o kúu kaá ña koó. Sa'á ñoo kandeí tãdi ndo. Ná dá'a ni kee ndó iin ña'a kini.

³⁷ Chì ni iin ãa ndáka ndó ñi kasáã ndo yó'o kò ní xiní xíxi ra ve'e ño'o ndo, ta ni kò ká'an ndava'a ra sa'a ndios di'í ndáño'o ndó.

³⁸ Sa'á ñoo tá kóni Demetrio xí'ín ãa kéchóon xí'ín rá ka'an kuachi ra sa'a dao ãa, dá kíãn kuu ko'on ra ve'e chóon, dá chì ñoo ndéi ãa né'e choon keyíkò sa'a ña ndó'o ndó. Ta ñoo kánian ka'an kuachi tá'an iin rá iin ndó sa'á ña ndó'o ndó.

³⁹ Ta tá kóni ndo keyíkò ndo dao ka ña'a, dá kíãn kánian nataka ndo noo ãa né'e choon tátõ'on kì'o sa'ándá ley choon, dá keyíkò ra sa'a ndo.

40 Ch̄i io va ió ña chinóo kuachi ta né'e choon yó sa'á ña n̄i nakuina vaꝯ yó viti. Ch̄i o ní'i ta'on yó ndí kián ka'an yó xí'in rá sa'á ña kéeá di'a —kaá ra.

41 Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an ra to'on yó'o, dá n̄i sa'anda ra choon noó ñayuu n̄i nataka ñóó ña ná no'o na ve'e na.

20

Di'a n̄i kuu tá n̄i daná'a Pablo chí kuendá Macedonia xí'in kuendá Grecia

¹ Tá n̄i ndi'i n̄i kutádi ñayuu n̄i nakuina vaꝯ ñóó, dá n̄i nakana Pablo n̄a kúu kuendá Jesús ndéi ñóó. Dá n̄i ka'an ni'ini na noꝯ ná, ta n̄i nomi ñaá ná. Dá n̄i ka'an n̄a ndisá'an xí'in ná. Dá n̄i kee na kua'an n̄a chí kuendá Macedonia di'a.

² Tá n̄i ndi'i n̄i nata'an Pablo n̄i xionoo na ni xi'o na tandeé iní noꝯ n̄a kúu kuendá Jesús ndéi ñóó xí'in to'on n̄i daná'a n̄a, dá n̄i kasandaá n̄a chí kuendá Grecia di'a.

³ Ta ñóó n̄i sa io n̄a on̄i yoo. Ta sa io nduu n̄a tiin na barco ko'on n̄a chí kuendá Siria, ká'an ná. Tído n̄i ni'i tó'on na ña ndátó'on kue'é ta Israel ña ka'ání ñaá rá. Sa'á ñóó n̄i chikaa ini n̄a ña nandió koo sá'á tuku na no'o n̄a íchi kua'an chí kuendá Macedonia.

⁴ Ta n̄i naki'in tá'an na xí'in dao ta né'e tá'an xí'in ná kua'an n̄a nda kuendá Asia. Ta iin ra naní Sópater, tá'an ra ñoo Berea, xí'in ta naní Aristarco, xí'in iin ka ta naní Segundo. Ta ndi nduú ta yó'o kúu ta ñoo Tesalónica. Ta kua'an ta'ani Gayo, tá'an ra ñoo Derbe, xí'in Timoteo, xí'in uu ka ta naní Tíquico xí'in Trófimo, ta kuendá Asia.

⁵ Ta ndidaá ta yó'o kúu ra n̄i xionoo kua'an ñoo Troas, dá kandati ra ñóó saꝯ ndu.

⁶ Tá n̄i ndi'i n̄i ya'a víkō seí n̄a Israel pan, tá'an ñ̄a kō ní k'ín tá'an xí'ín ñ̄a dákuita tachían, dá n̄i tiin ndu iin barco ñ̄oo Filipos kua'an ndu. Ta tixi o'on kuu, dá n̄i sāa ndu n̄i naki'in tá'an ndu xí'ín dao kāa tāa ñ̄oo, chí ndéi ra ndáti ra ndu ñ̄oo Troas. Ta ñ̄oo n̄i sāa ndei ndu us̄a kuu.

Dì'a n̄i kuu tá n̄i sāa io Pablo ñ̄oo naní Troas

⁷ Tá n̄i kasandaá kuu kásá'á sa'a semana, dá n̄i nataka ndu'u, n̄a kúú kuendá Jesús, n̄i sa'anda ndu pan. Ta sa'a ñ̄a kánian kana Pablo ko'on n̄a tá ná t̄uu noo iin kāa kuu ñ̄oo, sa'a ñ̄oo n̄i kukáni vá dána'a n̄a nákaa n̄a. Ta kúú n̄i kasandaá dao ñ̄oo.

⁸ Ta kúú kua'á nda'o ñ̄o'ō tóon ini ve'e kánoo dikó noo n̄i nditútí ndú ñ̄oo.

⁹ Ta ió iin tayíi naní Eutico yé'é ventana, ta n̄i kasáa ñ̄a ma'ánó, chí n̄i kukáni nda'o ñ̄a dána'a Pablo nákaa n̄a, sa'a ñ̄oo n̄i naá vá iní x̄i n̄i kidi x̄i. Ta kúú n̄i kankao x̄i ndāa piso kúú on̄i ñ̄oo ndāa noñ'o. Ta kúú n̄i ndane'e na x̄i, tído ndaá nd̄i va kúú x̄i.

¹⁰ Kúú n̄i noo Pablo n̄i naxino n̄a noñ'o'ō ñ̄oo. Ta kúú n̄i sāa noo ndei na noo tayíi ñ̄oo. Kúú n̄i nomi na x̄i. Dá n̄i kaa n̄a xí'ín n̄a kúú kuendá Jesús ñ̄oo:

—O sāa yu'ú ndo, chí takí va x̄i —kaá n̄a.

¹¹ Ta kúú ñ̄oo n̄i nandió koo tuku Pablo n̄i kaa na n̄i xinkoo na ve'e kánoo din̄i ñ̄oo. Dá n̄i sa'anda n̄a pan, dá n̄i seí ndúan. Dá n̄i kasá'á tuku va na dána'a n̄a ndāa n̄i t̄uu noo yáa. Ndāa daá ví n̄i kee na kua'an n̄a.

¹² Tído takí va tayíi ñ̄oo n̄i nakuaka ñ̄aá ná ndáka na kua'an n̄a. Sa'a ñ̄oo n̄i natiin na iin tandee iní ká'ano cháa kāa.

¹³ Dá n̄i tiin ndu iin barco, dá n̄i xionoo ndu kua'an ndu noo Pablo ñ̄oo naní Asón, chí ñ̄oo n̄i

kandoo ndu natiin ndu na, chi ni chikaa ini na ña saa sá'á ná.

¹⁴ Dá tá ni naki'in tá'an ndu xí'in Pablo ñoo naní Asón, dá ni kaa na ini barco ñoo. Dá ni kee ndu kua'an ndu. Dá ni saa ndu ñoo naní Mitilene.

¹⁵ Dá ni naki'in tuku ndu kua'an ndu xí'in barco ñoo. Dá tá ni ya'a iin ka kuu, dá ni kasandaá yati ndu noo naní Quío. Dá tá ni ya'a iin ka kuu, dá ni kasandaá ndu noo naní Samos. Dá ni saa ndu ni sa tuu too barco ñoo naní Trogilio. Dá nda iin ka ví kuu, dá ni saa ndu ñoo naní Mileto.

¹⁶ Chi sa ni chikaa ini Pablo ña o kó'on ta'on na nda ñoo Éfeso, chi ko kóni ta'on na katu na'á ná kuendá Asia ñoo. Chi nómi kíi ná saa na ñoo Jerusalén, dá nda ndi kuu kasaa na kaka na noo koo víko ká'ano naní Pentecostés.

Dí'a kua'an ña ni daná'a Pablo noo na sá'ano né'e choon noo na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Éfeso

¹⁷ Ta tein ndéi ndu ñoo Mileto ñoo, dá ni tanda'á Pablo dao taa kua'an ra kuaka ra na sá'ano né'e choon noo na kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Éfeso.

¹⁸ Dá tá ni kasaa na sá'ano ñoo noo ió Pablo, dá ni kaa Pablo xí'in ná:

—Ndidaá ndo'ó kúu na ná'á tát'on kí'o ni kee yu'u ni sa kái tein ndó nda rá kuu mií noo ni kasaa kuendá Asia yó'o.

¹⁹ Chi ni kee ña kóni sato'o yo Jesús, ta ko ní ndúkú ta'on yu'u ñañó'ó mií. Ta kuá'á nda'o ta'ándá ni sakii xí'in ndirá noo sa'a ndo. Ta kuá'á nda'o tandó'ó ni ndo'i ni kee ta Israel.

²⁰ Ta ná'á ta'ani ndó ña ko ní dánkoo ta'on yu'u ña kasto'in xí'in ndó ndidaá kúu ña va'a ña kían chindeé ndó. Ta ni daná'i noo ndo ini ve'e noo

nátaka ndo, ta ni daná'a ta'anii noo ndo ini ve'e mií ndó.

21 Ta ni kasto'on ta'anii xí'ín na Israel xí'ín na ko kúu na Israel sa'á ña kánian nandikó ini yo sa'á kuachi kée yo noo Ndios, ta sa'á ña kánian kándéé ini yo sato'o yo Jesucristo.

22 'Ta viti kían tánda'á na kúu Espíritu ii Ndios yu'u ña ko'in ñoo Jerusalén. Tído ko ná'í ndí kían ndo'i ñoo.

23 Sava'a ña ná'í kían ña ndidaá ñoo ná'ano noo ni sa'in, ni ka'an Espíritu ii xí'ín yu'u ña chikaá ra yu'u ve'e kaa. Ta kúu kua'á nda'o tandó'ó ndo'i, kaá na.

24 Tído ko ndí'i ta'on inii sa'a ndidaá ña vei ndo'i. Ta ni ko ndí'i inii sa'á ña katakii o kuui. Ña kían ndí'i inii sa'a kían dáxinkoo ndi'ii choon ni sa'anda sato'o yo Jesús nooi, ña kasto'in sa'á to'on va'a ña ká'an sa'á ña maní ni kee Ndios xí'ín ñayuu.

25 'Ta viti kían sa ná'á vá yu'u ña ni iin tó'ón ndo'ó, na ni seídó'o to'on ni daná'i sa'a ndi kee ñayuu ndu'u na tixi ndá'a Ndios, o nándió kuéi ka koni nooi.

26 Sa'á ñoo kóni ka'in xí'ín ndó viti ña ko ndío kuachi ka yu'u sa'a ni iin tó'ón ndo'ó,

27 chi ko ní chítuu inii, di'a ni kasto'on ndi'ii xí'ín ndó sa'a ndidaá kúu vá ña kóni Ndios kee ndó.

28 'Ta viti, kandaa va'a ndó mií ndó, ta kandaa ta'ani ndó ndidaá na kúu kuendá Jesús ño'o tixi ndá'a ndo. Chi mií Espíritu ii Ndios kúu na ni xi'o choon noo ndo ña kandaka va'a ndó na kúu kuendá sato'o yo Jesús, chi xí'ín ni mií ná ni kandeé ná ni naní'i ñaá ná kakuu na ñayuu mií ná.

29 Sa'á ñoo kandaa va'a ndó na, chi sa ná'á vá yu'u ña tá ná kexooi ko'in noo ndo, dá kasaa dao

taa k̄ini, ta ku'u ra tein ndó, ch̄i kee ra táto'on k̄ee ndigüe'i lobo tondó tá koku'u r̄i sa'ání r̄i léko.

³⁰ Ta kúú tein mií ndó xaan ndakuei ta'ani dao taa dána'a ña to'ón, ch̄i kóni ra taó xóo ra na kúú kuendá Jesús ko'on na kakuu na kuendá ra.

³¹ Sa'á ñoó kaño'o ini ndo, ta daá ndusaa ini ndo ña tein on̄i kuia, nduú ñoó ko ní sá tuuí ña kían ka'an ni'ini noo iin rá iin ndó xí'ín ndirá nooí ña kandita ndaa ndo xí'ín ña kándisa ndó.

³² 'Ta viti kían náki'oi ndo'ó noo ndá'a Ndios, xí'ín noo ña man̄i ni kee na xí'ín ndó. Ch̄i ñoó kían kómí choon ña dákuá'anoan ndo'ó íchi Ndios, dá natiin ndó ña va'a ni kaa na ki'o na noo ñayuu ni nduvii ná.

³³ Ni plata ni oro ni dá'on kómí dao ka ñayuu ko ní kátoó ta'on yu'u,

³⁴ ch̄i ná'a va'a va mií ndó ña xí'ín ndá'a mií vái ni kechóoin, dá ni ni'í ndí kían xínñó'í, xí'ín ña'a xínñó'ó na xionoo xí'ín.

³⁵ Ta ndidaá ña yó'o ni keei, dá sa daná'i noo ndo ña kánian kechóon ndó, dá kuu chindeé ndó ñayuu káman̄i ña'a noo. Ta ndisaa ini ndo to'on ni ka'an sato'o yo Jesús tá ni kaa na di'a: “Ndiká'an cháa ka ví ñayuu xí'o ña'a o duú ka na ndáti natiian.” Dión ni kaa Jesús —kaá Pablo.

³⁶ Tá ni ndi'i ni ka'an Pablo to'on yó'o, dá ni sa kuíjn xití ná, ta ni ka'an na xí'ín Ndios xí'ín ndidaá na sá'ano ñoó.

³⁷ Ta nda'í ni saki ndidaá kúú na sá'ano ñoó. Dá ni nomi ni'ini na Pablo, ta ni chitó ná noo ná.

³⁸ Ch̄i ni kunda'í nda'o ini na sa'á ña ni kaa Pablo ña o nándió kuéi ka na koni na noo ná. Dá ni sa'an ndidaá na sá'ano ñoó ni ndaka na Pablo nda noo iin barco.

21

Di'a n̄i kuu tá n̄i kee Pablo kua'an na ñoo Jerusalén

¹ Dá tá n̄i ndi'i n̄i ka'an ndu ndisá'án xí'ín na sá'ano ñoo, dá n̄i kaa ndu ini iin barco. Dá n̄i kee ndu kua'an ndaa ndu noo naní Cos. Ta nda iin ka kuu, dá n̄i kasandaá ndu noo naní Rodas. Ta kúú ñoo n̄i kee ndu kua'an ndu nda ñoo naní Pátara.

² Tá n̄i saa ndu Pátara ñoo, dá n̄i tiin ndu iin ka barco, tá'an kiró kua'an chí kuendá Fenicia. Dá n̄i kee ndu kua'an ndu.

³ Dá n̄i ya'a yati ndu noo ín yúku naní Chipre, ña ín ini taño'o. Ta n̄i kandooan chí xoo íti di'a ndu. Ta n̄i ya'a ndu kua'an ndu chí kuendá Siria di'a. Dá n̄i saa ndu noo nákuíta barco ñoo naní Tiro, chí ñoo kúú noo kánian noo ña'a ndío barco ñoo.

⁴ Ta ñoo n̄i nak'iin tá'an ndu xí'ín dao na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo ñoo. Dá n̄i sa ndei ndu usa kuu xí'ín ná. Ta n̄i nakani na xí'ín Pablo ña n̄i ka'an Espíritu ij Ndios xí'ín ná, ña ná dá'a ni ko'on na ñoo Jerusalén.

⁵ Dá tá n̄i ya'a usa kuu ñoo, dá n̄i kee na xí'ín ñadi'í na xí'ín de'e na kua'an na dáya'a na ndu'u nda yú'u ñoo ñoo. Dá n̄i sa kuíta xití ndidaá ndú yú'u taño'o ñoo, dá n̄i ka'an ndu xí'ín Ndios xí'ín ná.

⁶ Dá n̄i nomi tá'an iin rá iin ndu xí'ín ná. Dá n̄i kaa ndu barco kua'an ndu. Ta noón, n̄i nandió kuéi na kua'an nó'o ná ve'e na.

⁷ Ta ñoo Tiro ñoo kúú noo ndi'i n̄i tiin ndu barco, dá n̄i saa ndu ñoo naní Tolemáida. Ta ñoo n̄i ka'an ndu ndisá'án xí'ín na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo. Dá n̄i sa ndei too ndu xí'ín ná iin kuu.

8 Ta iin ka kuu, dá n̄i kee ndu x̄íka sá'á ndú kua'an ndu x̄í'ín Pablo. Dá n̄i saa ndu ñoo ká'ano naní Cesarea. Dá n̄i kasandaá ndu ve'e iin ɬaa naní Felipe, tá'an na x̄ionoo dána'a sa'a Jesús. Ta noón kúú iin ɬaa nákaa tein ndin usa ɬaa n̄i kaɬi apóstol chindeé ñaa. Ta n̄i sa ndei tóo ndu ve'e na.

9 Ta ndéi komi de'e di'í tákí Felipe ñoo, ta kúú x̄i profeta di'í.

10 Tá n̄i ya'a cháá kuu ndéi ndu ñoo, dá n̄i naxino iin profeta n̄i kii chí kuendá Judea naní Agabo.

11 Tá n̄i saa ra noo ndéi ndu, dá n̄i taó rá ñí ndíko tixi Pablo. Dá n̄i so'oni raán sa'a mií rá x̄í'ín ndá'a mií rá. Dá n̄i kaa ra:

—Di'a n̄i ka'an Espíritu īi x̄í'ín yu'u ña k̄i'o di'a ko'oni ta Israel ndá'a ta kúú sato'o ñí yó'o, dá naki'o ñaa rá noo ndá'a ta tukú —kaá ra.

12 Dá tá n̄i seido'o ndu'u x̄í'ín na ndéi ve'e ñoo to'on yó'o, dá n̄i seí nda'í ndu noo Pablo ña ná dá'a ni ko'on na ñoo Jerusalén.

13 Dá n̄i kaa na x̄í'ín ndu'u:

—¿Ndí k̄ián ndó'o ndó ña ndéi'i ndo, ta dákunda'í ini ndo yu'u? Ch̄i sa io nduui ña k̄ián kandiko ndá'í x̄í'ín sa'í. Ta o duú ña yó'o oon ni ió nduu yu'u ndo'i, ch̄i ió nduu ta'anii ña k̄ián kuui ñoo Jerusalén sa'a sato'o yo Jesús —kaá na.

14 Ta sa'á ña ko ní kúu ta'on nadaon ndu ña n̄i ch̄i kaa ini na kee na, sa'á ñoo n̄i sa'anda ini ndu, dá n̄i kaa ndu:

—Ná koo táto'on k̄i'o kóni mií sato'o yo Jesús.

15 Tá n̄i ndi'i n̄i sa ndei ndu ñoo cháá kuu, dá n̄i kenduu ndu ña'a ndu, dá n̄i ki'in ndu íchi kua'an ndu ñoo Jerusalén.

16 Dá n̄i kee ta'ani dao n̄a kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Cesarea kua'an n̄a xí'ín ndú. Tá n̄i saa yati ndu ñoo Jerusalén, dá ndáka na ndu'u n̄i sa'an n̄a ve'e iin ta kuendá Chipre naní Mnasón. Ta sa na'á nda'o kúú rá kuendá Jesús. Dá n̄i x̄i'o ra ve'e ra n̄i sa ndei ndu.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i saq Pablo ñoo Jerusalén

17 Tá n̄i saa ndu ñoo Jerusalén, dá n̄i natiin va'a ñaá n̄a kúú kuendá Jesús ndéi ñoo xí'an kádij ini na.

18 Tá n̄i tuu noo iin ka kuu, dá n̄i kee ndu kua'an ndu xí'ín Pablo korni'ini ndu Jacobo. Tá n̄i saa ndu, sa n̄i nditútí ndidaá vá n̄a sá'ano ndéi na.

19 Dá tá n̄i ndi'i n̄i ka'an Pablo ndisá'an xí'ín ná, dá n̄i kasá'á ná nákaní na xí'ín noón sa'a iin rá iin ña ndato n̄i kee Ndios xí'ín ná noo n̄i sa'an n̄a n̄i daná'a n̄a noo n̄a ko kúú n̄a Israel.

20 Tá n̄i seídó'o ná to'on yó'o, dá n̄i keká'ano na Ndios. Dá n̄i kaa n̄a xí'ín Pablo:

—Ná'á vá mií ní, ñani, ña tein n̄a ñoo yo, n̄a Israel, kua'á nda'o mil ñayuu kándisa Jesús, ta ndidaá vá ná ká'an ña miían ndúsá kee yó choon sa'ándá ley Moisés.

21 Tído n̄i ni'i tó'on na ña dána'a ní noo ndidaá kúú n̄a Israel ndéi dao ka nación ña ná o sa kékuendá n̄a choon n̄i sa'anda Moisés, chí kaá mií ní ña ko káni kaan ta'anda ñij de'e yíi n̄a, ta kaá ta'ani ní ña ko káni kaan kee na táto'on n̄i sa kee n̄a ve'á n̄i sa ndei sa na'á.

22 ¿Ndi koo keeá, tá dáá? Dá chí miían ndaa kuiti nataka kua'á nda'o ñayuu tá ná kandaá ini n̄a ña n̄i kasáa ní.

23 Sa'á ñoo va'a cháá ka ña kee ní ña ko'on ndu ka'an ndu xí'ín ní: Chí tein ndu'u yó'o ndéi komi

taa, tá'an ra kánian dákinkoo to'on ni xi'o ra noo Ndios.

²⁴ Ta kandaka ní ra kua'an ní ve'e ño'o ká'ano. Dá nduvii ní mií ní xí'ín rá noo Ndios, ta chiya'i ní sa'a rá sa'a ndidaá ña'a. Tá ni ndi'i ni kee ní dión, dá kían kuu datá ra idí diní rá. Dión, dá ná kandaa ini ndidaá ñayuu ña o duú ña ndaa ta'on kían ká'an ñayuu sa'a ní, chi di'a kendaá ií vá ní choon sa'ándá ley Moisés.

²⁵ Ta sa ni taa va yó iin tuti kua'an noo na ko kúu na Israel, na kándisa Jesús, ña ná o sa kóo ini na kei ná koño ni doko ñayuu noo yoko, ta ná o sa kei ná nij ri, ta ni koño kiti ko ní xita nij, ta ná o sa kée na kuachi xí'ín na ko kúu yi ná o ñadi'í na. Sava'a ñoo vá kían kánian kee na —kaá na.

²⁶ Dá ni kee Pablo ndáka na ndin komi taa ñoo kua'an na. Ta kúu iin ka kuu ñoo, dá ni nduvii ná mií ná xí'ín roón. Dá ni ku'u na yé'é ño'o ká'ano ñoo, dá ni kasto'on na xí'ín ta duti ndá oon xino ndin usa kuu ña nduvii ná mií ná xí'ín taa ñoo noo Ndios, dá kuu chiño'o ta duti ñoo iin kiti noo Ndios sa'a iin rá iin na.

Di'a ni kuu tá kua'an ñayuu kua'a ka'áni ná Pablo

²⁷ Tá sa kua'an xino usa kuu ñoo, dá ni xini dao taa Israel ni kii kuenda Asia ña nákaa Pablo yé'é ño'o ká'ano. Dá ni daká'an kue'é ra dao ka ñayuu ñoo. Dá ni tiin ñaa rá.

²⁸ Ta ni kasá'á káyu'ú rá:

—¡Ndo'ó, taa Israel, chindeé ndó ndu'u, chi taa yó'o kúu taa xionoo iin ní kúu xían kénoo ra ñoo yo, ta kénoo ta'ani ra ley Moisés, ta kénoo ta'ani ra ve'e ño'o ká'ano yó'o! Ta viti kían ví'í ka ví ni kee

ra, chì nì chì'i ra dao tà griego nì xini xíxi ra ve'e ño'o iì yó'o —kaá ra.

29 Dión nì kaa ra chì nì xini ra xínoo Pablo ñoo ñoo xí'ín iin tàa ñoo Éfeso naní Trófimo. Sa'á ñoo nì ka'án rá ña nì chì'i Pablo tàa ñoo ini ve'e ño'o ká'ano ñoo.

30 Ta kúú ndidaá ñayuu ndéi ñoo Jerusalén ñoo nì naquina vaa. Dá nì kankuei na ndidaá kúú xían taxí tá'an na nì saa na noo ín ve'e ño'o ñoo. Dá nì tiin na Pablo, ta ño'o ñaa ná nì tao ná sata vé'e ño'o ñoo. Ta kúú vítí'ón nì sadi na yé'án.

31 Ta kóni na ka'ání ñaa ná. Tído nì kandaa ini tàa dándáki soldado ña ndidaá kúú ñayuu ndéi Jerusalén nì naquina vaa.

32 Sa'á ñoo nì dataká ra kua'a soldado xí'ín dao ka tàa ño'o tixi ndá'a rá. Dá nì kee ra taxí tá'an ra kua'an ra noo nì nataka ñayuu kuá'a ñoo. Dá tá nì xini na ña nì kasaa tàa dándáki soldado ñoo xí'ín soldado ra, dá ví nì dándí'i na ña káni na Pablo.

33 Dá nì natuu yati tàa dándáki soldado ñoo, dá nì tiin ra Pablo. Dá nì sa'anda ra choon ña ná kandiko na xí'ín uu cadena. Dá nì nda'to'ón rá ñayuu ñoo, tá kaá ra:

—¿Ndá yoo kúú tàa yó'o? Ta, ¿ndí kján nì kee ra?
—kaá ra.

34 Tído dao ñayuu ñoo ká'an iin ña'a, ta dao ka na ká'an iin kaan. Sa'á ñoo ko ní kátóni ta'on ini ra ndí kján kúú kuachi Pablo, chì nì naquina vaa nda'o ñayuu ñoo. Dá nì sa'anda ra choon ña ná kandaka ñaa rá ko'on ra ve'e noo ndéi soldado ñoo.

35 Dá tá nì saa ra noo ndéi kuein koku'u ra ve'e soldado ñoo, dá nì kane'e nino ra Pablo, chì kua'a nda'o ñayuu vei kóni kani ñaa.

³⁶ Ta ndidaá ñayuu tákuei veí ñoó káy'u'ú, ta kaá na:

—¡Ka'ání ní taa xaan!

Di'a ni kuu tá ni sonó taa dándáki soldado ñoó ña ka'an Pablo xí'in ñayuu kuá'a ñoó

³⁷ Tá kua'an soldado nach'i ra Pablo ini ve'e noo ndéi ra ñoó, dá ni ka'an na yú'u griego xí'in taa dándáki soldado ñoó:

—¿Á konó ní ná ka'in cháá xí'in ní?

Dá ni kaa ra xí'in Pablo:

—¿Á ti'a yo'ó ká'on yú'u griego, ndani?

³⁸ ¿Á o duú yo'ó kúú iin taa Egipto, tá'an ra ni ndakuin ni naá xí'in ta né'e choon tá sata? Chì ni taó rá komi mil taa sa'ání ndii, dá ndáka ñaá rá ni sa'an ra nda noo kúú ño'ó ichí —kaá ra.

³⁹ Dá ni kaa Pablo xí'in rá:

—Yu'u kúú iin ta Israel, ta ni kakii ñoo Tarso, tá'an ña kúú iin ñoo ndáya'i chí kuendá Cilicia di'a. Tído xíkai iin ña manì noo ní ña konó ní ná ka'in cháá xí'in ñayuu yó'o —kaá na.

⁴⁰ Dá ni sonó taa ñoó ña ka'an Pablo xí'in ñayuu ñoó. Dá ni nakuin ndichi Pablo noo kuein yé'é ve'e soldado ñoó. Dá ni ndane'e na ndá'a ná ni xika na ña ná kandeí tádi ñayuu ñoó. Dá tá ni kutádi ná, dá ni ka'an na yú'u hebreo xí'in ná, ta kaá na:

22

Di'a kua'an ña ni ka'an Pablo xí'in ñayuu kuá'a ñoó

¹ —Ñani kuálí, xí'in ndo'ó, na sá'ano viti, kueíd'o ndó yu'u, chì ko'in ka'in chindeéí mií noo ndo.

² Tá n̄i seídó'o ñayuu ñoo ña ká'an Pablo yú'u hebreo, kúú tádi ka ví n̄i n̄andeí na kueídó'o na. Dá n̄i kaa Pablo:

³ —Yu'u kúú ta Israel, ta n̄i kaki yu'u ñoo Tarso, ña nákaa chí kuendá Cilicia di'a. Tído n̄i sa'ano yu'u ñoo Jerusalén yó'o. Ta n̄i ñakuá'i t̄ixi ndá'a Gamaliel. Ta n̄i ñakuá'a va'i to'on k̄i'o n̄i sa'anda na sá'ano yó choon. Ta ndino'o inij̄ in̄ ndaaí x̄í'in Ndios, tát̄o'on k̄i'o kée mií ndó viti.

⁴ Ch̄i n̄i sa x̄ionooi n̄i sa kendava'i x̄í'in na ndíko ích̄i Jesús, dá dánaái noo ná, ch̄i n̄i sa tiin yu'u ta x̄í'in na ñá'a sa sadij̄ ve'e kaa.

⁵ Ta ra dut̄i kúú noo x̄í'in ndidaá ta sá'ano kúú ra ná'a ña sa keei dión. Ch̄i mií rá n̄i x̄i'o tuti nooí ña kí'an ko'in nane'i ña noo na ñoo yo ndéi ñoo Damasco. Ch̄i n̄i ka'ín ko'in ñoo ñoo nandukúí na kúú kuendá Jesús, dá kandakai na kixii ñoo Jerusalén yó'o, dá kaño'o na ve'e kaa ndo'o naní ní'o ná.

Dí'a kua'an ña n̄i ka'an Pablo sa'a ndí k̄ián n̄i kuu, dá n̄i nduu na kuendá Jesús

⁶ 'Tído tein noo x̄íka yu'u kua'in ích̄i noo kua'an kuyati ñoo Damasco, ta kí'an tát̄o'on dao nduú, ta kúú iin kuitió n̄i n̄aye'e ndaa iin ní kúú noo kua'in, ta ña yé'e ñoo n̄i kii chí induú.

⁷ Ta kúú n̄i kankao vai noño'o. Ta n̄i seídó'i iin na n̄i kaa di'a: “Saulo, Saulo, ¿ndiva'a x̄ionoo yo'ó kéndava'ón x̄í'in yu'u?”

⁸ Dá n̄i kaa yu'u: “¿Ndá yoo kúú mií ní, tatá?” Dá n̄i kaa na x̄í'ín: “Yu'u kúú Jesús, na ñoo Nazaret, na x̄ionoo yo'ó kéndava'a x̄í'ón.”

9 Ta ndidaá taa kua'an xí'ín yu'u ñoó n̄i xini ra ña n̄i naye'e, ta n̄i yu'ú nda'o ra. Tído k̄o ní seídó'o ta'on ra tach̄i na n̄i ka'an ñoó.

10 Dá n̄i kaa yu'u xí'ín ná: “¿Ndí k̄ián kóni ní keei, tata?” Dá n̄i kaa na xí'ín: “Ndakuijn ndichi, ta kua'an ñoo Damasco. Ta ñoó ka'an iin taa xí'ón ndí k̄ián kánian keeón”, kaá na xí'ín.

11 Ta kúu n̄i nda'o va noo yú'u n̄i kee ña ndato n̄i naye'e ñoó. Sa'á ñoó nda t̄in ndaa ñaa taa kua'an xí'ín yu'u ñoó ndáka ra yu'u n̄i saá ra ñoo Damasco.

12 'Ta ñoó ió iin taa naní Ananías, ta iin ndaa ra xí'ín choon sa'ándá ley Moisés. Ta ká'an va'a ndidaá kúu na Israel ndéi ñoó sa'a rá.

13 Dá n̄i kasáa ra noo ió. Dá n̄i kaa ra xí'ín: “Ñani Saulo, ná natuu noo ní.” Ta kúu mií hora daá ñoó n̄i natuu noo. Ta kúu n̄i xini vai ra.

14 Dá n̄i kaa ta'ani ra xí'ín yu'u: “Ndios, na n̄i sa ndañ'o na ve'á n̄i sa ndei sa na'á, noón kúu na n̄i kaxi mií ní ña k̄ián kandaá ini ní ndí k̄ián kóni na. Ta n̄i kaxi na mií ní ña koni ní Jesús, na kúu na ndaa, dá kueídó'o ní tach̄i yú'u mií ná.

15 Ch̄i mií ní kakuu iin na k̄i'o ndaa kuendá noo ndidaá ñayuu sa'a Jesús, ch̄i ko'on ní kast'on ní xí'ín ná sa'á ña n̄i xini ní xí'ín sa'á ña n̄i seídó'o ní.

16 Ta viti, ¿ndiva'a kuu oon ini ní? Ndakuijn ndichi ní, ta kodo ndúta k̄i ní, ta kaka ní ña man̄i noo Ndios ña ná ku'u ká'ano ini na sa'a ní, dá ná ndoo kuachi ní noo ná”, kaá Ananías xí'ín yu'u.

Dí'a n̄i kuu, dá n̄i ni'i Pablo choon ña dána'a na noó na k̄o kúu na Israel

17 'Dá tá n̄i ndisáa ñoo Jerusalén yó'o, dá n̄i keei kua'in ve'e ño'o ká'ano ka'in xí'ín Ndios. Ta kúu ñoó n̄i na'a Ndios iin ña'a ndato noo.

18 Chì nì xiniì sato'ì Jesús. Dá nì kaa nà xí'ín: “Ndi'i inon, ta kua'án keta kí ñoo Jerusalén yó'o, chì kò ín ta'on kueídó'o ñaá tá ná ka'on xí'ín ná sa'a yú'u.”

19 Dá nì kaaì xí'ín ná: “Sato'ì, ndidaá vá nà yó'o ná'á ñà nì sà sá'an yu'u iin rá iin ve'e noo náta nà Israel. Ta sà taáin ndidaá nà kándisa mií ní ve'e kaa. Ta sà kendava'i xí'ín ná.

20 Dá tá nì sa'ání dao taa Esteban, nà sà xì'o ndaa kuendá sa'a ní, ta ñoo nì sà ín yu'u, ta nì nata'an va iniì tá nì sa'ání ñaá rá. Ta kúú nì sà ndaaì dá'on taa nì sà ndei nì sa'ání ñaá.”

21 Dá nì kaa nà xí'ín yu'u: “Kua'án, chì xíká vá tanda'í yó'ó ko'on dána'on noo nà kò kúú nà Israel”, kaá nà xí'ín yu'u —kaá Pablo xí'ín ñayuu kuá'a ñoo.

Dì'a nì kuu tá kua'an kani soldado ñoo Pablo

22 Tádì vá ndei ñayuu ñoo seídó'o na ñà ná kani Pablo. Tído tá nì ka'an nà to'on yó'o, dá nì kasá'á ná káyuu'ú ná, ta kaá nà:

—¡Ka'ání kí ní taa xaan, chì kò káni ta'an vaan kataki ra!

23 Ta ndúndéé iì vá ñayuu ñoo káyuu'ú ná, ta ndátá ná dá'on ná, ta só'ono ni'ini na ñoyaká ñó'o noo táchì.

24 Sa'á ñoo nì sa'anda taa dándáki soldado ñoo choon ñà ná chí'i ra Pablo ini ve'e ñoo. Ta kúú nì sa'anda ra choon ñà ná kani ñaá rá xí'ín chirrión, dá ná ka'an ndaa Pablo ndá sa'a kí'an ká'an kuachi ñayuu ñoo sa'a ná.

25 Tído, tá nì ndi'i nì so'oni ñaá rá xí'ín ñí, ñà kua'an ra kani ñaá rá, dá nì kaa Pablo xí'ín iin soldado né'e choon ín ñoo:

—¿Á va'a kée ní ña kani ní iin ta romano xí'ín chirrión tá ko ñá'a keyíko ta né'e choon sa'a rá?

26 Tá ni seídó'o soldado né'e choon ñoó ña ni ka'an na dión, dá ni kee ra kua'an ra kastó'on ra xí'ín ta dándáki ñaá ñoó. Dá ni kaa ra:

—¿Ndi koo keeá xí'ín ta kaa, chí iin ta romano kúú rá?

27 Dá ni natuu ta dándáki soldado ñoó noo ín Pablo. Dá ni ndato'ón ñaá rá:

—Ka'an ndaa, ¿á ta romano kúúón?

Dá ni kaa Pablo:

—Jaan. Ñaá kúúí.

28 Dá ni kaa ra:

—Kua'á nda'o di'ón ni chiya'i yu'u, dá ni nduui ta romano.

Dá ni kaa Pablo:

—Tído yu'u, nda ni kaki vei kúúí ta romano.

29 Dá tá ni seídó'o ta kua'an kani ñaá ñoó ña ni ka'an Pablo, dá ni kexoo ra kua'an ra. Ta kúú nda miíó ta dándáki soldado ñoó ni yu'ú tá ni katóni ini ra ña kúú Pablo ta romano, chí sa ni ya'a ra noo ley romano sa'á ña ni so'oni ñaá rá.

Di'a kua'an ña ni ka'an Pablo xí'ín ta né'e choon Israel

30 Tá ni tuu noo iin ka kuu ñoó, kóni ta dándáki soldado ñoó kandaa va'a ini ra ndiva'a ka'an kuachi na Israel sa'a Pablo. Sa'á ñoó ni ditá rá cadena ndíko ndá'a ná xí'ín sa'a ná. Dá ni sa'anda ra choon ña ná nataka kí ta duti sakua'a xí'ín ta né'e choon noo na Israel. Dá ni taó rá Pablo. Dá ni chíkani ñaá rá noo ndidaá kúú ta ñoó.

23

¹ Dá n̄i sa nde'é Pablo noo ndidaá ta né'e choon n̄i nataka ndéi ñoó, dá n̄i kaa na:

—Ñani miíi, ni iin ña'a ko kedaá xí'ín ña kían kútúú inií, chí ió vii vá ñaxintónií noo Ndios nda kuu víti.

² Dá n̄i sa'anda ta duti kúú noó naní Ananías choon noó taa ndíta yati noo íin Pablo ña ná kani ra da'anda yú'u ná.

³ Dá n̄i kaa Pablo:

—Ná kani Ndios mií ní, chí kúú ní tát'o'n iin náo kini káa ña n̄i ñake'i kuxí oon. Ta mií ní kúú ra kómí choon ña keyíko ndúsá'ano ní sa'í tát'o'n kí'o sa'ándá ley choon. Sa'á ñoó, ¿ndiva'a yá'a mií ní noo ká'an ley, chí n̄i sa'anda ní choon ña ná kani ra yú'í?

⁴ Dá n̄i kaa dao ka taa ndéi ñoó xí'ín Pablo:

—¿Á va'a nda'o kéeón xinóon, ña n̄i ya'ón n̄i ka'an ndava'ón xí'ín ta duti kúú noó kuendá Ndios?

⁵ Dá n̄i kaa Pablo:

—Ñani miíi, ko ná'á ta'on yu'u ña kúú ná ta duti kúú noó. Chí ká'an tuti ií Ndios ña ko kánian ka'an ndava'a yó xí'ín taa né'e choon noó na ñoo yo —kaá na.

⁶ Kúú n̄i katóni ini Pablo ña dao taa n̄i nataka ñoó kúú taa saduceo, ta dao ka ra kúú taa fariseo. Sa'á ñoó n̄i'i nda'o n̄i ka'an na xí'ín rá:

—Ñani, yu'u kúú taa fariseo. Ta kúúí de'e iin taa fariseo. Ta chínóo kuachi ndo yu'u chí ió tandéé iní nooí ña nataki na n̄i xi'í.

⁷ Tá n̄i ka'an Pablo dión, dá n̄i kasá'á taa fariseo xí'ín taa saduceo dándichí tá'an mií rá. Kúú n̄i nata'anda tá'an va ra ndéi ra.

⁸ Chì taa saduceo kúú rā ká'an ña o nátaki ta'on na nì xì'ì, ta ni ángel koó, ta ni espíritu koó. Tído ta fariseo kúú rā kándísa ndidaá kúú ña yó'o.

⁹ Ta ndidaá kúú rá nì kasá'á káyu'ú. Dá nì ndakuei dao taa dána'a ley Moisés, tá'an rā kúú ta'ani kuendá taa fariseo. Dá nì kaa rā:

—Ni iin tó'on ta'on ña'a kini ko ní kée taa yó'o, chì ndá ndi kuu nì ka'an iin espíritu o iin ángel xí'in rá. Sa'a ñoo ná dá'a ni naá yo xí'in Ndios —kaá rā.

¹⁰ Ta deén nda'o nì kasá'á dándichì tá'an mií rá ndéi ra. Ta kúú nì yu'ú va taa dándáki soldado ñoo, chì oon ni ví ndakuei taa ñoo dakuáchi ra Pablo, ká'an rá. Sa'a ñoo nì sa'anda rā choon ña ná kixi soldado taó rá Pablo tein ñayuu ñoo, dá kandaka ñaá rá ko'on tuku ra ini ve'e noo ndéi mií soldado ñoo.

¹¹ Ta kúú iin ka sakuaá ñoo, dá nì na'a noo sato'o yo Jesús noo Pablo. Dá nì kaa na:

—Ndeé koo inoon, Pablo. Chì tát'o'on kì'o nì xì'ón kuendá sa'a yú'u ñoo Jerusalén yó'o, kì'o dión ta'ani mií'an ndúsa kì'ón kuendá sa'í ñoo Roma —kaá na.

Di'a nì kuu tá nì ndató'on kue'é uu diko taa ña ka'ání rá Pablo

¹² Tá nì tuu noo iin ka kuu ñoo, dá nì ndató'on kue'é dao taa Israel ña ka'ání rá Pablo. Ta nì xì'o ra mií rá ña ni iin tó'on rá o kás'an, ta ni takuì'ì o kó'o ra nda ná kandeé rá ka'ání rá Pablo.

¹³ Ta uu diko cháa ka kúú taa nì kandoo kee dión.

¹⁴ Dá nì kee ra kua'an rā ka'an rā xí'in taa duti sakua'a, xí'in taa sá'ano, dá nì kaa rā:

—Ndu'u kúú rā nì xì'o mií ña kuu ndu, chì o kás'an ta'on ndu ta ni o kó'o ndu takuì'ì nda kandeé ndú ka'ání ndú Pablo.

15 Ta viti, ko'on mií ní xí'ín ta né'e choon ñoo yo ka'an ní xí'ín ta dándáki soldado ñoo ña ná kandaka ra Pablo kii ra noo ní taan, ta kee ní ña keyíko cháa ka ní sa'a rá, kaa ní xí'ín rá. Ta ndu'u kúu ra kandeí nduu ka'ání ñaá tá sa kua'an kuyati ra kasandaá ra —kaá ra.

16 Tído tá ni kandaa ini daxi Pablo ña dión ndátó'ón kue'é ta ñoo, dá ni kee xi kua'an xi ve'e noo ndéi soldado. Dá ni kasto'on xi xí'ín Pablo táto'on ki'o ndátó'ón rá.

17 Dá ni kana Pablo iin soldado né'e choon ñoo. Dá ni kaa na xí'ín rá:

—Kee ní ña maní kandaka ní tayii ló'o yó'o ná ko'on xi noo ta dándáki ndo'ó, chi ío iin ña'a ka'an xi xí'ín rá —kaá na.

18 Dá ndáka ñaá rá ni sa'an ra noo ta dándáki ñaá ñoo. Dá ni kaa ra:

—Pablo, tá'an ra nákaa ve'e kaa yó'o, ni kana ra yu'u, ta ni seí nda'í ra nooí ña ná kandakai tayii ló'o yó'o kii xi noo mií ní, chi ío ña ka'an xi xí'ín ní —kaá ra.

19 Dá ni tiin ta ñoo ndá'a tayii ló'o ñoo. Dá ni taó xóo ñaá rá. Dá ni ndato'ón ñaá rá:

—¿Ndí kían ka'an yo'ó xí'ín yu'u, kónon?

20 Dá ni kaa xi:

—Ni kandoo ta Israel ña kasa ra taan kueí nda'í ra noo ní ña kandaka ní Pablo ko'on ní noo ta né'e choon Israel, dá kee ra ña keyíko cháa ka ra sa'a ná, kaa ra.

21 Tído, o sa kándísa ní, chi uu diko cháa ka ta kaño'o de'é íchi kandati ra ka'ání rá Pablo, chi ni xi'o ra mií rá ña o kásá'an ra ta ni takuií o kó'o ra nda kandeé rá ka'ání ñaá rá. Ta viti ndéi nduu ra ndáti ra ná kande'á ndi kaa mií ní —kaá xi.

²² Dá n̄i sa'anda r̄a choon noo x̄i kua'an nó'o x̄i, ta n̄i ka'an r̄a x̄i'ín x̄i ñ̄a o sa kóo ini x̄i ka'an x̄i x̄i'ín ni iin tó'ón ñ̄ayuu ñ̄a n̄i nakani xi x̄i'ín rá.

Di'a n̄i kuu tá n̄i sa'anda t̄aa dándáki soldado choon ñ̄a ko'ón Pablo noo iin t̄a né'e choon ká'ano naní Félix

²³ Dá n̄i kana ra uu soldado né'e choon. Dá n̄i sa'anda r̄a choon noo roón ñ̄a ná kenduu r̄a uu ciento soldado ko'ón sá'á, x̄i'ín oni diko ux̄i k̄a r̄a ná kakuu t̄a kandodó kuéi, x̄i'ín uu ciento k̄a r̄a ná kakuu t̄a kane'e kúxi ko'ón r̄a, ta ná kana ra k̄a iin sakuaá ko'ón r̄a ñ̄oo Cesarea.

²⁴ Dá n̄i sa'anda ta'ani ra choon ñ̄a ná kenduu ta'ani roón iin kuéi kanóo Pablo ko'ón r̄a, ta ná kandaka ñ̄aá rá ko'ón r̄a noo iin t̄a né'e choon ká'ano naní Félix, kaá r̄a.

²⁵ Dá n̄i taa ra iin tuti kane'e soldado ko'ón r̄a, ta di'a kaáan:

²⁶ “Yu'u kúu Claudio Lisias, ta táai tuti yó'o kosaa noo ní, Félix. Mii ní kúu iin t̄aa ndáya'i, ta ká'in ndisá'án x̄i'ín ní.

²⁷ T̄aa yó'o kúu r̄a n̄i tiin t̄a Israel, ta kua'an r̄a ka'ání ñ̄aá rá. Sa'á ñ̄oó n̄i sa'in x̄i'ín soldadoi, ta n̄i dakáki ñ̄aái, chí n̄i kandaá inii ñ̄a t̄a romano kúu rá.

²⁸ Ta sa'á ñ̄a kóni kandaá inii ndí kián kúu kuachi t̄aa yó'o, sa'á ñ̄oó ndákai r̄a n̄i sa'in noo t̄a né'e choon t̄a Israel.

²⁹ Dá n̄i kandaá inii ñ̄a sa'a ley mii vá rá dákuío kuachi r̄a t̄aa yó'o. Tído ni iin ñ̄a'a kini k̄o ní kée ra sa'á ñ̄a kánian kuu r̄a o kakaá r̄a ve'e k̄a.

³⁰ Tído n̄i kandaá inii ñ̄a n̄i ndató'ón kue'é dao t̄a Israel ka'ání ñ̄aá rá. Sa'á ñ̄oó n̄i tanda'í t̄aa yó'o kosaa r̄a noo ní. Ta n̄i sa'anda ta'ani yu'u choon

noó t̄a ká'an kuachi sa'a rá ña ná kakūita ra noo mii ní, dá ná ka'an ra, ná kande'á ndi kián kúu ña kini n̄i kee t̄a yó'o. Ná kukueé ní." Dión kua'an ña n̄i taa ra.

³¹ Dá n̄i kee soldado ndáka ra Pablo kua'an ra t̄ato'on n̄i ta'anda choon noo rá iin ñoo naní Antípatris sakuaá dáá ñóó.

³² Dá tá n̄i t̄uu noo iin ka kuu ñóó, dá ndadá ta kándodó kuéi ñóó kua'an xí'in Pablo, dá n̄i n̄andió kuéi soldado xíka sá'á ñóó kua'an nó'o rá ve'e noo ndéi ra ñóó.

³³ Dá tá n̄i sā soldado kándodó kuéi ñoo naní Cesarea, dá n̄i x̄i'o ra tuti ñóó noó t̄a né'e choon ká'ano naní Félix. Ta n̄i n̄ak̄i'o ta'ani ra Pablo noo rá.

³⁴ Dá tá n̄i ndi'i n̄i ka'i ra tuti ñóó, dá n̄i ndato'ón rá ndeí n̄i kaki Pablo. Dá n̄i k̄andā ini ra ña kúu ná t̄a kuendá Cilicia.

³⁵ Dá n̄i kaa ra xí'in ná:

—Tá ná kasā t̄a ká'an kuachi sa'on, nda daá ná kueídó'i noo ká'on —kaá ra.

Dá n̄i sa'anda ra choon noo soldado ña ná nachi'i ra Pablo noo kúu ve'e chón naní Herodes, ta ná kandā va'a ñaá rá.

24

Di'a n̄i kuu tá n̄i ka'an kuachi t̄a Israel sa'a Pablo

¹ Dá tá n̄i ya'a o'on kuu, dá n̄i kasáa t̄a duti kúu noó naní Ananías ñoo Cesarea ñóó xí'in dao ka t̄a sá'ano Israel, xí'in iin t̄a t̄i'a ka'an naní Tértulo. Dá n̄i sa kūita ra noó t̄a né'e choon ká'ano ñóó ka'an kuachi ra sa'a Pablo.

² Dá tá n̄i kana ra Pablo n̄i sā na, dá n̄i kasá'á ká'an kuachi t̄a naní Tértulo ñóó sa'a ná noó t̄a né'e choon ñóó, ta kaá ra:

—Ta xí'ín mií ní ndéi va'a ndu'u, ta kua'á ña va'a kée ní xí'ín ñoo ndu sa'a ña ío ñaxintóni ní.

³ Chi iin na ká'ano kúu mií ní, Félix, ta daá kuití vá náki'o ndu'u ndivé'e noo ní sa'a ndidaá ña va'a kée ní xí'ín ndú ndéi kúu mií vá.

⁴ Tído ko kóni ndu kandaa ndu cháa ka tiempo ní, sa'a ñoo seí nda'í ndu noo ní ña kueídó'o ní yu'u iin too ví'í sa'a ña kúu ní iin ta va'a ini.

⁵ Ni naní'i ndú ña ta yó'o kúu táto'on iin kue'e nákaa ñoo ndu'u, chi xionoo ra sa'ándá tán ra na Israel ndéi iin ní kúu ñayuú. Ta ta yó'o ta'ani kúu ra in noo sa'ándá choon noo ra kúu kuendá ta nazareno.

⁶ Ta ni ka'an rá ña ku'u ra koni xíxi ra ve'e ño'o ká'ano ndu. Sa'a ñoo ni tiin ñaa ndu'u, ta kua'an ndu keyíko ndu sa'a rá táto'on kí'o dándaki ley ndu.

⁷ Tído ni kasaa ta dándaki soldado naní Lisias xí'ín kua'á nda'o soldado ra, ta ni xio ndaa ñaa rá ndá'a ndu'u.

⁸ Dá ni sa'anda ra choon ña ná kii na ká'an kuachi sa'a Pablo noo mií ní. Sa'a ñoo ndéi ndu yó'o viti. Tá ndato'on mií ní ra, dá kandaa va'a ini ní ña ndaa va kían ká'an ndu sa'a rá —kaá ra.

⁹ Ta ni ka'an ta'ani ndidaá ka ta Israel ndéi ñoo ña kí'o dión kíán.

Xí'o Pablo kuendá noo Félix sa'a ña ndó'o na

¹⁰ Dá ni dakúu ta né'e choon ká'ano ñoo ndá'a rá noo Pablo, dá ná ka'an na. Dá ni kaa na:

—Ná'a yu'u ña sa ío kua'á nda'o kuia nákaa ní keyíko va'a ní ñoo ndu. Sa'a ñoo kadij inij viti íiin xí'oi kuendá noo ní sa'a ña ndó'i.

¹¹ Ta kuu va ndato'on ní dao ka ñayuu, dá ná kanda va'a ini ní ña sa ío uxí uu kuu ni sa'in ñoo Jerusalén ni sa ndañó'i Ndios.

12 Ta kō ní nátiin na yu'u chídáó tá'in xí'ín ni iin tó'ón ñayuu ini ve'e ño'o ká'ano ndu. Ta ni kō ní nátiin na yu'u nákaai dánaá tá'in ñayuu ini ni iin ve'e noo nátaaka na, ta ni iin ka xían ñoo Jerusalén.

13 Ta o kúu ta'on kendaá ra ña ká'an kuachi ra sa'a yú'u viti.

14 'Tído yó'o kásto'in xí'ín ní ña yu'u kúu na xíka íchi Jesús, tá'an ña chínani taa yó'o kúu ña kō vá'a. Ta kī'o dión ndaño'o yu'u Ndios, na ni sa ndaño'o na ve'i ni sa ndei sa na'á, chi kándisa yu'u ndidaá kúu choon sa'ándá ley xí'ín ña ni taa profeta nda rá sa na'á.

15 Chi ío tandeé iní yu'u ña kee Ndios ña ni kaa na kee na, tát'on kī'o ío ta'ani tandeé iní noo taa yó'o. Chi kándisa yu'u ña dánataki Ndios na ni xí'i, mií ná va'a na o mií ná kini na.

16 Sa'á ñoo daá kuití vá ndí'i iní koo vii ñaxintóní noo Ndios xí'ín noo ñayuu.

17 'Tído tá ni ya'a dao kuia ni xionoo yu'u dao ka xían, dá ni nandió kooi ñooi chindeéi na kúnda'í xí'ín cháa di'ón, ta dokoi kiti noo Ndios.

18 Ta nákaai kéei ña yó'o, ta kúu ni kasáa dao ta Israel ni kii chí kuendá Asia di'a, ta ni tiin ra yu'u ini ve'e ño'o ká'ano ndu nákaai ndúvii mií noo Ndios tát'on kī'o sa'ándá ley choon. Tído kō ta'ón ñayuu kuá'a ñó'o xí'ín yu'u, ta kō nákaai dánaá tá'in ñayuu.

19 Sa'á ñoo kánian kii taa ñoo kuita ra noo mií ní, dá ná ka'an kuachi ra sa'a yú'u noo mií ní tá ndaa ña'a ndó'o ra xí'ín.

20 O ná ka'an taa ndéi yó'o ná nde'á ndí kían kúu iin kuachi yu'u ni naní'i rá tá ni sa íiin noo ta né'e choon ñoo ndu.

21 Ta ndá ndi kuu kuachi n̄i ya'a yu'u n̄i keei kíán ña n̄i'i n̄i ka'in tá n̄i sa kái tein mií rá ñoo, ch̄i n̄i ka'in di'a: “Sa'á ña kándisa yu'u ña nataki na n̄i xi'i, sa'á ñoo n̄i ch̄inoo kuachi ndó yu'u viti”, n̄i kaai xí'in rá —kaá na.

22 Ta sa ná'á va'a va Félix ñoo tátō'on k̄i'o kua'an sa'a íchi Jesús. Sa'á ñoo, tá n̄i ndi'i n̄i seídó'o ra ña n̄i ka'an Pablo, dá n̄i ch̄ituu tóo ra tandó'ó na. Dá n̄i kaa ra:

—Tá ná kasaa taa dándáki soldado naní Lisias, nda daá ví, dá kandaa inij nde'á ndi kua'an tandó'ó ndo —kaá ra.

23 Dá n̄i sa'anda ra choon noó taa ndaá Pablo ña ná kandaa va'a ñaá rá. Tído n̄i ka'an ra ña ná konó rá kee Pablo dao ña'a, ta ná konó ta'ani ra ku'u ta xionoo xí'in ná koto ni'ini ñaá rá, kaá ra.

Dì'a kua'an ña n̄i daná'a Pablo noo Félix

24 Dá tá n̄i ya'a dao kuu ñoo, dá n̄i kasáa Félix xí'in ñadi'í ra naní Drusila, ña kúú ña'a Israel. Dá n̄i kana ra Pablo. Dá n̄i seídó'o ra ña n̄i ka'an na sa'a ndi dándáki ña kándéé iní yo Jesucristo.

25 Ta n̄i ka'an ta'ani Pablo ña kánian kee yó ña ndaa, ta kánian chituu ini yo kee yó ña kini. Ta n̄i ka'an ta'ani na ña kasandaá iin kuu keyíko ndaa Ndios sa'á ñayuu. Kúú n̄i yu'ú nda'o Félix. Dá n̄i kaa ra xí'in ná:

—Kua'an viti, dá tá ná nonoí, dá kana tukui yo'ó kasaaon —kaá ra.

26 Tído ndáti ra ña k̄i'o Pablo cháá di'on noo rá, dá dáyaa ñaá rá, ká'an rá. Sa'á ñoo tóo tóo sa kana ñaá rá sa ndató'ón xí'in rá.

27 Dá tá n̄i ya'a uu kuia, dá n̄i keta Félix noo choon né'e ra. Dá n̄i ndu'u taa naní Porcio Festo

kúú rá t̄a né'e choon ká'ano ñoó. Ta sa'á ñ̄a kóni Félix kandoo va'a ra noó na Israel, sa'á ñoó ni dankoo ra Pablo nákaa na ve'e kaa.

25

Dì'a kua'an ñ̄a ni kaa Pablo xí'in ra nani Festo

¹ Dá ni natiin Festo choon kakuu ra t̄a né'e choon ká'ano. Dá tá ni ya'a oni kuu, dá ni keta ra ñoo Cesarea ñoó kua'an ra ñoo Jerusalén.

² Tá ni saa ra ñoó, dá ni natuu yati t̄a duti saku'a xí'in t̄a né'e choon noó na Israel. Dá ni kasá'á rá ká'an kuachi ra sa'a Pablo noo Festo.

³ Dá ni xika ra ñ̄a manì noo Festo ñ̄a ná tanda'á rá Pablo kii na ñoo Jerusalén. Ta ñ̄a yó'o ni xika ra chi sa ni ndatón kue'é ra ñ̄a ka'ání rá Pablo íchi.

⁴ Dá ni kaa Festo:

—Nákaa Pablo ve'e kaa ñoo Cesarea. Tído yachi va no'i.

⁵ Sa'á ñoó ná ko'on dao t̄a kúú kuendá mií ndó xí'in yu'u ñoo Cesarea. Tá ío iin ñ̄a'a ni ya'a ra ni kee ra, dá kían kuu ka'an kuachi ndó sa'a rá ñoó.

⁶ Dá ni kandoo Festo ni sa io ra ñoo Jerusalén xí'in t̄a ñoó tát'on ona o uxì kuu. Dá ni nandió koo ra kua'an nó'o rá ñoo Cesarea. Tá ni tuu noo iin ka kuu, dá ni nakoo ra noo téj noo koo ra ka'anda ra choon. Dá ni sa'anda ra choon ñ̄a ná ko'on ra kuaka ra Pablo kasa na.

⁷ Tá ni saa Pablo ni sa kuin na noo ío ra, dá ni natuu yati t̄a Israel, tá'an ra ni kii ñoo Jerusalén. Dá ni kasá'á rá dákuío ra Pablo kua'á nda'o kuachi kini. Tído ko ní ni'i ta'on ra ndi kee ra, dá kandoo ndaa ñ̄a ká'an ra.

⁸ Dá ni kasá'á Pablo chindeé ná mií ná, ta kaá na:

—Kọ ní ya'i noo ni iin ley ndu'u, na Israel, ta ni kọ ní xiní xíxii ve'e ño'o ká'ano ndu, ta ni noo ley César, ta né'e choon ká'ano cháá ka, kọ ní ya'i —kaá na.

⁹ Tído kóni Festo kandoo va'a ra noo ta Israel. Sa'á ñoo ni ndato'ón rá Pablo:

—¿Á náta'an ni inon ko'o ñoo Jerusalén, ta ñoo ná keyíkoj sa'on? —kaá ra.

¹⁰ Dá ni kaa Pablo:

—Sa íin va yu'u noo mií ní, ta né'e ní choon ni kee César. Ta yó'o va kúú noo kánian keyíko ní sa'í. Chì sa ná'á va'a ní ña ni iin tó'ón ña kini kọ ní ya'i keei xí'ín na ñooj, na Israel.

¹¹ Chì tá ní ya'i keei iin kuachi kini, ña kánian kuui, dá kían íoj ña kuui sa'án. Tído ni iin tó'ón kuachi, ña dákuío ta yó'o yu'u, kọ kúú ña ndaa, sa'á ñoo kọ íin ta'on kuu nakí'o yu'u noo ndá'a rá. Sa'á ñoo xíkaj noo ní ña va'a ka mií César ná keyíko sa'í —kaá Pablo.

¹² Dá tá ni ndi'i ni ndato'ón Festo xí'ín ta ká'an ni'ini noo rá, dá ni kaa ra xí'ín Pablo:

—Ni xíkaj miíon ña keyíko César sa'on. Sa'á ñoo tanda'í yo'ó ko'on noo rá, tá dáá —kaá ra.

Dí'a ni kuu, dá ni ka'an Pablo xí'ín rey Agripa

¹³ Dá tá ni ya'a cháá kuu ñoo, dá ni kasáa iin rey naní Agripa xí'ín ñadi'í ra naní Berenice ñoo Cesarea, chì ni kasáa ra ka'an ra ndisá'án xí'ín Festo.

¹⁴ Ta sa'á ña ni sa ndei na kua'a vá kuu, sa'á ñoo ni nakani Festo xí'ín rey ñoo sa'á ña ndó'o Pablo, ta kaá ra:

—Ni dankoo Félix iin ta nákaa ra ve'e ka yó'o.

15 Dá tá n̄i sa'in ñoo Jerusalén, dá n̄i ka'an kuachi ta duti sakua'a xí'ín ta sá'ano noó na Israel sa'á taa ñoo, ta n̄i xiká ra ña ná ka'andai choon ña ná kuu ra.

16 Dá n̄i ka'in xí'ín rá ña kọ óon ta'on ka'ání taa né'e choon romano iin taa tá kọ ñá'a ná kuita na ká'an kuachi sa'a rá noo rá, dá kían kuu chindeé rá mií rá noó kuachi dákuío ñáá ná, n̄i kaai xí'ín rá.

17 Sa'á ñoo tá n̄i kasáa ta Israel ñoo yó'o, ta kọ ní sá ndati ta'on yu'u, chí tá n̄i t̄uu noo iin ka kuu, kúú n̄i nakooi noo téi ka'andai choon. Dá n̄i sa'andai choon ña ná ko'on ra kuaka ra taa naní Pablo ñoo kasaa ra nooí.

18 Dá n̄i nakuita ta Israel ká'an kuachi ra sa'á taa ñoo. Tído kọ ní ká'an ta'on ra tát'on k̄i'o ndati yu'u chinoo kuachi ñáá rá.

19 Chí sav'a ña ká'an kuachi ra sa'a kúú ley mií rá. Ta ká'an ta'ani ra sa'a iin taa naní Jesús, iin ra n̄i xi'i, tído Pablo kúú ra kaá ña takí va Jesús ñoo.

20 Ta sa'á ña kọ ní ni'i ta'on yu'u ndi koo keyíkoí sa'á taa ñoo, sa'á ñoo n̄i ndato'in ra, nde'á á kándia ra ko'on ra ñoo Jerusalén keyíkoí sa'a rá sa'á ña yó'o, n̄i kaai xí'ín rá.

21 Tído n̄i xiká ra ña mií César Augusto ná keyíko sa'a rá. Sa'á ñoo n̄i sa'andai choon ña ná kakaá ií rá ve'e kaa nda ná kasandaá kuu tanda'í ra ko'on ra noo César ñoo —kaá Festo xí'ín rey Agripa.

22 Dá n̄i kaa rey Agripa xí'ín Festo:

—Kóni ta'ani yu'u kueídó'i to'on ká'an taa ñoo.

Dá n̄i kaa Festo:

—Taan, dá kueídó'o ní ña ka'an ra —kaá ra.

23 Tá n̄i t̄uu noo iin ka kuu, dá n̄i kasáa rey Agripa xí'ín ñadi'í ra naní Berenice ve'e noo sa'ándá Festo choon, ta ndíxi na dá'on táyíí ndáa. Dá n̄i ku'u

ra ini ve'e xí'ín ndidaá taa dándáki soldado, xí'ín ndidaá taa ndáya'i ñoo Ćesarea. Dá n̄i sa'anda Festo choon ña ná ko'on ra kuaka ra Pablo kasaa na noo rá.

²⁴ Dá n̄i kaa ra:

—Mií ní, rey Agripa, xí'ín ndidaá ní mií ní, na n̄i nataka ndéi yó'o viti xí'ín ndu'u. Ta taa ín yó'o, kuá'á nda'o na Israel ndéi ñoo Jerusalén xí'ín na ndéi ñoo yó'o ká'an kuachi sa'a rá noo yú'u. Ta ko sá tuu na ña káyu'ú ná ña kánian kuu ra.

²⁵ Tído ni iin tó'ón ña kini ko ní nani'i yu'u n̄i kee ra ña kánian kuu ra. Tído n̄i xika mií rá ña César Augusto keyíko sa'a rá. Sa'á ñoo n̄i chika inii ña tanda'í ra ko'on ra.

²⁶ Tído ko ní'i ta'on yu'u ndí kían taai sa'á taa yó'o ko'an noo na kúu sato'o yo César. Sa'á ñoo chikani yu'u ra noo ndidaá mií ní, na ndéi yó'o, xí'ín noo mií ní, rey Agripa, dá ndato'ón va'a ní ra, dá nani'i yu'u ndí kían kúu kuachi ra chinóoi noo tuti ñoo.

²⁷ Ch̄i ko vá'a ta'on keei tá ná tanda'í iin taa nákaa ve'e kaa ko'on ra noo ta né'e choon ká'ano xian nani koó kuachi ra ko'on xí'ín rá —kaá ra.

26

Di'a n̄i kaa Pablo xí'ín rey Agripa xí'o na kuendá sa'a ña ndó'o na

¹ Dá n̄i kaa rey Agripa xí'ín Pablo:

—Viti kían ní kuu kión kuendá sa'á ña ndó'ón —kaá ra.

Dá n̄i chinee Pablo ndá'a ná, dá n̄i kasá'á ná xí'o na kuendá sa'á ña ndó'o na:

2 —Ta kádiḡ nda'o inḡ, rey Agripa, chí sónó ní kḡ'oi kuendá noḡ ní sa'a ndidaá kúú kuachi ká'an ta ñooḡ, ta Israel, sa'í.

3 Ta kádiḡ ta'ani inḡ, chí sa ná'á va'a va mií ní sa'a ley ndu'u, na Israel. Ta sa ná'á va'a ta'ani ní sa'a ndí kián kedaá xí'in na ñooḡ, dá ko náki'in tá'an ñaxintóni ndú. Sa'á ñoó seí nda'íḡ noḡ ní ña kueé ni koo ini ní, dá kueídó'o ní ña ko'in ka'in xí'in ní.

Ká'an Pablo sa'a ndí kián ni sa kee na tá ko ñá'a kandisa na Jesús

4 'Ndidaá vá na ñooḡ, na Israel, ná'á tát'on kḡ'o ni sa kee yu'u tá ni sa kuui taló'o tá ni sa ioi ñoo mií, ta ná'á ta'ani na tát'on ni sa kee tá ni sa ioi ñoo Jerusalén.

5 Ta ná'á ta'ani na ña nda ni kaki va yu'u kúúḡ ta fariseo. Sa'á ñoó, tá kóni na, kuu va kḡ'o ndaa na kuendá ña ni sa kuui iin ta fariseo, tá'an ra kúú iin ta'ándá ta ndíta toon cháá ka xí'in choon Ndios tein na ñooḡ.

6 Tído viti, sa'á ña ió tandee iní yu'u ña xinkoo ña ni kaa Ndios kee na xí'in na sá'ano ñoo ndu tá sata, sa'á ñoó ndéi ta yó'o chínóo kuachi ra yu'u noḡ mií ní.

7 Ta ndin uxḡ uḡ tu'u, ndu'u na kúú na ve'e na Israel, ndáti xinkoo ña ni kaa Ndios kee na xí'in na sá'ano ñoó. Sa'á ñoó kéchón ndu noḡ Ndios nduú ñoó. Ta sa'á ña kómí yu'u tandee iní yó'o, rey Agripa, sa'á ñoó ká'an kuachi ta Israel yó'o sa'á yu'u viti.

8 ¿Á ká'an ní ña kuáchi nda'o kián noḡ Ndios dánátaki na ñayuu ni xi'í?

Ká'an Pablo tát'on kḡ'o sa kendava'a na xí'in na kúú kuendá Jesús

9 'Ta yu'u n̄i ka'án ta'anii ña níyikái kendava'i xí'ín na kándisa kuu Jesús, na ñoo Nazaret.

10 Ta dión n̄i sa keei ñoo Jerusalén, ch̄i n̄i sa taáin kua'á nda'o na kúú ñayuu Ndios ve'e kaa xí'ín choon sa x̄i'o ta duti kúú noó nooí. Ta sa nata'an va inij tá sa sa'áni ñaá rá.

11 Ta kua'á nda'o ta'ándá n̄i sa kendava'i xí'ín ná ini iin rá iin ve'e noo náta'ka na ñoo ndu, ta sa kendúsai xí'ín ná ña ka'an ndava'a na sa'a Jesús. Ta sa'á ña sa xido nda'o inij sa xini ná, sa'á ñoo sa xionooi sa kendava'i xí'ín ná nda dao ka ñoo tukú ñó'o xíká.

Ká'an Pablo ndi n̄i kuu, dá n̄i nduu na kuendá Jesús

12 'Ta sa'a choon yó'o n̄i keei kua'in ñoo Damasco, ta mií ta duti kúú noó n̄i x̄i'o choon nooí kua'in.

13 Tído táto'on dao nduú kían, ná kaai xí'ín ní, rey, xíkai kua'in ích̄i ñoo. Ta kúú n̄i xini iin ña yé'e n̄i kii chí induú. Ta ndato ka vián o duú ndindii. Ta kúú n̄i naye'e ndaa iin ní kúú noó kua'in xí'ín ta kua'an xí'ín ñoo.

14 Ta kúú ndidaá vá ndu'u n̄i kuei noño'o. Ta kúú n̄i seido'o yu'u n̄i ka'an iin na ká'an yú'u hebreo, dá n̄i kaa na xí'ín: “Saulo, Saulo, ¿ndiva'a xionooón kéndava'ón xí'ín yu'u? Ch̄i kéeón táto'on kée chee tá chísá'á rí din̄i karochá.”

15 Dá n̄i kaa yu'u: “¿Ndá yoo kúú mií ní, tatá?” Dá n̄i kaa na: “Yu'u kúú Jesús, na xionoo yo'ó kéndava'a xí'ón.

16 Ta viti ndakuijn ndichi, ch̄i n̄i na'a noo yú'u noo yo'ó, dá kechón nooí, ta kanoón k̄i'o ndaajon

kuendá sa'á ña n̄i xinon yu'u, xí'ín sa'a ndidaá ka ña'a ko'in na'í nooñ.

17 Ta kandaa yu'u yo'ó noó na ñoo miíón, na Israel, xí'ín noo ndidaá na ko kúú na Israel, chí noó na yó'o tanda'í yo'ó ko'on,

18 dá ná natuu noo ná, dá ná dánkoo na íchi noo ín naá, dá ná naki'in na íchi noo ndato yé'e kua'an induú. Dá ná o káño'o ka na tixi ndá'a ña u'u, ta ná ndu'u na tixi ndá'a Ndios. Ta sa'á ña kandeé iní na iin tó'ón din̄i mií yu'u, sa'á ñoó k̄i'o ká'ano iní Ndios sa'á kuachi na, dá natiin na ña va'a k̄i'o Ndios noó ñayuu n̄i nduvii mií ná", kaá Jesús xí'ín yu'u.

Ká'an Pablo ña n̄i kee na choon n̄i sa'anda Ndios noo ná

19 'Dión n̄i ndo'o yu'u, rey Agripa. Sa'á ñoó ko ní kúsaá ta'on in̄i kee ndidaá choon n̄i sa'anda Jesús nooí ndá induú.

20 Ta mií noó n̄i daná'i sa'á to'on va'a yó'o noó na ndéi ñoo Damasco. Ni ndi'i, dá n̄i sa'in n̄i daná'i noó na ndéi ñoo Jerusalén, xí'ín noó na ndéi iin ní kúú kuendá Judea di'a, xí'ín noó na ko kúú na Israel. Chí n̄i ka'in xí'ín ná ña ná nandikó iní na sa'á kuachi kée na, ta ná nduu na ñayuu Ndios, ta xí'ín ña va'a kée na ná na'a na ña miían ndaa kuiti n̄i nandikó iní na sa'á kuachi kée na.

21 Ta sa'á ña dána'i dión, sa'á ñoó n̄i tiin ta Israel yu'u noo nákaaj ve'e ño'o ká'ano ndu. Ta n̄i ka'án rá ka'ání rá yu'u.

22 Tído n̄i chindeé vá ñaá Ndios, sa'á ñoó takí ij vái nda viti ín xí'oi kuendá noó ñayuu ko ndáya'i, xí'ín noó na ndáya'i. Ta ká'in xí'ín ná tát'on n̄i

ka'an profeta xí'ín ña ni ka'an Moisés sa'á ña kánian koo,

²³ chi ni ka'an na yó'o ña ndo'o naní nio na kakuu Cristo, dá kuu na, dá mií ná kakuu na nataki mií noó, dá kían dátoon na noó ñayuu, dá nani'í na Israel xí'ín na ko kúú na Israel ña kaki na —kaá Pablo.

Kóni Pablo ña kandísa rey Agripa to'on va'a sa'a Jesús

²⁴ Tá xí'o ij vá Pablo kuendá sa'á ña ndó'o na, dá ni kayu'ú Festo, ta kaá ra:

—¡Pablo, ni nduloko va yo'ó ni kee ña kua'a téi ña ndichí ni dakuá'on!

²⁵ Dá ni kaa Pablo:

—Ko nduloko ta'on yu'u, tatá Festo, chi to'on ká'an yu'u kúú ña ndaa, ta kían to'on ndichí.

²⁶ Ta sa ná'á vá mií rey xaan sa'á ña yó'o. Sa'á ñoó kándéé iní ká'in ña yó'o noo ná. Chi kándaá iní ña ná'á va'a va na sa'a ndidaá kúú ña yó'o, chi ko kúu de'é ta'an vaan.

²⁷ ¿Á kándísa ní, rey Agripa, to'on ni taa profeta? Sa ná'á vá yu'u ña kándísa nían —kaá na.

²⁸ Dá ni kaa rey Agripa xí'ín Pablo:

—Ndadá cháá vá, dá kandeéon xinō ini yu'u ña kakuu iin ta kuendá Jesús.

²⁹ Dá ni kaa Pablo:

—Tá cháá o tá kua'a ni kamani, tido xíkai noo Ndios ña o duu iin tó'on mií ní ná nduu kuendá Jesús, ná nduu ta'ani ndidaá na ndéi seídó'o to'on ká'in yó'o kuendá Jesús, táto'on kī'o kúú yu'u. Tido ná dá'a ni kandiko ndá'a ná táto'on kī'o ndó'o yu'u ndíko ndá'í.

³⁰ Tá n̄i ndi'i n̄i ka'an Pablo to'on yó'o, dá n̄i ndaku'in ndichi rey ñoo xí'in Festo ñoo, xí'in ñá naní Berenice, xí'in ñayuu ndéi xí'in ná ñoo.

³¹ Dá tá n̄i kankuei xoo na kua'an na, dá n̄i kasá'á ndátó'ón tá'an na, ta kaá na:

—Ni iin tó'ón ta'on ña'a kini ko ní kée ta káa. Ko káni ta'an vaan ña kuu ra, ta ni ko kánian kaka ra ve'e ka —kaá na.

³² Dá n̄i kaa rey Agripa xí'in Festo:

—Kuu va dáya yō ta káa, ní kúu. Tído n̄i xika ra ña keyiko mií César sa'a rá —kaá ra.

27

Di'a n̄i kuu tá n̄i chikaa ini ta né'e choon ña tanda'á rá Pablo ko'on na ñoo Roma

¹ Dá n̄i chikaa ini ta né'e choon ñoo tanda'á rá ndu'u ko'on ndu xí'in barco chí kuendá Italia. Sa'á ñoo n̄i nak'i'o ra Pablo xí'in dao ka ta ñoo ve'e ka noo ndá'a ta sa'ándá choon noo iin ciento soldado naní Julio, ta ra yó'o náka tein iin ta'ándá soldado naní Augusto.

² Dá n̄i kaa ndu ini iin barco n̄i kii ñoo Adramitio, chí sa iin nduu ra ña nadaon rá ko'on ra noo náku'ita barco sá'an chí kuendá Asia di'a. Dá n̄i kee ndu kua'an ndu. Ta né'e tá'an ndu xí'in iin ta naní Aristarco. Ta kúu rá iin ta ñoo Tesalónica, ña náka chí kuendá Macedonia di'a.

³ Tá nda iin ka kuu, dá n̄i sa ndu iin ñoo naní Sidón. Dá n̄i ku'u ini ta naní Julio ñoo sa'a Pablo, chí n̄i sonó rá n̄i sa'an na noo ndéi na né'e tá'an va'a xí'in ná ndéi ñoo ñoo. Dá n̄i chindeé ná Pablo.

⁴ Dá n̄i kaa tuku ndu ini barco ñoo, dá n̄i kankuei ndu ñoo Sidón ñoo kua'an ndu. Dá n̄i ka ndu iin xoo yuku iin ini taño'o naní Chipre, ta n̄i kandoan

chí xoo íti di'a, chí kána nda'o tachí xoo noó nì ka'án ndú ko'on ndú.

⁵ Dá nì ya'a yati ndu chí kuendá Cilicia xí'ín Panfilia. Dá nì saꝯ ndu nì noo ndu ñoo ká'ano naní Mira, ña nákaa chí kuendá Licia di'a.

⁶ Ta ñoo nì naní'ì tã sa'ándá choon noꝯ soldado ñoo iin ka barco, tá'an kirá nì kii chí ñoo naní Alejandría, chí kiróón kúú rá kua'an chí Italia. Dá nì dakáa ra ndu'u ini róón. Dá nì kee ndu kua'an ndú.

⁷ Ta sa nì kukua'á nda'o kuu kua'an ndu xí'ín barco ñoo noꝯ taño'o, chí kueé nda'o kua'an ra. Ta kúú xí'ín kuá'á nda'o tandó'ó, dá nì saꝯ ndu noꝯ xíto ndaa tá'an xí'ín ñoo naní Gnido, chí kána ió tachí déen noꝯ kua'an ndú. Ta ko kuú ta'on ko'on ndaa ndú. Sa'á ñoo nì kaꝯ ndu sata iin yúku ín ini taño'o naní Creta. Dá nì saꝯ ndu noꝯ xíto ndaa tá'an xí'ín ñoo naní Salmón, ña nákaa yúku Creta ñoo.

⁸ Ta dión xí'ín tandó'ó daá vá xíka ndu kua'an ndu yati yu'ú taño'o ñoo. Dá nì saꝯ ndu iin xían naní Puerto Va'a yati noꝯ nákaa ñoo naní Lasea.

⁹ Ta kúú sa kuá'á nda'o kuu xíka ndu noꝯ taño'o kua'an ndú. Kúú sa nì kasá'á ió nda'o ió ña kían kaka ndu ko'on ndu noꝯ taño'o, chí sa kua'an kuyati va yoꝯ vixi, dá kasá'á kána cháá ka tachí déen. Sa'á ñoo nì ka'an ni'ini Pablo noꝯ ñayuu ñoo,

¹⁰ ta kaá na:

—Ñani, kándaꝯ inii ña ió nda'o ió ña ndo'o yó tandó'ó noꝯ ko'on yo, chí naá vá barco yó'o xí'ín ndidaá ña'a ndío rá kua'an ra. Ta o duú ña yó'o oon ni, chí ió ta'ani ió ña kuu yo —kaá na.

¹¹ Tído ko ní kékuendá ta'on tã sa'ándá choon noꝯ soldado ñoo ña nì ka'an Pablo, chí nì kee cháá ka

ra sa'á ña n̄i ka'an sato'o barco ñoó xí'in ta dákáka ra ña ná ko'on ra.

¹² Ta sa'á ña kíán iin xían noo ko vá'a kandita barco yoō v̄ixi, sa'á ñoó kua'á nda'o taa ñoó n̄i kandoo ra ña va'a cháá ka ña ná ko'on ra, nde'á á kandeé rá kasandaá ra iin ka ñoo naní Fenice, ña nákaa mií yúku naní Creta ñoó, dá nakuijn va'a barco ñoó, dá ná kandati ra nda ná ya'a yoō v̄ixi, ká'an rá. Ta ñoo Fenice ñoó nákaa chí xoo noo keta ndiandii tá n̄i ini.

Dí'a n̄i kuu tá n̄i ndo'o ndu tandó'ó ká'ano n̄i kee tachi déen

¹³ Ta kueé vá n̄i kasá'á kána tachi. Sa'á ñoó n̄i ka'an ñayuu ña kuu va kaka na ko'on na, táto'on nákani ini na kee na. Dá n̄i taó ná kaa veē ña kúú freno barco ñoó. Dá n̄i kí'in ndu tátuu yatí ndu kua'an ndu yú'u yúku naní Creta ñoó.

¹⁴ Tído cháá vá n̄i sa'an ndu, kúú n̄i kasá'á vá kána tachi déen, ta veí ña chí yu'ú taño'o dí'a, chí veí ña xoo kuá'a noo xínkoo ndiandii, ta nanían Euroclidón.

¹⁵ Ta kúú n̄i kasá'á né'e tachi déen barco ñoó kua'an ra. Ta sa'á ña ko ní kúu ka dákáka ndu barco ko'on ndu ni'i ndú ño'ó íchí, sa'á ñoó n̄i dayáa va ndu barco né'e ñaá tachi kua'an.

¹⁶ Dá n̄i ya'a ndu sata iin yúku ló'o íin ini taño'o naní Clauda. Ta ko kána ni'i ta'on tachi ñoó. Ta kúú xí'in kua'á nda'o tandó'ó, dá n̄i kandeé ndú n̄i naditá ndú barco leé n̄i nach'i'i ndu ra ini barco ká'ano ñoó.

¹⁷ Dá tá n̄i ndu'u barco leé ñoó, dá n̄i kató toon ra barco ká'ano ñoó xí'in yó'o ndéé. Dá n̄i ndutoon rá. Tído n̄i yu'ú ra ña ko'on ra karnee ni'ini rá tein ñotí noo naní Sirte. Sa'á ñoó n̄i danóo ra dá'on tánee

din̄i barco ñoó. Dá n̄i dayáa ra barco kane'e tuku ñáá tach̄i ko'an.

¹⁸ Ta kána ij vá tach̄i déen tá n̄i t̄u noo iin ka kuu. Sa'á ñoó n̄i kasá'á dao t̄a ñoó taó ra ñá'a ñó'o ini barco ñoó satá raán kua'an ini taño'o.

¹⁹ Tá n̄i kasandaá kuu óni, dá n̄i kasá'á ndú taó ndu ñá'a kéchón mií barco ñoó satá nduán kua'an ini taño'o.

²⁰ Ta kúu kua'a vá kuu ko ní xiní ndu ndiandii ni tiño. Ta sa'á ñá ndó'o ndá'o ní o ndú n̄i kee tach̄i déen ñoó, sa'á ñoó n̄i sa'anda va ini ndu ñá koó ka t̄andéé ini ñá k̄aki ndu.

²¹ Tá n̄i ndi'i n̄i ya'a kua'á kuu ko ní sás'an ndu, dá n̄i n̄akuin̄ ndichi Pablo tein t̄a ñoó. Dá n̄i kaa na:

—Tá ní seídó'o ndó ñá n̄i ka'in xí'in ndó ñá ko vá'a kankuei yó noo naní Creta, dá kían o ndó'o ta'on yó t̄andó'ó yó'o, ta ni o naá ta'on ñá né'e barco yó'o, ní kúu.

²² Tído viti ká'an ni'inii noo ndo ñá ndeé koo ini ndo, ch̄i ni iin tó'ón ta'on yó o kuú, va'ará ná naá barco yó'o.

²³ Ch̄i sakuaá víti n̄i sa io iin ángel xí'in, ta n̄i kii na noo mií Ndios, na ndáño'o yu'u, na kéchón yu'u noo.

²⁴ Dá n̄i kaa na xí'in: “Pablo, o sa yu'oon, ch̄i kánian nakuijon noo César. Sa'á ñoó dá k̄aki va Ndios ndidaá ñayuu vej xí'ón ini barco yó'o”, kaá na xí'in.

²⁵ Sa'á ñoó ndeé koo ini ndo, ñani, ch̄i kándisa ndaa yu'u ñá kee Ndios tát'on k̄i'o n̄i ka'an ángel ñoó xí'in.

²⁶ Tído miían saá barco yó'o tuu rá iin yúku in̄i ini taño'o —kaá Pablo.

27 Ta kúú sa n̄i x̄ino va ux̄i kom̄i kūu yá'a ndu taño'o naní Adriático kua'an ndu. Ta xoo di'a xoo di'a kí'in barco ñó'o ndu kua'an ra kée tach̄i. Tá n̄i kuu dao ñóó, dá n̄i k̄andaā ini ra kéchoon xí'in barco ñóó ña sa natuu yati ndu kua'an ndu yu'ú taño'o noo kúú noñó'o.

28 Sa'á ñóó n̄i ch̄ik̄i'ó ra ndi k̄i'o konó nákaa takují ñóó. Dá n̄i katóni ini ra ña kíán oko nda'á. Dá x̄ika barco kua'an ra cháá ka chí noo. Dá n̄i ch̄ik̄i'ó tuku ra ndi k̄i'o konó. Dá n̄i k̄andaā ini ra ña ndadá sa'on va nda'á kíán.

29 Sa'á ñóó n̄i yu'ú ra ña tuu tá'an barco ñóó xí'in yuu ná'ano ndíta yu'ú taño'o ñóó. Dá n̄i ch̄irkuei ra ndin kom̄i kaa vee chí sata di'a barco ñóó, dá ná katuu rá. Dá n̄i kasá'á rá seí nda'í ra noo Ndios ña ná t̄uu noo kí.

30 Dá n̄i kasá'á ta kéchoon xí'in barco ñóó kée ra ña ñó'o ra taán rá kaa vee chí noo di'a barco ñóó, tído barco leé ñóó vá taó ra ñó'o ra, dá kuino ra dákaki ra mií rá, ká'án rá.

31 Kúú n̄i kast̄o'on Pablo xí'in ta sa'ándá choon noo soldado, xí'in mií soldado, ta kaá na:

—Tá ná o káño'o t̄aa káa xí'in yó ini barco yó'o, dá kíán o káki ta'on ndó —kaá na.

32 Dá ví n̄i sa'anda soldado ñóó yó'o ndík̄o barco leé ñóó, dá n̄i yaa ra kua'an ra noo taño'o.

33 Dá tá sa kua'an t̄uu noo, dá n̄i ka'an Pablo xí'in ndidaá kúú t̄aa ñóó ña ná kasá'an ra, ta kaá na:

—Sa n̄i x̄ino ux̄i kom̄i kūu ndéi ndó né'e īi ndo xí'in ña nákaní ini ndo, ta ni lú'u ví ña'a ko ní seí ndo.

34 Sa'á ñóó seí nda'avíi noo ndo ña kasá'an ndó, dá nani'i ini ndo cháá, dá ch̄i ni iin tó'ón ndó, ta ni iin tó'ón idí din̄i ndo o naá —kaá na.

35 Tá n̄i ka'an Pablo dión, dá n̄i tiin na iin pan. Dá n̄i nak̄i'o na ndivé'e noo Ndios noo ndidaá kúu t̄aa ñóó. Dá ví n̄i sa'anda naán. Dá n̄i kasá'á seí naán.

36 Dá n̄i ndundeé iní ndidaá ka t̄aa ñóó. Dá n̄i sasá'an ta'ani ra.

37 Ta ndidaá ndu'u, na n̄i sa ño'o ini barco ñóó, n̄i sa kuu ndu uu ciento on̄i diko sa'on iin.

38 Dá tá n̄i ndinoo ini ndu n̄i sasá'an ndu, dá ví n̄i taó ndí'i ra tirió ño'o ini barco ñóó n̄i sata raán noo taño'o, dá n̄i kandaá cháá ña vee rá, dá n̄i naxinkoo rá lú'u ka noo takuií.

Dì'a n̄i kuu, dá n̄i natáni barco ñóó n̄i kee takuií

39 Tá n̄i tuu noo, kúu ko nákonì iì vá t̄aa ñóó ndá yúku kíán. Tído n̄i xini ra iin ndá'a taño'o nákaa sa'a yúku iin ñóó, ta ñóó ndéi ñotí. Dá n̄i ka'án rá ña ndá ndi kuu kandeé rá dákáka ra barco ñóó ko'on ra nda ñóó.

40 Sa'á ñóó n̄i sa'anda ra yó'o ndíko kaa vee ñóó. Dá n̄i kandooan ini takuií. Dá n̄i ndaxí rá yó'o ndíko yíto, kirá dákáka ra barco ñóó, dá n̄i naxino ra ini takuií, dá kuu kao tuku ra barco. Dá n̄i dakáa ra dá'on, tá'an ña tánee chí xoo noo di'a barco ñóó. Dá n̄i nak̄i'in barco kua'an ra ni'i ra noo ndéi ñotí ñóó.

41 Tído n̄i saa ra n̄i tuu rá noo ndéi iin tu'u ñotí ini taño'o ñóó, chí kíán noo náki'in tá'an noo takuií ñáni tá'an. Ta ñóó n̄i saa noo barco ñóó n̄i sarneean tein ñotí ñóó. Sa'á ñóó ko ní kúu kasandaá ra nda yú'u taño'o ñóó. Ta sa'á ña ndée téi ñáni takuií chí sata di'a barco ñóó, sa'á ñóó n̄i kasá'á cháchi rá.

42 Dá n̄i kandoo ndidaá soldado ña ka'ání rá ndidaá t̄aa kua'an ve'e kaa né'e ra kua'an ra, dá

ni iin tó'ón rá ná o kuíno dítá rá kasandaá ra nda yú'u taño'o.

⁴³ Tído kóni ta sa'ándá choon noo soldado ñoo ña dákaki ra Pablo. Sa'á ñoo ko ní sónó ta'on ra ña koo dión. Dá ni sa'anda ra choon noo ndidaá ta ta'a dítá ña ná kee ra ini taño'o, dá ná kasandaá ra noño'o ichí.

⁴⁴ Dá ni kaa ra xí'in ra ko tí'a dítá ña ná tiin ra tabla o tá'í barco, dá ná kasandaá ra noño'o ichí, kaá ra. Ta dión ni kee ndu, ta kúu ndidaá vá ndu'u ni káki.

28

Di'a ni kuu tá ni sa ndei ndu noo nani Malta

¹ Tá ni ndi'i ni kasandaá ndi'i ndu yú'u taño'o ñoo, dá ni kandaá ini ndu ña yuku ñoo nani Malta.

² Dá ni ku'u ini ñayuu ndéi ñoo sa'a ndú'u, chi ni sa'on na ñó'o, dá ni kana na ndu'u ña ná natuu yati ndu nadaa ndú, chi koon dai, ta vixi nda'o.

³ Dá ni sa'an ta'ani Pablo ni dataká na cháá títo ni taán ná noo kéi ñó'o ñoo. Tído tá ni taán ná ra, kúu ni keta iin koó déen tein rá, chi ni kasá'a ndii ri. Kúu ni tiin rí ndá'a ná.

⁴ Dá tá ni xini na ndéi Malta ñoo ña tákaa ko ñoo ndá'a Pablo, dá ni kasá'a ndátó'ón tá'an mií ná:

—Miían ndaa iin ta sa'ání ndii va kúu ta káa, ndani ndó'o ra dión. Ko ní xí'i ta'on ra ni kee taño'o, tído o káki ta'on ra viti, chi miían chiya'i ra sa'á kuachi ra —kaá na.

⁵ Tído tá ni kidi ni'ini Pablo ndá'a ná, ta kúu ni kankao va koó déen ñoo noo ñó'o kéi ñoo, ta ko ta'ón ña'a ni ndo'o na ni kee ri.

⁶ Ndidaá kúu ñayuu ñoo ndáti ña nein ñii Pablo, o iin ndakána kankao na kuu na. Ta sa ni kuna'á

vá ndáti ñayuu ñoó, tído koó ña'a ta'on ni ndo'o na. Dá ni nadaon na ña nákanini na, ta ni kaa na ña iin ndios vá kúu ná.

⁷ Ta yati ñoó ndéi dao ño'o iin taa naní Publio, ra né'e choon ñoo ñoó. Ta ni natiin va'a ra ndu'u, ta ni xito ñaá rá oni kuu.

⁸ Ta kándu'u tatá Publio ñoó noo xito, chi kú'u ra kée kue'e dáa xí'in tachí ní. Dá ni sa'an Pablo ni xito ni'ini ñaá ná. Tá ni ndi'i ni ka'an na xí'in Ndios, kúu ni chinóo na ndá'a ná sata rá. Ta kúu ni nduva'a va ra.

⁹ Tá ni kandaá ini ñayuu ndéi ñoó ña ni nduva'a taa ñoó, kúu kua'á nda'o na kú'u ni saa noo ió Pablo, ta kúu ni nduva'a ta'ani na.

¹⁰ Kúu kua'á nda'o ña maní ni kee ñayuu ñoó xí'in ndu'u. Dá tá ni kasandaá kuu tiin tuku ndu barco ko'on ndu, kúu ni kemáni ná ndu'u xí'in kua'á ña'a, ña xínño'ó ndú noo ko'on ndu.

Di'a ni kuu, dá ni saa ndu ñoo Roma

¹¹ Tá ni xino oni yoo ni sa ndei ndu ñoó, dá ni tiin ndu iin barco ni sa iin ni sa ndati ni ya'a yoo vixi. Ta ni kii ra chí ñoo ká'ano naní Alejandría, ta kándodó uu yoko chí noo ra. Iian naní Cástor, ta iin kaan naní Pólux. Dá ni kee ndu kua'an ndu.

¹² Dá ni saa ndu iin ñoo naní Siracusa. Ta ñoó ni sa ndei ndu oni kuu.

¹³ Dá ni kee barco ñoó tátuu yati ra yu'ú taño'o kua'an ra nda ni kasandaá ndu iin ñoo naní Regio. Dá nda iin ka kuu ni kasá'á kána tachí vei chí xoo sur di'a. Dá tá ni ya'a uu ka kuu, dá ni saa ndu iin ñoo naní Puteoli.

¹⁴ Ta ñoó ni naní'i ndú dao ka na kúu kuendá Jesús. Dá ni seí nda'í na noo ndú'u ña ná kandeí

ndu xí'ín ná usa kuu. Dá tá n̄i ndi'i ñoo, dá n̄i kee ndu kua'an sá'á ndú ñoo Roma.

¹⁵ Ta sa n̄i ni'i tó'on n̄a kúu kuendá Jesús ndéi ñoo Roma ña ve'i ndu, sa'á ñoo n̄i saa n̄a ni'i ná ndu'u ichi ve'i ñoo naní Foro de Apio xí'ín iin ka ñoo naní Ndin on̄i Tabernas. Tá n̄i xini Pablo ña n̄i kasáa n̄a kúu kuendá Jesús ñoo, dá n̄i nak̄i'o na ndivé'e noo Ndios, ta n̄i ndundeé iní n̄a.

¹⁶ Dá tá n̄i saa ndu ñoo Roma, dá n̄i nak̄i'o ta sa'ándá choon noo soldado ñoo taa ñó'o ve'e kaa né'e ra kua'an ra noo taa dándáki ve'e kaa ñoo Roma. Tído n̄i sonó rá ña koo xoo Pablo iin ka ve'e, ta koo iin soldado kandaa ñaá rá.

Dí'a kua'an ña n̄i daná'a Pablo noo n̄a Israel ndéi ñoo Roma

¹⁷ Tá n̄i xino on̄i kuu n̄i saa Pablo ñoo Roma, dá n̄i nakana na ta sá'ano Israel ndéi ñoo Roma ñoo. Dá tá n̄i nataka ra, dá n̄i kaa n̄a xí'ín rá:

—Ñani, ni iin tó'ón ta'on ña'a kini k̄o ní kée yu'u xí'ín n̄a ñoo yo, ta k̄o ní ká'an ndava'i sa'a choon n̄i sa'anda n̄a sá'ano ve'á n̄i sa ndei sa na'á. Tído n̄i tiin ra yu'u ñoo Jerusalén, dá n̄i nak̄i'o ñaá rá noo ndá'a ta romano.

¹⁸ Tá n̄i ndi'i n̄i dandíchi ra yu'u, dá n̄i ka'án rá dáyaa ñaá rá, chi k̄o ní nani'i ta'on ra ni iin tó'ón kuachii sa'á ña kánian kuui.

¹⁹ Tído k̄o ní xín ta'on ta ñoo yo, ta Israel, ña dáyaa ta né'e choon yu'u, sa'á ñoo n̄i xikaj ña ná keyíko César sa'í, va'ará koó ña'a ndó'i xí'ín n̄a ñooi.

²⁰ Ta ña yó'o kónij kast̄o'in xí'ín ndó, sa'á ñoo n̄i nakanai ndó'o n̄i kasáa ndo, dá ka'in xí'ín ndó, chi sa'á ña kómíi tandeé iní táto'on k̄i'o ió tandeé iní noo dao ka n̄a ñoo yo, n̄a Israel, sa'á ñoo ndíko yu'u cadena yó'o —kaá n̄a.

21 Dá n̄i kaa ta sá'ano ñoó xí'ín ná:

—Ni iin tó'ón tuti ko ní nátiin ndu'u noó na ndéi chí kuendá Judea ña ká'an sa'a ní. Ta ni iin ñani yo n̄i kii ñoó ko ká'an kuachi sa'a ní.

22 Tído kóni ndu kueídó'o ndu ndi kaá ní sa'á ñayuu kándisa dión, chí iin ní kúu xián ká'an kini ñayuu sa'a ná —kaá ra.

23 Dá n̄i kandoo ra iin kuu ña nataka ra kueídó'o ra Pablo. Tá n̄i kasandaá kuu dáá ñoó, kúu kua'á nda'o ñayuu n̄i nataka ve'e noo ió Pablo. Ta nda na'a, ta kúu nda n̄i ini, n̄i daná'a na sa'a ndi koo ndu'u ñayuu tixi ndá'a Ndios, chí kóni na ña xino ini ñayuu ñoó, dá ná kandisa na Jesús. Chí n̄i daná'a na táto'on k̄i'o dána'a ley Moisés, xí'ín ña n̄i ka'an profeta sa na'á.

24 Ta dao ra n̄i kandisa ña n̄i daná'a Pablo, tído dao ra, ko ní xín kandisa.

25 Ta sa'á ña ko ní náki'in tá'an noó ñaxintóni rá, sa'á ñoó n̄i kasá'a nduta ra kua'an nó'o rá. Tído tá ko ñá'a ka kankuei ra yé'é ñoó, dá n̄i kaa Pablo xí'ín rá:

—Ndaa va n̄i ka'an Espíritu ij Ndios xí'ín profeta Isaías tá n̄i kaa na di'a xí'ín na sá'ano ve'á:

26 Kua'án ka'on di'a xí'ín ñayuu xaan:

Va'ará ndidaá ka vían ná kueídó'o ndó, tído o kátóni ta'on ini ndo.

Ta va'ará ndidaá ka vían ndé'é ndó, tído o kánda ta'on ini ndo.

27 Dión ndo'o na chí n̄i ndukáxi nda'o níó ná.

Ta ko táj ta'on do'o na.

Ta ndadí ta'ani noo ná,

dá ná o koni na xí'ín noo ná,

ta ni xí'ín do'o na ná o kueídó'o na,

ta ni o kátóni ta'on ini na,

dá ná o nándió kuéi na noo yú'u,
dá nduva'i na.

Dión ni ka'an Espíritu ii xí'in Isaías.

²⁸ Ta kana'á ndó viti ña tánda'á Ndios to'on va'a, ña ká'an sa'a ndi kee na dákaki na yó, kua'an noó na ko kúú na Israel, ta noón di'a kúú na natiin va'an —kaá Pablo xí'in rá.

²⁹ Tá ni ka'an Pablo to'on yó'o, dá ni kasá'á dándichí tá'an mií ra Israel ni kee ra kua'an ra.

³⁰ Ta ni sa io Pablo uu kua toon ini ve'e ni xiin ndodó ná ñoó. Ta sa natiin va'a na ndidaá ñayuu sa sáa sa xito ni'ini ñaá.

³¹ Ta ni daná'a na noó ñayuu ñoó sa'a ndi koo ndu'u na tixi ndá'a Ndios, ta ni daná'a ta'ani na sa'a sato'o yo Jesucristo. Ta ko ní yu'ú ta'on na ka'an na, ta ni iin tó'ón ñayuu ko ní chítuu noo dána'a na.

**Tuti yó'o kúú to'on Ndios, ta xí'o ña kuendá
sa'a Jesús
New Testament in Mixtec, Tezoatlán (MX:mx:Mixtec,
Tezoatlán)**

copyright © 2006 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Tezoatlán

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Tezoatlán [mx], Mexico

Copyright Information

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Tezoatlán

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

b81ac6b3-0ad5-5336-8d42-4c2703b04e9f